

**Інститут Східної Європи
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігон»
The Eastern-European Institute, Kafedra Ukrajinovnavstva
University «L'viv Stavropigon»**

Василь Кобиліух

**САНСКРИТСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
ПОЯСНЮВАЛЬНИЙ СЛОВНИК**

**Львів,
Видавництво Університету «Львівський Ставропігон»,
2015р.**

**БК 82.3(4УКР)-7,
К-29**

**Друкується за рішенням Кафедри Українознавства
Університету «Львівський Ставропігійон»,
протокол № 1, від 4 січня 2015р.**

За редакцією завідувача Кафедрою Українознавства, директора Інституту Східної Європи Університету «Львівський Ставропігійон», доктора історичних наук, професора, академіка Академії Наук Вищої Школи України - Віктора Ідзьо

Рецензенти:

Грабовецький В. - доктор історичних наук, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Калакура Я. - доктор історичних наук, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Кміт Я. - доктор філософії, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Кононенко П. - доктор філологічних наук, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Кононенко Т. - доктор філософських наук, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Недюха М. - доктор філософських наук, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Огірко О. - доктор філософських наук, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Партико З. - доктор філологічних наук, професор Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Хитрук В. - кандидат філологічних наук, доцент Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон».

Василь Кобилюх

К-29. Санскрито-український пояснювальний словник. Наукове видання. - Львів, Видавництво Університету «Львівський Ставропігійон», 2015р. - 84с.

ISBN 978-966-8067-69-3

«Санскрито-український пояснювальний словник» укладений завідувачем Відділення «Класичної Санскритології», професором Кафедри Українознавства Інституту Східної Європи Університету «Львівський Ставропігійон», санскритологом Василем Кобилюхом напрацьований на підтвердження здобуття вченого звання професора Кафедри українознавства Інституту Східної Європи Університету «Львівський Ставропігійон».

На основі досягнень сучасної української філології завідувач Відділення «Класичної Санскритології» професор Кафедри Українознавства Інституту Східної Європи Університету «Львівський Ставропігійон» Василь Кобилюх в науковій праці «Санскрито-український пояснювальний словник» робить глибокий, фактологічний аналіз філологічних та літературних джерел, які за сукупністю їх аналізу аргументовано укладають «Санскрито-український пояснювальний словник».

ISBN 978-966-8067-69-3

© Кобилюх В.О., 2015р.

**«Санскрито-український пояснювальний словник» професора
Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігон»
Василя Кобилюха як вагомий науковий здобуток в царині
мовознавчих досліджень наукового українознавства.**

«Санскрито-український пояснювальний словник» його укладач, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи Університету «Львівський Ставропігон» Василь Кобилюх, в науковій формі, через призму мовознавства та українського санскриту на численних мовознавчих та літературних фактах і на основі лінгвістичних та українознавчих досліджень, доводить, що стародавню україніку слід розглядати з епохи Санскриту.

Наукова праця «Санскрито-український пояснювальний словник» наголошує, що мовна та літературна українська культура започаткувалася на території України, на якій пройшов розквіт проукраїнської цивілізації та мовно-літературної культури, який припадає на п'яте тисячоліття до нашої ери.

За дослідженнями праці «Санскрито-український пояснювальний словник» професора Василя Кобилюха: «праукраїнці поступово мовно і літературно опанували євразійський простір, розселялися у ньому і, ясна річ, поширювали по світу свою санскритично-українську літературну та мовну культуру».

Слід наголосити, що свою наукову працю «Санскрито-український пояснювальний словник» професор Кафедри Українознавства УЛС Василь Кобилюх уклав за традицією свої попередніх наукових досліджень, за якими проводив вивчення проблем мовного та літературного розвитку українського народу, що відповідає контексту досліджень наукового українознавства.

Автор праці «Санскрито-український пояснювальний словник» на основі давньої української мовної та літературної культури з'ясовує на широкій санскритичній літературній джерельній базі, українські мовні та літературні традиції через призму Санскриту, яким володіли і застосовували з найдавніших часів українці.

Професор Василь Кобилюх у праці «Санскрито-український пояснювальний словник» в умовах, порівняльної філології, сумує і застосований апробований ним мовний та літературний матеріал.

Слід наголосити, що основні матеріали праці «Санскрито-український пояснювальний словник» були почерпнуті з мовних та літературних, як українських так і іноземних джерел, які представляють різні мовні та літературні епохи культури, які у продовж віків, у різних мовних та літературних культурах, відзеркалювали українську мовознавчу та літературну культуру, які автор уклаав у своєму дослідженні «Санскрито-український пояснювальний словник» і які вважає праукраїнськими.

Праця «Санскрито-український пояснювальний словник» видалася актуальною, оскільки в ній розглядаються українська мовна та літературна культура на основі історичного процесу розвитку української мовознавчої

та літературної культури, які сформувалися на основі давньої української мови, літератури які автор розглядає з епохи Санскриту.

Слід наголосити, що праця праці «Санскрито-український пояснювальний словник» професора Кафедри українознавства УЛС Василя Кобилюха демонструє відвертість та впевненість автора в апробації та інтерпретації джерел, які доводять етногенез мовної та літературної культури, як і українського етносу з епохи Санскриту, що робить концепцію дослідника привабливою, як для фахівця мовознавця так і літературознавця до подальшого дослідження апробованої теми в контексті мовознавчо-літературних досліджень наукового українознавства.

За таких обставин праця «Санскрито-український пояснювальний словник» не залишить байдужим кожного українця, українознавця, який прагне познайомитися з мовним та літературним розвитком української культури.

—

Директор Інституту Східної Європи
завідувач Кафедрою Українознавства
Університету «Львівський Ставропігон»,
доктор історичних наук, професор,
ректор, професор, завідувач Кафедрою Українознавства
Українського державного університету в Москві,
професор Кафедри Українознавства
Львівського національного аграрного університету,
професор Кафедри історії і права Інституту Святого Володимира
Міжрегіональної Академії Управління Персоналом,
академік, віце-президент Академії Наук «Трипільська Цивілізація»,
академік Академії Наук Вищої Школи України,
академік Міжнародної Академії Наук Євразії,
член Президії Світової Наукової Ради при Світовому Конгресіві Українців,
перший віце-президент Міжнародної Асоціації Українознавців «Україна і
світове українство»,
лауреат премії імені академіка Івана Крип'якевича,
лауреат міжнародної премії імені короля Данила Галицького,
почесний науковець Республіки Татарстан,
кавалер ордена «Золотий Хрест української звитяги»,
кавалер ордена «За розбудову України»,
двічі кавалер ордена «Короля Данила»,
двічі кавалер ордена «За мужність» - **Віктор Ідзьо**

Вступ

Вельмишановні читачі!

Європі відкрили Санскрит лише в 1762 році. А в 1880 році поляк М.Красуський довів, що мова Санскриту праукраїнського походження.

Її завезли в Індію переселенці з Праукраїни ще в VI – IV тисячолітті до н. е. Нині впізнаємо сліди культури наших предків на кожному кроці земної кулі. Навіть Океанія рясніє українізмами в гідронімах і топонімах...А Санскрит виявився насправді найдавнішою пам'яткою прамови України, її культури і найдавнішої релігійної філософії у світі. Тому й жоден ворог наш не зміг нас подолати. Тепер відомо, чому збереглися багатющі синоніми Сонця – 149 і 167 синонімічних назв Божественної Землі в нашому унікальному Санскриті.

Прикладанні «Санскрито-українського пояснювального словника» використано маловідомі факти з історії Праукраїни і синоніми та синонімічні назви, семантичне значення котрих логічно чи асоціативно стосуються до етимології Землі. Описано первісні прості – односкладові, складні й навіть складені лексеми пізнішого визнання неоціненної пошани земного довкілля.

В Англії працює ЧОТИРИ дослідних інститути з вивчення Санскриту і дивуються, що Україна мовчить...

«Санскрито-український пояснювальний словник» знадобиться кожному, а найбільше українським мовознавцям, літературознавцям, історикам, археологам, викладачам вузів і студентам – майбутнім інтелігентам і борцям за вллю України.

Укладач

«Санскрито-українського пояснювального словника»,
професор Кафедри українознавства
Інституту Східної Європи
Університету “Львівський Ставропігон”

Василь Кобилюх

САНСКРИТСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПОЯСНЮВАЛЬНИЙ СЛОВНИК

1. **а** – перша буква санскритської абетки (деванагари).
2. **а** – як заперечувальна частка у вигляді префікса **без-, ні-, не-** перед приголосними; перед голосними – **ан**.
3. **ā** подовжене звучання фонем [a]. Напр.: в українській мові звучить у вислові: – **А-а** нарешті появилсь, давно чекаємо! У Санскриті – (надалі позначатиметься скорочено “**у сс.**”) і позначається – **ā**. Про її значення у мовленні див. нижче.
У Санскриті є ще й коротка фонема [a] і позначається в ненаголошених перших складах лексем крапкою над ієрогліфом перед твердим сонорним [n], [m] із наступними приголосними. Напр.:
4. (*чит.*: *анча*) – 1) частка, доля, спадок, віно чи придане.
2) партія, група, гурт; 3) присл. *anṣani adv.* – частково;
4) релігійне (надалі скороч.: “*реліг.*”): із гурту Адітя (див. *Aditya*).
- Похідне (надалі буде скорочено – **Пох.**;) назва рослини – **АНЧАР**.
5. *anṣa-kalpanā f.* – розподіл спадку чи віна; розподіл маєтку.
6. *anṣa-gradhā n.* – розподіл віна (маєтку) за спадковістю. **Пох.**: в укр. м. – придане, в рос. м. – приданое.
7. *anṣa-bhāj* – той, хто має частку в господаря чи в дідича.
8. *anṣa-bhūta* (*чит.* *анча-бута*) – той, хто створює частку чогось.
9. *anṣū m.* – 1) частка, доля; 2) кінець, край чогось; 3) нитка;
4) промінь; 5) світло; 6) Сонце; 7) орнамент, прикраси.
10. *anṣuka n.* – суконка, одяг. **Пох.**: у нім. м. *Anzug m.* – костюм.
11. *anṣukānta* (*anṣuka + anta*) *m.* – край (кант) одягу, **рубець по шві**.
12. *anṣumānt* – 1) променистий, осяйний; 2) Сонце.
13. *anṣu-mān m.* – *реліг.*: внук царя Сонячної династії Сагари та батько Діліпи; див.: – Сагара; – Діліпа.
14. *āmsa m.* (*чит.* – скорочення від читається) – плече, рамено.
15. *amsa-kūṭa m.* – 1) плече; 2) горб бика.
16. *amsa-prṣṭha n.* – плече з боку персів (рамено спереду).
17. *āmsatra n.* – панцир, броня, непробивне покриття.
18. *amsalā (adv.-присл., надалі буде adv.)* – сильно.
19. *amsa-vartin* – той, хто є на раменах (на плечі, на плечах).
20. *amsa-vivartin* – котрий схиляється на плече.
21. *amsa-vyāpin* – котрий досягає плеча.
22. *aṅhatī f.* (*чит.* *ангаті*) – 1) конечна потреба; 2) бідування, 3) біднота; 4) хвилювання через нестатки.
23. *aṅhri m.* (*чит.* *ангрі*) – ступня, плесно і підошва ноги.
24. *akaṅṭaka* (*чит.* *аканьяка*) – 1) позбавлений колючок, без гострих кантів; 2) неворожий. **Пох.**: кантувати, прізв. Кантемир, Кант.
25. *akathita* (*чит.* *акачіта*) – неназваний, неспом’янутий.
26. *akampita* – той, хто не тремтить, не боїться, відважний.
27. *akara* – звільнений від податків. **Пох.**: непокараний.
28. *akaraṇa n.* (*чит.* *акараня*) – 1) неробство; 2) невиконання,

невиконавча натура; 3) постійна втрата головного змісту.

29. *akaṅga* (*чит.* акаруня) – 1) немилосердний; 2) жахливий; 3) звірячої натури.

30. *ākaṅga* (*чит.* акарня) – 1) безвухий; 2) глухий.

31. *akarma* *грам.* – неперехідний, незмінний.

32. *akarmaṅga* (*чит.* акарманія) – 1) ледар, бездіяльний, нерухомий, лінивий; 2) нікчемний, нікудишний, надаремний.

Пох.: прізвище ОКАРМА (Львів. Городецький р-н); Окармус (Буковина); . Окармусь (лемк.– біля Сянока, нині на території Польщі), м. Окарем у .. Туркменії; Б.Д.Грінченко у “Словарі української мови” подає слово ОКАРУВАТИ в розумінні “тяжко бідувати”, що рівноцінно каліцтву в родині (Том III, перевид. – К.:АН УРСР, 1959. – С.46).

Для нинішніх філологів етіологія лексеми ОКАРМА – не відома, бо не вивчають САНСКРИТУ, праісторії України та діалектів української мови.

33. *akalya* – нездоровий, хворобливий, кволий.

34. *ākava* – нескупий.

35. *ākavi* – немудрий. Пох. без ч. “а-“ – КАВА (мудрість).

36. *akasmāt* *adv.* – несподівано, раптово, без якоїсь причини.

37. *akāṅḍa* (*чит.* аканьдя) *adv.* – даремно, марно.

38. *akātara* – сміливий, відважний.

39. *akāma* – незакоханий, нелюбий, непрвабливий.

40. *akāmatas* *adv.* – ненавмисно, неспеціально.

41. *akāra* *m.* – буква чи звук [a]

42. *akāra* – той, хто нічого не робить, ледацює (*діал.* акар , акара у значенні вепр чи кабан – наводить Ю.К. РЕДЬКО).

43. *akāraṅga* (*чит.* акараня) – безпричинний, незумовлений.

44. *akarma* *грам.* – неперехідний.

45. *akāla* *m.* – невдалий чи невідповідний час. Пох.: у рос. м. ця лексема діє у присл. ОКОЛО, в укр. м. КОЛО (біля) і НАВКОЛО.

46. *akālena* – невпаде, невчасно. Пох.: в укр. м. ОКОЛІТИ, ОКОЛІТ, ОКАЛИНА (коли пізно зробити профілактику).

47. *akālahinam* *adv.* – тут же, негайно, миттєво, зараз же, тут же.

48. *akimsana* – 1) без усього, без нічого; 2) бідний, жебрак.

49. *akirti* *f.* – 1) непошана, зневага; 2) безличність, ганьба, сором.

50. *akirtikara* – ганебний, такий, що не справляє честі.

51. *akirtita* – якого не спімнули, тобто, неупом’янутий.

52. *akurvant* *див.* *akāra*.

53. *akula* – неблагородний, не з почесного роду, нешанований.

Пох.: акула, ім’я АКУЛІНА.

54. *kulatā* *f.* – неблагородство, неблагодійність, нешановність.

55. *akulina* *див.* *akula*.

56. *akuṣala* – 1) смертельний, нещасний; 2) несприятливий; 3) *ім. с. р. (п.)* – нещастя, біда, горе. Пох.: кусала, кусати.

57. *akusumita* – нерозцвиллий, що не розпустився з пуп’янку.

58. *ākūpāra* *m.* – 1) море; 2) *прикм.* безмежний.

59. *ákṛta* (*чит.* *акръта*) – 1) невиконаний, недоконаний; 2) не підготовлений. Пох.: *акурат*, діалектне *акрат*, тобто, не зовсім доладу.
60. *akṛta-jna* (*чит.* *акръта-йна*) – невдячний.
61. *akṛta-punya* (*чит.* “акръта-пунія”, а пізніше вичитування і вимова наближувалися до української мови – “пуня”). Означає: небагочестивий, нещасний.
62. *akṛta-pūṅva* – не вчинений чи не зроблений задалегідь.
63. *akṛta-buddhi* (*чит.* *акръта-будді*) – неосвічений, нехлюя, невіглас; 2) дурний, тупий, телепень.
64. *akṛta-samkalpa* – без певного наміру.
65. *akṛta-satkāra* (*чит.* *-заткара*) – той, що не вартий чи не заслуговує гостинної приязні. Із другої частини лексеми в укр. м. маємо пох.: *заткати*, *затканий*, *заткано*, *заткала*.
66. *akṛtātman* (*akṛta + ātman*) – 1) несвідомий у релігії; 2) невихований; 3) нестриманий, нахабний.
67. *akṛtva* – той, хто починає із несумісних вчинків. Пох.: в укр. мові, в галицьких говірках є дієслово **КІРТАТИ** у значенні повертати назад. Нині ця лексема служить у роботі з запряженими кіньми у возі для команди “назад” і “вбік”. Напр.: “гайта кіртай” – “назад і праворуч одночасно” при тому, що фірман сидить на возі. Або “вісьта кіртай” – “ліворуч і назад”. Спостережливий читач зможе знайти ці слова нижче у словнику.
68. *ákṛtsna* (*чит.*: *акрътсна*) – неповний, недостатній.
69. *akṛpaṇa* (*чит.*: *акръпаня*) – 1) безтурботний; 2) веселий, радісний.
70. *ákṛṣivala* (*чит.* *акръсівала*) – що не працює хліборобом або той, що не засіває землі. У другій частині нашої лексеми бачимо корінну основу СІВАЛА, що вживаємо донині. Перша частина цієї лексеми. АКРИ служить англійцям для визначення міри площі землі – **АКР**.
71. *ákṛṣṭa* (*чит.* *акръсьтя*) – 1) обліг, цілина; 2) обсяг землі, що не оброблена під засів. Пох.: *округа* і рос. слово **ОКРЕСТНОСТЬ**.
72. *akaitava* (*чит.* *акитава*) – нелицемірний, нефальшивий, неспесивий.
73. *akorana* – спокійний, нероздратований. Пох.: *окіпаній* і топ. у Польщі *Закопане*.
74. *akoruva* – 1) приводити в рух, нервуючись; 2) гніватися, сердитися. Пох. *КОПАТИ(ся)*, *КОПНЯК* (у вислові: “отримати копняка”).
75. *akta* – той, хто бігає, вганяє, дивуючи інших. Пох.: *АКТ* обстеження.
76. *aktú* *m.* – 1) світло, 2) місячна ніч.
77. *I ákra* – 1) нечинний, 2) котрий не діє, не працює.
78. *II akra* *m.* – знамено.
79. *akriyā* *f.* див. *akarana* (*чит.* *акараня*).
80. *akrūra* *m.* – *реліг.* предок Яду, дядька Крішні.
81. *akrodha* (*чит.* *акрода*) *m.* – незлобність, незлобна людина.
82. *akliṣṭa* (*чит.* *акліща*) – невтомний, бадьорий. Пох.: *кліщі*, *кліщ*.
83. *aks* (*P.pr.* *aksati*–I, *aksnoti* – V, *imp.* *aksnuhi*; *fut.* *aksisati*; *aksyati*; *pf.* *anaksa*; *aor.* *aksit*; *pp.* *aksita*; *asta*; *ger.* *aksitva*) 1) досягати, 2) проникати, 3) наповняти, 4) нагромаджувати. Пох.: **імена АКСАК, АКСЮТА**.
84. *I aksá* *m.* – 1) розважальна гра в кісточки; 2) судовий процес.

85. П *ákṣa m.* – вісь.
86. – *akṣa bah.* (*bah.* озн.: “утворення складного слова”) – хто має якісь очі, напр. (*raktakṣa =raktá+akṣa*) – червоноокий. У першій частині цієї лексеми є корінь *raktá* (червоний), що нині бачимо у спрощеній назві **РАК** із його предвічного вживання.
87. *akṣaṇvánt* (*чит.* аксяньвант) – зрячий.
88. *ákṣata* (*чит.* аксята) – цілісний, неушкоджений.
89. *ákṣata-yoni f., bah.* – 1) цнотлива дівчинка. 2) неторканна;
90. *akṣán* (*чит.* аксянь) *n.* – око.
91. *akṣa-naipuna n.* – майстерність, мистецтво гри в кісточки.
92. *akṣa-ṛaṭala n* – 1) суд; 2) архів юридичних документів.
93. *akṣa-rāṭaka m.* (*чит.* акса-патьяка) – суддя.
94. *akṣāta* (*чит.* аксяма, акзяма) – 1) неспроможний, нездатний до... (*loc., inf., – o*); 2) нетерпеливий, нетерплячий.
95. *akṣamā f.* – 1) нездатність, неспроможність; 2) нетерпіння. Пох.:екзамен .
96. *akṣa-mālā f.* – вервичка, (рос.мовою чётки).
97. *akṣa-mālikā f.* – див. № 96.
98. *akṣaya* (*чит.* аксяя) – вічний, нетлінний, незнищений.
99. *aksayuá* (*чит.* аксяйя) – див. № 98.
100. *akṣāra n.* – 1) слово, склад; 2) священний склад “**ОМ**”; *прикм.* невичерпний; див. **óm**; 3) звук, голосний звук; 4) письмо, лист, документ; 5)діакритичний знак.
101. *akṣāra-schandās n.* (*чит.* акзяра-цхандас) – 1) рядок слів; 2) строфа, стрічка.
102. *akṣāra-múkha m.* 1) студент, 2) учений; 3) той, хто має на устах багато слів, складів і звуків.
103. *akṣāra-viniyāsa m.* (*чит.* акзяра-віняса) – 1) письменність, грамотність, письмо, писемна культура народу.
104. *akṣāra-samatnaya m.* – абетка, азбука, алфавіт.
105. *akṣavati f.* (*чит.* акзяваті, ближче до II тисячоліття – аксяваті) – розважальна гра в кісточки.
106. *akṣa-hṛdaya n.* (*чит.* акзя-грьдая) – найвище мистецтво гри в кісточки (*досл.* таємнича сутність гри в кісточки).
107. *akṣāra-lavaṇāṣin* (*-lavana+aṣin*) – той, хто не вживає соленої та гострої їжі.
108. *ákṣi n.* (*чит.* “аксі” та “акзі”) – око.
109. *ákṣita* (*чит.* акзіта) – 1) вічний; 2) цілісний, неушкоджений. Пох.: латин. ЕКЗИТУС (мед.) – смерть. Наші предки здавна вважали за велике щастя відправитися у вічність у цілості й неушкодженому вигляді.
110. *akṣi-rát adv.* – небагато, трохи, трішки, трішечки, крапельку.
111. *akṣi f.* – див. № 108
112. *ákṣīṇa* (*чит.* аксіня) – 1) вічна; 2) цілісна. Пох.: рос. – Аксинья.
113. *akṣuṇa* (*чит.* аксюня) – 1) цілий, цілісний, неушкоджений; 2) новий; 3) особливий.
114. *akṣetra n.* – 1) необроблена Земля; обліг у полі.

115. *ákṣetra-tara n.*– дике, необжите місце на Землі.
116. *akṣetrin* – безземельний селянин, тобто без клаптика поля.
117. *kṣauhiṇi f.*– військо, що складається із 4-х родів військ.
118. *akṣauhiṇi-pati m.* (чит.аксюгіні-паті) – полководець; головний повідник великого війська чи повстанців.
119. *ákṣṇayā adv.* – впоперек, навпрожки.
120. *akhaṇḍa* (*чит.* аканьдя) – неподільний, цілісний. Придихове [kh] у чистому прадавньому озвученні ніби для історії праукраїнського мовознавства збереглося в Індії, Бангладезі, Пакистані. На материковій Праукраїні залишається вимова [к],[х],[ж], рідше [ш]. Тому нині маємо прізвище **Хандусь, Кандиба, Жила (khila)**.
121. *ákharva* (*чит.* акарва) – 1) незнівечений, неспотворений; 2) незменшений; 3) ґрунтовний, основний. Пох.: прізви. ХАРВА, ЖАРВА, ХОРВАТИ, хоч і є ще інша версія походження цієї назви, бо є прізвища Гарвей, Горват, Гарватюк і Гарватяк на Західній Україні. Див. нижче.
122. *akhila n* – 1) всевіт, вселенна, все навколо; 2) *прим.:* всецілий, цілісний, цілий. 1) дєрево; 2) гора; 3) *прим.* непорушний, постійний.
124. *aganayant* (чит. аганаянт) – той, що не зважає нінакого.
125. *agati f.* – 1) безвихідь; 2) безпомічність; 3) западня; 4) *прим.* : 5) безвихідний; 6) безпомічний; 7) нещасний. Пох.: агат, **ім'я Агата**, топ. Агатівка на Житомирщині і прізви. Агатій, Агатин на Буковині.
126. *gada m.*– 1) здоров'я; 2) **п.** лікарство; 3) здоровий.
127. *agama* *див.* № 123.
128. *agama* – 1) недоступний; 2) незрозумілий; 3) непрохідний.
129. *agarhita* – 1) бездоганний, 2) досконалий,
130. *agásti m.* *див.*
131. *agástya m.* – нині відомий під іменем **АГАСТІЙ** – знаменитий праукраїнський поет – автор основної частини “Мудрості для нащадків” – “РІКТА-ВЕДИ”, вона ж і “РІГВЕДА”, де проповідує велику прадавню релігійну філософію серця, яку пізніше, **АНАХАРСИС** уже наприкінці першого тисячоліття до н.е. продовжував розвивати і, вдосконалюючи її, поширювати на всю тодішню Європу. Його листи й донині зберігаються під великою охороною в Лондонській Національній бібліотеці. Високоосвічений АГАСТІЙ був для Праукраїни першим найбільшим культурним провідником і просвітянином рідного народу. В другій половині своєї діяльності посвятив античній ІНДІЇ, де започатковував різні види культурницької і творчої діяльності призначеної для тодішніх переселенців з материкової Праукраїни і для всього тодішнього народу Індії. Крім того, АГАСТІЙ був причетний до створення програми інших Ведів, зокрема “САМА-ВЕДИ” і “АТГАРВА-ВЕДИ”. Це був найзнаменитіший і наймогутніший теоретик Праукраїни.
132. *agāgra* (aga+agra) *n.*– вершина гори. Пох.: топ. **ГАГРИ** на Кавказі.
133. *agādha* (*чит.* агадга). Але в західних говірках прадавнє [дг] ... часто переходить у [дз] із фонетичним пом'якшенням. Тому виходить “агадзя”, що пізніше переходить у назву-прізвисько **ГАЗЬО**. Озн.: **бездонний, скупий, ненаситний, захланний, заглиблений у собі.**

Пох.: народна назва господаря-невдахи із величезною кількістю мало потрібних речей балаганно розположених діє донині –ГАДЗЬО та Гадзюньо. Дехто ототожнює цю назву з іменем Владзьо, Владзюньо чи Владик. Хоч насправді ця лексема існує окремою назвою в гуцулів, у бойків, в галицьких лемків, а також у лемків-автохтонів Південної Лемківщини, що нині ще є під володінням Східної Словаччини, більше нагадує нам характеристику прототипу гоголівського Плюшкіна, ніж якесь ім'я. Отже, Санскрит (сс.) дає нам ще одне відкриття назви безпомічного хаотичного господаря – ГАДЗЬО.

134. agāra *m., n.* – дім.

135. aguṇa (*чит.* агуня) *m.* – недоброчинна людина і без пошани.

136. aguṇi-bhūta (*чит.* агуні-бута) – незалежний від нікого(про **гунів** – праукраїнських воїнів, попередників козацького війська). Ця **укр.** лексема залишила нам чимало похідних, про які див. нижче.

137. aguru *m., n.* – 1) алое; 2) *прикм.* легкий, неважкий.

138. āgrhita – несхоплений, невпійманий.

139. āgrhant – та, що не присмоктується (йдеться про п'явку). 140. āgrhya – 1) невловимий, 2) недосяжний.

141. agosara –1) недоступний, неприступний; 2) невідомий 3) *m.* недоступність, недосяжність.

142. āgohya – той, що не заслоняє сонця або чогось іншого

143. agnāyi *f.* – *реліг.* дружина бога вогню AGNI див. 2)

144. agni *m.* – 1) вогонь; ~ kar – спалювати; 2) реліг. АГНІ бог священного вогню у ведійську епоху – одне з головних божеств у нашій праукраїнській дохристиянській релігії.

145. agni-karmān *n.* – ритуал запалювання священного вогню.

146. agni-grha *n.* – місце запалювання священного вогню.

147. agni-jihvā *bah. nom. pr.* – Вогненноязичний – епітет Агні, - що поїдає жертву див. Із кореня **agni** пох. імена: **АГНІЯ, АГНЕСА, АГНЕТА, АГНЕТ і польське АГНЄШКА.**

148. agni-da *m.* – той, хто розпалює чи робить вогонь.

149. agni-dagdhā – спалений.

150. agnī-dūta *bah.* – той, хто має послання від бога Агні; . . . післанець бога Агні; див. 2).

151. agnīdh *m.* – той жрець, хто запалює жертвний вогонь. Пох. ГНІТ у газовій лампі.

152. agni-purāṇa *n.*(*чит.* агні-пураня) – одна із головних святих Пуран, посвячених на славу бога Шіви. Там оповідається про ритуали, містичному поклонінню, про обов'язки царів, про військово мистецтво; містить відділ законодавства, голову з медичного обслуговування, а також розділ риторики, просодії та граматики. Див. purāṇa 2. śiva 2 1).

153. agnimant – той, що підтримує та оберігає священний вогонь

154. agni-mitra *m. nom. pr.* Цар із династії Шунга, що змінив у II столітті до н. е. династію Маурів.

155. agni-ṣaraṇa *n.*(*чит.* агні-шараня) – див. № 146.

156. agni-çikha *ah.* (чит. агні-шіка) – 1) *прикм.* пекучий, як полум'я; 2) з вогненным кінцем; 2) *т.* стріла; 3) лампа; 4) *п.* шафран; 5) золото.
157. agni-çuddhi *f.* (агні-чудді) – очищення вогнем.(дослівно: очищення “чудо вогнем”).
- 158 agniṣóma (agni+ṣóma) *т. dv.*– два боги Агні і Сома, див.: 2) agni 3). ṣoma
158. agni-samskāra *т.* – ритуал, церемонія, пов'язані із запаленням вогню.
159. agni-ṣtomá *т.*– жертвний обряд на хвалу бога вогню Агні.
160. agni-hotrá *п.*– 1) жертвоприношення на вогні; 2) священний жертвний вогонь; 3) жертвоприношення богові Вогню.
161. agni-hotra-hávaṇi *f.*– жертвна ложка.
162. agnihotrin – 1) що приносить пожертву на вогні; 2) охоронець священного вогню.
163. agnyadhana (agni+adhana) *п.*–запалювання жертвного вогню.
164. agniadhéya (agni+adheya, *чит.* агнядея) *п.* див. № 163.
165. ágra –1) перший, 2) передній, 3) кращий, 4)головний, основний. *П. п.* 1) вістря, 2) вершина, 3) поверхня, 4) початок,5) загальна сума, загальна кількість (грошей). *Пох.:* АГРАРНИЙ, АГРУС від ágra+us (поглинати, поїдати, ранній) – **той найперший для поїдання.**
166. agra-kāra *т.*– 1) палець,2) перший промінь.
167. agra-ja *т.*– 1) первинець(народжений першим); 2)старший брат.
168. agratás *adv.* – спочатку, наперед, перед чимось (*Gen.*).
- 169 agra-pada *т.*– великий палець ноги.
170. agra-bhaga *т.* – 1) передня частина, 2) вістря, 3) зубець.
171. agra-mukha *п.* – дзьобик.
172. agra-yayin – той, що йде попереду, попередній.
173. agra-samdhya *f.* – 1) ранкова зоря, 2) світанок.
174. agra-hasta *т.* – палець.
175. agrahya – 1) невловимий, 2) несприйнятливий; 3) *п.* (військове) неприступна позиція.
176. agrimá – 1) головний, перший, 2) найперший.
177. agriya *п.*– найперше або найкраще.
178. ágru *т.* – неодружений, парубок.
179. ágrú *f.* – незаміжня.
180. agre-gá – 1) що йде попереду; 2) що рухається вперед.*Пох.:* АГРЕГАТ, -ний
181. agre-gá *f.* див.
182. agre-rá – той, що п'є в першу чергу.
183. agre-rú – див.
184. agre-sara – попередній.
185. agruá (*чит.* агрія) – перший, кращий. *Пох.:* аграрний, аграрії
186. aghá (*чит.* ажá) – 1) злий, 2) лихий; 3) *п.* зло,4) гріх, 5) провина; 6). *реліг. т.* демон. *Пох.:* виг. –АЖ у спрощеній формі, дієсл. ЖУХНУТИ –що озн..”СТРАШЕННО ВПАСТИ раптово та з ушкодженням”; в іменниках:

- ЖАХ, ожина, ожеледь, вуж, гідронім Уж, топ.: Ужгород, Ужок (Зп.), Ужинець (Рв.), Уживка та Ужачин (Жт.), Ужова (Вл.); прикм. ЖАХли-вий; прізвищ. Ужва, Ужвій, Ожинецький, Ужвенко, Ожак, лемк. ОЖОГА. (за словником І. Красовського), гуцульське “**óжіг, óжога – палиця** для перевертання вугілля або соломи, жару в печі, ожог. (див. Гуцульські говірки. Короткий словник. Відповідальний ред. Я. Закревська. – Львів, 1997. – 232 с.). В рос. м.: ужас, ужасный, ожог та прізвищ. Ожогов.
187. aghamarṣaṇa (чит. ажамарсяня) – той, хто прощає чи відпускає всі гріхи або непам’ятає образи.
188. agha-vighatākartaṅ m. – той, хто відпускає гріхи покаючись.
189. aghá-ṣamsa – той, хто замишляє лихо.
190. aghāsurā (agha+asura) m. (чит. ажасура) – демон Агга (Ажа).
191. aghrṇa (чит. агрня – первісно, пізніше – ажрня) – жадливий, жорстокий, бездушний, несумлінний.
192. aghoṣa (ажося), фонет. : 1) глухий (приголосний), 2) твердий (приголосний).
193. ághnya m. (чит. агня – первісно, пізніше – ажня) – бик.
194. aghnya f. (чит. агня) – корова. Пох. за аналогією – ЯГНЯ.
195. I ank (A. pr. ánkate – I, fut. ankasyáte, pf. ānanké, aor. ánkīṣṭa) – 1) позначати; 2) іти; 3) йти позначаючи. Пох. нім. Angs – страх.
196. II ank (U. pr. ankáyati/ankáyate – X, fut. ankayisyáti/ankayisyáte, - sakára/sakré, aor. ánsakat/ánsakata – помічати, клеймити, мітити, позначати.
197. anká m. 1) згин, коліно; 2) сторона, бік, кант; 3) тіло; 4) знак, слід; 5) ознака; 6) цифра; 7) число; 8) акт, дія (в т.ч. в драмі). Пох. в мед. ОНКО-, ОНКОЛОГІЯ.
198. ankaya – див. № 196.
199. ánkas n. – згин, вигин. Пох.: АНКІЛОЗ (у мед.); прізвище із Буковина – Анкалюк, Анкуца. (див. № 204 і 205).
200. ankítá (pp. від ankaya) – відмічений. Пох.: АНКЕТА.
201. ankura m. – 1) пагінець, паросток; 2) стебло, відгалуження.
202. ankuraya (*denominativum*, що означає “відіменникове дієслово”, надалі вживатиметься скорочення “den.” від ankura) – рости, виростати й давати пагінці.
203. ankurita pp. від № 202
204. ankuṣá m. – 1) гачок, зігнута палиця для погоняча слонів, 2) загострена колючка, 3) жало. Пох.: прикм. куций і прізвищ. Куций, Куцюруба, Кацюба, Кацюбка; дієсл. кусати, покуштувати.
205. ankuṣin – той, що має гачок або криву палицю.
206. ang (P. pr. ángati – I; pf. ananga; aor. ángit) – іти, піти, ходити.
207. I angá – якраз; щойно, тільки що.
208. II ángá m. – 1) *nom. pr.* (власна назва) край, держава на правому березі Гангу зі столицею Чампа; 2) *pl.* – назва народу цього краю.
209. III ánga n. – 1) тіло; 2) член, частина тіла; 3) допоміжні засоби; 4) додаток, доповнення; 5) у *грам.* – основа.
210. angaṇa n. (чит. анганя) – 1) двір, подвір’я.

211. *angada* *n.* 1) руків'я (браслет), 2) *m. nom. pr.*– син Лакшмана; див. і син Валі; див.
212. *anganā* *n.* (чит. ангана), див. № 210.
213. *anganā* *f.* 1) жінка, дружина; 2) самиця
214. *aṅga-rāga* *m.* – косметичні засоби (пудра, барва тощо).
215. *angavant* – фізично повноцінний.
216. *anga-vikāra* *m.* – фізичний недолік, що рівноцінне каліцтву. (Лексема *vikāra* входить до назви імені ВІКАРІЙ, див. нижче).
217. *āṅga-vidya* *f.* – хиромантія (досл. знання руки).
218. *āṅgiras* *m.*– *nom. pr.* Бог вогню АГНІ.
219. *anga-samskara* *m.*– догляд за чистотою тіла.
220. *anga-sparṣa* *m.*(чит. анга-спарша) – дотик тіла. Пох. спаржа.
221. *āṅgāra* *m. n.*– 1) дерев'яне вугілля; 2) *astr.* Марс. Пох. назва сибірської ріки – АНГАРА і топонім Ангарськ.
222. *angāraka* *m.* – 1) див. № 221-1; 2) *nom. pr.* Божество, що уособлює чи втілює планету Марс.
223. *angara-parṇa* *m.* –1) *nom. pr.* Червоноперий; 2) епітет Чітраратги – див.у сс.
224. *angin* – 1) тілесний; 2) втілений; 3) забезпечений чи спорядже-допоміжними засобами (снастями).Пох.:АНГІНА–“тілесна хвороба”.
225. *āṅgiras* *m.*– *nom. pr.* 1) один із семи мудреців, котрому приписують деякі гимни Рігведи – *ṛigveda*; 2) АНГІРАС – посередник між Богом і людьми.
226. *angi kar* (*φ. див.*1) засвоювати, 2) приймати, 3)подобатися, 4) обіцяти.
227. *angi-karaṇa* *m.* – признання, сприйняття, визнання.
228. *angi-kara* *n.* див. № 227.
229. *angūri* *f.* – палець.
230. *anguriyaka* *n.* – кільце, перстень.
231. *angūla* *m., n.*– 1) ширина великого пальця; 2) дюйм.
232. *angūli* *f.* – палець. Пох.:АНГУЛЯРний (мед.), від латин. м. *angula, angularis*, що озн. *кут, кутовий*.
233. *angulitra* *n.*– шкіряний ковпачок, що надягається на великий палець у стрільців з лука. Пох.: друга частина цієї лексеми – *litra* нагадує про первісне походження нашого нинішнього слова ЛІТРА, ЛІТРОВИЙ. Адже первісні черпаки були також зі шкіри різної величини у вигляді черпака або й горнятка. Отже,
234. *litra* *n.*– первісна міра вмістимости шкіряного черпака-посудини.
235. *angulitraṇa* *n.* див. *angulitra* (№ 233).
236. *anguli-mudra* *f.* – перстень із печаткою.
237. *angulī* *f.* – див. № 231.
238. *anguliya* *f.* – див. № 230.
239. *anguṣṭha* *m.*(чит. ангуща) –1) великий палець, 2) див. № 231.
240. *anguṣṭha-matra*–величиною великого пальця (руки).Див. нижче *matra* – пох. вимірювальна величина МЕТР.
241. *anguṣṭha-mātraka* див. № 240.
242. *āṅghri* *m.* – нога, ступня.

243. I ac (*U. pr.* ácati/ácate– I; *pf.* ác/acé; *aor.* ácit /ácista; *pp.* aktá; *ger.* acitvá, aktvá) – 1) іти , 2) згинати. Пох.;ЦЕ, ОЦЕ (те, що вже вийшло чи пішло), ЦИТВАрний. А від іншого *ger.* **aktva** можна запідозрити утворення латинського слова **АКВА aqua – ВОДА**. Важка для артикуляції фонема [T] за тривалі тисячоліття мовлення спрощується. Далі див. № 325.
244. II ac *грам.* термін для позначення голосних у Санскриті.
245. acaksur-visaya *m.* – простір поза полем зору.
246. acaksus – безокий, незрячий, сліпий.
247. acara – непорушний.
248. acala – 1) див. № 247; 2) *m.* гора.
249. acalana *n.* – 1) нерухомість; 2) стійкість, непорушність.
250. acalant – 1) нерухомий; 2) хто не просувається з місця.
251. acalā *f.* – Земля.
252. acit – 1) немудрий, тупий; 2) дурний; 3) *f.* дурість.
253. acitta – 1. незамітний; 2) неочікуваний; 3) дурний.
254. ácitti *f.* – дурість, нерозсудливість, нерозумність.
255. acintaniya *f.* – див. № 253 – 2.
256. acinta *f.* – 1) безглуздя, нісенітниця; 2) байдужість, нехлюйство.
257. acintita – непередбачуваний, несподіваний, раптовий.
258. acintiya див. № 253 – 2.
259. acira – скорий, бистрий, швидкісний, моментальний.
260. acirat *adv. Abl.* – незабаром, скоро, щойно, зараз, ось-ось.
261. acira-dyuti *f.* (*чут.* ачіра-дюті) – 1) блискавка; 2) миттєвість.
262. acira-prabhā *f.* – див. № 261
263. acira-prabhās *f.*– див. № 261.
264. acetana –1) незрозумілий, 2) той, що втратив свідомі попередній стан, змінений, несвідомий.
265. acetás – див. № 264. Пох.: **ОЦЕТ** – прадавня назва тих соків, що з незрозумілих тоді причин скисали й утворювали оцет. Від того й походять усі наукові назви типу АЦЕТАТИВ і ОЦТОВИХ.
266. aceṣṭa (*чут.* ацесьтя) – непорушний, незмінний.
267. aceṣṭatā *f.* (*чут.* ацесьтята) – нерухомість, незмінність.
268. acodita – 1) хто не урухомлює чи не змушує рухатися; 2) котрий не підганяє; 3) хто не заохочує до руханки.
269. I accha (*чут.* ацх́а) – 1) ясний, світлий, прозорий; 2) чистий.
270. II accha, *adv.*– близько,біля, коло, недалеко.Пох. обидві прадавні праукраїнські лексеми (accha) протягом сотні тисяч історичного розвитку мови стало джерелом походження нині гебр. імен **Іцхак** (Іцко, Іцик, Ісак) та суфіксів –цкий(пізніше - цький), -ський та **-аще, -ище, -ще**, котрі дали суфікси до слів КР-АЩЕ(у сс. kṛ-accha) , ГОР-ИЩЕ, ПРИЗВ-ИЩЕ (і прізвисько), ДІД-ИЩЕ, ДЕРЕВ-ИЩЕ (і деревисько) і т.п. Форма слова **Іцхак** дало нам не тільки Іцко, але й Ісько (шукач...), іськати, ськати; в рос. м. *искать, искомый*, але **ищи(!), сыщик, ищейка**; в укр. мові є прізви. Іскало, Іськало, Іськайло, Іськів та Іцак, Іщенко, Іщик, Іцишин, Іщук, Ісак, Ісаченко, Ісаковський, Ісик, Ісиченко, Ісюк. (за Редьком Ю.), Іскандюк.
271. accham (*чут.* ацхам) *праер.* – до (ік, ку, к).Пох.ім'я ЕЛЬХАМ. 272.

- acchidra (*чит.* ацхідра, пізніше ащідра – 1) цілий, цілісний, 2) безерервний; 3) безпомилковий. Пох. ЩЕДРИЙ, ЩЕДРАК, (галич. діалект–**ЩДРАК**), ЩИРИЙ, *топ.* Щирець (Лв.) і Щирське (Крг.).
273. acchidrata – (див. № 272) дала нам слово **ЩЕДРОТА**.
274. áschinna – 1) цілісний; 2) необрізаний. Пох.: **ЩІЛЬНИЙ**.
275. ácyuta (*чит.* ацюта) – 1) непохитний; 2) вічний; 3) *т. ном. пр.* епітет Вішну – і Крішни – Пох. прізви. Максюта, -енко.
276. асуута-суут *т. – ном. пр.* Той, хто коливає непохитним і сильним – епітет ІНДРИ, див. 1). Пох. ця лексема дуже нагадує давній вислів “чудо із чудес”.
277. achidra-darcana *bah.* – 1) безпомилковий; 2) досконалий; (*досл.* той, хто має бездоганний вигляд).
278. aj (*P.pr.* ájati– I; *fut.* ajisyáti; *aor.* ájit; *pp.* ajitá *ger.* ajitvá); в багатьох *pf.*, *aor.*, *p.* виступають основи дієслова **ві**) – 1) іти; 2) бігти; 3) гнати; 4) наздоганяти.
279. I aja *т.* – 1) принука; 2) рух; 3) вчинок; 4) поганяч; 5) козел.
280. ajá – 1) ненароджений; 2) *ном. пр.* епітет багатьох богів Сонячної династії, батька Дашаратгі і діда РАМИ, див. Пох. виг. Ая-ая!
281. aja-gará (*чит.* ая-гарá) *т.* – величезна змія, удав.
282. ajada – 1) розумний; 2) той, хто розумно мислить.
283. ajaná – 1) одинокий, безлюдний; 2) *n.* безлюддя.
284. aja-ра (первісно *чит.* аяпа, потім - див. далі) *т.* – пастух.
285. ajarant – той, хто не розмовляє пошепки. (*jarati*– молитися, *jara т.* – молитва, шептання молитви. Пох. **ЯПОНІЯ** – поява молитвенного краю, поки доплили айни з континенту на острови, молитва вдячності Всевишньому тривала довго і щиро. То було 15-10 тис.літ тому).
286. aja-rála *т.* див. № 284. Пох. – пізніше утворення **ЗАПАЛА**.
287. aja-maju (*чит.* ая-маю) – той, хто мекає по-козячому.
288. jaууа – непереможний. Пох.: виг. – **АЯЙ-ЙЯ-ЯЙ!**, **заяць**. А **непереможний** заяць тому, що годі було його впіймати голіруч.
289. ajáга – 1) вічно юний, хто не старіє, не в’яне; 2) *т.* мова племені. Коли фонема [J] переходила у фонему [З] утворилося чимало лексем на зразок **знати** (*jnati*), **знаний** (*jnana*), див. далі .
290. ajárant див. № 289 – 1. Пох. **азарт, азартний**.
291. ajagyá див. № 289 – 1. (пізніше вичитування **азарія**).
292. ajalrant – той, хто мовчить, не говорить. Пох.: **ЗАЛП, залпом**.
293. ájasra – 1) безперервний; 2) невтомний.
294. ajá *f.* (чит. “ая”) – коза.

Пізніше фонема [J] вимовлялася не лише, як [З], але й як фонема [Ж] і [Дж], наприклад: джаган (*jagan*), джигун (*jigun*), джигіт (*jigit*) та прізви.: від *jula* - Джула, Джулія (ім’я), Джулик, Пожоджук і Джала, Джалюк (від сс. **jalá n.** – вода (див. № 325). З інших держав, де панували АРІЇ, є прізви. Джамбул (*jambhula*), Джанай (*janaja*), Джама (*jama*), Джура (від *juga*); *топ.* Джакарта і лексеми джунглі, джміль, котрі так вимовляються ще перед новою ерою. Пізніше ця хвиля мовного явища поширилася майже на весь індо-арабський світ, а згодом на європейський простір за винятком

Праукраїнської великої мовної групи зі своїми найдавнішими і стійкими особливостями на обширних просторах – від Далекого Сходу, Гангу аж до Рейну, що поступово набувала діалектного різновидного усамостійненого характеру із нахилом до утворення подібних мов на різному історичному етапі розвитку материнської чи материкової мови. Так виникли нинішні слов'янські мови. Тому **Шахматов О.і Потебня О.О.** доводили, що українська мова є **МОВОЮ ВСІХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ**, бо має у своєму словниковому запасі всі слова цих мов у різних фонетичних формах чи діалектних варіантах. Тому просили царя Росії перейти на спілкування українською мовою, щоби стати могутньою державою із найдавнішою праісторією і найдавнішою мовою, що дала **Священний САНСКРИТ** на весь світ.

Це потрібно знати всім філологам та історикам, бо ми ще будемо свідками новітнього погляду на класифікацію мов після вивчення Санскриту і докладної та справедливої історії ПРАУКРАЇНИ..

295. ajata – ще ненароджений; той, кого ще немає в наявності..Пох.: іранське ім'я АЯТАЛА, що озн. у сс. ще ненароджена (нечувана) краса.

296. ajata-rahṣa – 1) той, хто не опірився; 2) не самостійний.

297. ajāta-ṣatru – 1) той, хто не має ворогів (досл. у кого ворог ще не народився); 2) *m. nom. pr.* епітет Юдгіштгри (у праукраїнському читанні – Юдиштри і Шіви; див.

298. ajātāri (ajata+ari) *m.* див. № 297 – 2.

299. ajanant – той, хто не знає, не вивчив, не розуміє.

300. ajami – 1) чужий; 2) той, хто не об'єднаний братерською згодою і священною благодаттю, котра закінчувалася завжди окропленням свяченою водою та обкурюванням найсвятішимидорогоцінних трав із золотого кадила.

301. ajavi (aja+avi) *m. pl. dv.* – кози і вівці.

302. ajavika (aja+vika) *n. sg.* від № 301.

303. ajita – 1) непереможний; 2) *m. nom. pr.* Шіва (2) і Вішну (1).

304. ajitendriya (ajita+indriya) *bah.* – той, що не приборкав своєї пристрасті.

305. ajina *n.* – шкура, шкіра.

306. ajira – 1) бистрий, стрімкий; 2) *adv.* швидко, скоро, стрімко.

307. ajihma – 1) некривий; 2) прямий (теж у переносному знач.).

308. ajihma-ga – той, хто прямо йде з поганим наміром. Пох. у Галичині лексема **ЇЖМАН** озн. “вбивця”(Льв. обл.) і **НАЇЖИТИСЯ** озн. “набиратися люті до смертельної боротьби, настовбурчитися”; **їжитися** – бути нервовим, неприхильним і недобррозичливим, а то й злодійкуватим; ставати шторчаком; **ЇЖА** – первісно з тієї ж основи, бо в первісні часи їли часто після вбивства якоїсь тварини крадькома, оглядаючись насторожливо, щоби хтось не відібрав. Але ж коли зав'язувалась родина, всі гуртувалися мирно біля джерела їжі. У тварин той дикий первісний інстинкт боротьби за існування житиме вічно, бо там нема ні свідомости, ні моралі, ні глузду.

Назва **ЇЖАК** – прадавня, етимологічно виправдана й навіть поетично укладена. Пох. прізв. Їж, Їжакевич, Їжаківський, Їжевський, Їжик, Їжицький,

- Їжма, Їжман, Їжовський, Наїжманий; Топ.: Їжаківка (Пл. Полтавський р-н), Їжівці (Чрв. Сторожинецький р-н).
309. *ájita* – цілий, цілісний, неушкоджений.
310. *ájiti f.* – цілість, цілісність, неушкодженість.
311. *ajirna* – 1) той, що не постарівся; 2) важкоперетравлювальний; 3) *n.* розлад травлення, погана функція шлунка.
312. *ajiva* – неживий, без ознак життя.
313. *ajur* – 1) той, що не старіє; 2) неперехідний. Пох.:ця лексема входить до науки „**ajur-veda**”– “Науки про нестаріння”.
314. *ájushta* (*чит.* аюсьтя) – неприємний. Корінь цієї лексеми без заперечувальної частки [a-] **озн.приємний, радісний** і входить до утворення укр. імен ЮСЬКА, ЮСЬКО; прізвищ.Ющенко, Ющак, Юськевич, Юс, Юськів, Юськанич, Ющук; топ.:Юзівка(Дн.), Юшки (Кв.), Юшківці (Вн. та Льв.). Але сюди не входить ім'я Йосип. Там є також суто праукраїнське походження із окремим і гарним значенням (**yos+ip** = людина постійного щастя і благодаті, без ніякого істеричного дописування голосної (i), як у Ісус, Іоан, Іосиф).
315. *ajeua* (*чит.* “аєя”) – непереможний.
316. *ajna* – 1) незнаючий, несвідомий; 2) дурний, немудрий.
317. *ajnata f.* – 1) незнання; 2) дурість.
318. *ajnana n.* – 1) незнання, нехлюйство, невіглас; 2) немудрий.
319. *ajma m.* –1) дорога, шлях; 2) рух, життєвий рух. Пох.: ця ос нова входить до утворення суто українських лексем, як-от: перейма, підойма, роздойма, обойма, водойма та ін.
320. *ajman n.* див. № 319. Пох. прізвищ.Гайман, Гайманюк (Хм.), але Айманенко із Харківщини.
321. *aještá shv.* (*чит.* айєща) – 1) не найстарший, 2) некраший 3) *pl.* однакового віку. Пох.: з **тим же наголосом укр. іще́, щé; рос. ещѐ; пол.– еше.** Тут наявна логічна етимологія із спрощенням.
322. *aještá-vṛti* – той, хто поводиться не так, як годиться старшому братові.
323. *ajra m.* – 1) пасовище, вигін; 2) поле, нива. Пох.: основа цієї лексеми входить до слів **АЕРО-** (просторий вигін), АЕРОфлот, -порт.
324. *ancita m.* див. ас.– № 243.
325. anj (*U.pr.* *anákti/anrté* –VII; *fut.* *anjisyáti/anjisyáte, anksyáti/anksyáte, pf.* *anánya/anajé; p.* *ajyáte, pp.* *aktá; ger.* *anjitvá, anktvá, aktvá; -ajyá; inf.* *ánjítum, ánktum*) – 1)очищати, чистити; 2) з'ясовувати, виявляти; 3) відкривати; 4) прикрашати; 5) шанувати; 6) поважати. Тут бачимо слово у ф. *ger.(gerundivum)* **aktvá** з відповіднішим етимологічним значенням для лексеми ВОДА (**латин. AQUA**) ніж є описано в **№ 243**. Головне – знайшли первісне описове значення ВОДИ виявлена у праукраїнській мові, котрим і нині теперішньому варіанті краще.

А тепер добре вчитуймося у слова при виборі похідних імен:АНАНІЙ, ОНИСІЙ, АНІТА, АНІСІЯ, вона ж ОНИСІЯ, він ОНИСЬКО, ОНИШКО, АНАНЬО та АНЮТА.

Документи - АКТ, АНКЕТА; прізви.:Онищук, Онисюк, Онисик, Ониськів, Онищенко, Онишкевич, Онишків, Онисенко, Онашко, Онищукевич та ін.

Топ.: Ананьїв, Ананьївка, Ониськове (Од.), Ананьївське (Хрс.), Анисів (Чрг.), Аниськіне (Хрк), Актове (Мик.), Онишківці (Тр.,Хм., Пл.), Онишпіль (Жт.), Онищенки (Пл.), Онищенків (Чрг.), Онисимівка (Лг.), Ониськіне (Хрс.).

326. Важлива знахідка: **anj** та **-ajuá**; (чит."АНЬ" та "-АЙЯ").

327. (**-ajuá**) Пряме та асоціативне значення цих слів послужили в нашій мові з найдавнішою словотворчою основою для утворення ласкавих і здрібнєлих відтінків слів, як-от: їстоньки, купатоньки, питоньки, дітоньки, бідосенька, прізви. Бідонько, Іванонько, Петрань, Воронько; імена: Івань, Стефань, Михань (навіть є Михануньо), Федунь, Федунько та багато ін.

Герундівум **-ajuá** ще в давній українській мові був суфіксальною прикметником: **добрая, милая, працювитая, красивая** тощо.

Нині ця форма суфікса більше зберігається у російській та в білоруській мовах. Українська мова пішла вище, спростивши закінчення **-я** у називному відмінку майже всіх прикметників, за винятком архаїзмів та діалектного підкреслення у контексті чи особливих діалогів у художніх творах.

У первісному вигляді **-ajuá** служить прекрасним ВИГУКОМ – **АЙЯ!**

328. **AQUA**(латин.) Герундівум (у сс. ger.) **aktva** після багатьох тисячоліть мовлення зазнало спрощення фонем **[t]**, котра гальмувала плинність артикуляції, тому збереглося нині слово **АКВА**, що поповнило словниковий фонд латин. мови у значенні **"вода"**(див.№ 243– **aqua**). Завдяки цьому зможемо докладно зрозуміти найдавніше значення (етимологію) самого поняття ВОДИ..Тобто, та, що **ЧИСТИТЬ, ОЧИЩАЄ, ВИЯВЛЯЄ, УТРИМУЄ, ВІДКРИВАЄ, ПРИКРАШАЄ** та навіть оздоблює місцевість якоюсь річкою, ставком чи потоком. Перечислені всі хімічні властивості води. Звідки???

Пох.: акваріум, акваторія, аквамарин, акварель, акватинта, акватипія, акведук, аквізитор, аквілегія, аквілон, аквіпари; прізви. Аквінський і топ. – Аквітанська низовина на південному заході Франції.

329. **anjana** (чит. аняна) *n.* – 1) мазь, 2) темна барва; сурма.

330. **anjana-sīṅṅa** *n.*(чит. аняна-чурня) – порошок сурми.

331. **anjana** *f. пот. пр.*– матір Гануманта; див.(hanumant - вождь мавп, союзник Рами; див. Пох.: НЯНЯ).

332. **anjali** *m.* (чит. праукраїнське: **анялі**. Біля першого ст. до н.е. індуси почали вимовляти **анджалі**) – озн. 1) молитвенна поза - складені разом руки долонями догори, торкаючись до чола як символ поважної щирої молитви до Всевишнього або метод привітання шанованої особи при зустрічі; 2) пригорща, жмінка, горстка.

333. **anjās** *n.* – мазь.

334. **anjī** (чит. ані, пізніше – ані) – 1) барвистий, фарбувальний; 2) *m., n.* барва, фарба; 3) мазь, паста; 4) прикраси, барви; Пох.: анілін та анілінові барви (фарби) у промисловості.

335. **aṭana** *n.*– мандри, подорожування.Пох.:*вигук* –**АТАСЬ-АТАСЬ** для вигнання качок на потік чи на леваду, що озн. **ПОДОРОЖУЙТЕ!** Основа **aṭana** (чит. атяна) входить до імені **АТАНАС** (мандрівник).

336. *aṭavī f.* – ліс, зарости, хащі. Пох.:отава, атавізм, атавістичний; прізвища Отава (у Львові) і топонім Оттава у Канаді.
337. *aṭavī-bala n.* – військо із лісових племен (один із шести видів античних військ).
338. *aṭṭa-hasa m.* – голосний, горлатий, голосистий сміх.
339. *aṇikartar m.* – грам. суб'єкт, підмет.
340. *aṇiman m.* – тонкість, витонченість. Пох.: анімалістичний, латинська назва АНІМАЛІЯ (тварина).
341. *aṇiṣṭha sprv.* від *áṇu* (чут. аню) – див. № 343.
342. *aṇiyams sprv.* від *áṇu* – див. № 343.
343. *áṇu* (чут. аню) – 1) тонкий, 2) дуже маленький, 3) *m.* АТОМ. Пох.: імена Аня, Анюта, топ. Анютине (Хм.обл.), прізвище Анюк.
344. *áṇu-muka bah.* – з маленьким ротом (обличчям).
345. *aṇḍa n.* (чут. аньдя) – яйце. Пох.: галицьке ім'я Аньдя, Аньдзя, ласкава форма – Аньця.
346. *aṇḍa-gata* – той, що є в яйцевидній формі.
347. *aṇḍa-ja* 1) народжений із яйця, 2) птаха.
348. *áṇvi f.* від *áṇu* -1) тонкий, тоненький – див. № 341.
349. *aṭ* (*P. pr.* *áṭati*–I; *fut.* *āṭiṣyáti*; *pf.* *āṭa*; *aor.* *átīt* (чут. ать, атяті, атя, атіт) – 1) відправлятися (на прогулянку); 2) подорожувати чи бродити, роважаючись. Як видно із пом'якшеного звучання, ці слова належать до дитячої лексики: АТЯ-АТТЯ-ГАЙТЯ чи ГАЙТЮ означає “йти на прогулянку чи в подорож”. Власне з таких милих і ласкавих слів любовно починалося виховання дитинки ще в Праукраїні, щоби дитя гарно і добре зростало, нормально спало під звуки легенької колискової пісеньки, легко і задоволено батькам усміхалось, щоби здоровеньке було без найменшої подряпини вдуші. Старші люди кажуть:”Ласкаве слово для дитинки, як молитва до Бога, робить чудеса”. Тому й так багато є пом'якшених фонем у нашій прамові для виховання доброти в дитинки і любові до красивого, милого, розумного життя впродовж усього віку дозрівання і формування. Для тої найвищої ідеї виховання найкращої людини собі подібної наш геніальний народ створив найбільшу кількість у світі колискових пісень, котрі формують у дитинки не тільки внутрішній спокій і нормальний сон, але й внутрішню гармонію кожного органу, особливо серця і нервової системи. Це в свою чергу сприяє розвитку природжених генетичних талантів чи нахилів до певного виду мистецтва. В тому Україна має Боже благословення, що в тяжкій НЕВОЛІ зберегла свої прадавні скарби рідного народу – пісні для найдорожчого Божого дару – дитинки. Це прекрасні та глибоко національні за мелосом наші священні КОЛИСКОВІ ПІСНІ. Бо є ще інше диво. Здається, високо цивілізована Франція уже втратила свої колискові пісні. Молох розкошів із примітивною радістю насолод, а потім часи загарбницьких воєн, настільки вивели народ із пам'яті про найперші земні національні скарби Божественного виховання майбутнього покоління своєї держави, що залишилися нині, як пташка з переломаним крилом. Але

ситуацію знову рятує українка – донька Гната Хоткевича Ганна. Вона сама влаштувала курси для вагітних у Парижі з вивчення українських народних колискових пісень. Враження надзвичайні у всій Франції. Вчені - дослідники вважають працю Ганни Гнатівної геніяльною і як Божий дар благословить у майбутньому культурному і духовному вихованні французьких дітей. Отак виглядає ще одна сторінка ІСТОРИЧНОЇ МІСІЇ УКРАЇНИ.

350. at (*P. pr.* átatí –I; *fut.* atíşyáti; *pf.* āta; *aor.* ātit) – 1) подорожувати, іти, ходити, бродити; 2) бігти. Пох.: Це вже доросла і робоча лексика.

Галицьке “ЕТ!”(від *pf.* āta) озн. “А я пішов! Я побіг”. У побуті це озн. “непослушність” чи культурна відмова особи, котрій доручають небажане завдання. “ЕТ!” – прозвучить дуже коротеньким звуком і побіжить геть. А згодом оце прадавнє “ЕТ” перейшло в сучасне коротке [a], або подовжене [e], що й також повинно означати “а-а, я йду, не хочу, не буду...” Крім того, *pf. āta* дало основу для німецького імені ОТТО (“той, хто подорожував”). А щоби зберегти праукраїнський наголос на першому складі, подвоїли наступний приголосний. Таке правило у європейських мовах.

В українській мові залишилося “Отó” в ролі вигуку, що означає здивування та розчарування. Напр.: – Ото - маєш, вже прийшов? Або інше: – Ото доробився в Сибіру, поїхав в кожусі, приїхав голий. Основа аориста **ātit** живе в сучасному імені ТИТО. Тобто той, що знаходився, набродився, наподорожувався і зберігся здоровим та мудрішим і готовим до великої праці.

351. atata *m.*(*чит.* ататя) – крутий обрив, пропасть. Пох.:наслідування звуків скорострілів – ата-та-та, і трата-та-та! Це слово-острах.

352. atattva *n.* – марево, блуд, нереальність, ілюзія.

353. atattvatas *adv.* – 1) очевидно, можливо, 2) напевно, бо...

354. atanu – 1) нетоненький, 2) немаленький, 3) безтілесний, духовний, нематеріальний. 4) *nom. pr.* Кама див. Пох.: спонукувальний вигук “А-тану! Та ну!”.

355. atandra – невтомний, невпинний, пристрасний, завзятий.

356. atandrita – див. №353. Пох.: назва несамовито веселого танцю з вигуком ГЕЙ-ОТАНДРИТА!, ГЕЙ-ГЕЙ! ОТАНДРИТА-ТИТА-ДРИТАТА-ТА! То було при палкій забаві та безперервних танцях і гарних музиках старші пристрасні танцюристи так собі гоїно приспівували, придоптуючи ногами до землі, а руки догори або на підбоки з викриком ГЕЙ! ТА-ГЕЙ-ЯЯ-ГЕЙ! Така радість вирувала веселим полум’ям ошасливлених вільних людей аж під небеса... Це було у галицьких селах до кривавої окупації та знищення під зойкіт народу, лемент дітей і протяжний та глухий стогін поранених борців за СВОБОДУ.

357. atarkita – 1) несподіваний, неочікуваний, 2) неможливий.

358. atarkin – необдуманий, байдужий, легковажний.

359. atala – 1) бездонний, 2) *n.* назва одного із нижнього покрою підземних світів, котрі населяли асури, що не визнавали тодішньої Сонцепоклонницької віри. Пох. прізви. ГАТАЛА (Лв., Зп.), ГАТАЛО, ГАТАЛЕВИЧ, ГАТАЛЯК, ГАТАЛИК, але ці прізвища є найдавнішого походження і нічого спільного не мають із корінною основою ГАТИТИ чи

ГАТИЛО(той, хто греблю гатив). ГАТАЛА є прадавнє санскритське слово із епентетичним [Г], що утворилось уже на ґрунті Материкової мови більше західної діалектної особливости. Це прізвище є головний історичний довід про АТАЛІВ на західних теренах Праукраїни, таких же, як на тернах Індії. А це промовисто засвідчує про неоднотайність прийняття нової релігії разом із зміною нового Праукраїнського календаря з Місячного на Сонячний цикл. Але Сонцепоклонницька віра перемагала світові простори не силою натиску, а розумним і переконливим викладом основного змісту цієї релігії.

360. atas *adv.* – 1) потім, після того.Пох.: вигук “атас!” і м. АТАСУ південніше столиці Астани в Казахстані, де шість тисяч літ проживали праукраїнці у великій державі КУШАНІЇ (“щасливці”), тому всі гідроніми і дуже багато топонімів у Середній Азії тлумачиться у Санскриті. Тепер оті слова всілякі незнайки називають “тюркізмами”.

361. atasa *n.* – 1) вітер, легіт, 2) повітря.

362. atasi *m.* – 1) убогий, бідний, жебрак.

363. áti *adv.* 1) мимо, повз, поза, 2) дуже, надзвичайно, 3) зовсім. 4) служить засобом утворення найвищого ступеню, дуже. 5) *praep.* (прийм.) – над, понад, по (*Acc.*).Напр.: ati kar - озн. збільшувати, виробляти більше.

364. átikalyāṇa (*чит.атікаліяня*) – дуже красивий, прекрасний.

365. atikurita (*чит. атікупіта*) – дуже сердитий.

366. atikūra – надзвичайно дивний.

367. atikṛti *f.* – 1) надлишок, надмір(-ність), 2) назва віршового розміру.

368. atikora *m.*– сильний гнів.Пох. з основи – КОПАТИ

369. atikorasamanvita – пересичений злістю, дуже розгніваний.

370. atikorana – дуже нервовий, розлючений, розгніваний.

371. atikram (*ф. див. kram*) – 1) минати (про час), проходити, 2) нехтувати, 3) переважати (*Acc.*), 4) відсуватися від, 5) позбавлятися когось, 6) переступати, переходити.

372. atikrama *m.*– 1) перехід через щось чи кудись, 2) проміжок (часу), 3) порушення, 4) помилка, недолік, невдача, промах.

373. atikramana *n.*–1)проходження (часу), 2) неухвага до..., 3)образа.

374. atiga –1) перехідний, долаючий; 2) той, що порушує, переступає.

375. atigam (*ф. див. gam*) – проходити, обминати (про час).

376. atigā (*ф. див. ga*) – минати, переходити

377. atigāh (*ф.див.gah*) – 1) появлятися раптово, 2) підійматися догори, спливати наверх.

378. aticatura – дуже бистрий, стрімкий.

379. aticāra *m.*(чит.атіцара, пізніше: атічара) – порушення чогось.

380. aticiram *adv.* – занадто довго.

381. áticchandas – 1) той, що переміг свої бажання, свобідний від світських бажань, 2) *f.* назва (вільного) розміру вірша.

382. atijagati *f.* – назва розміру вірша 4X13.

383. atijiv (*ф. див.*) – 1) переживати, 2) мати якесь постійне терпіння; щось постійно терпіти.

384. atijivan-mṛṭaka (чит.атіїван-мрґтака) – скоріше мертвий, ніж живий.
385. atitapasvin – аскетичний.
386. atitarām *adv.* – 1) зовсім, дуже, вкрай; 2) краще, більше ніж... Пох.: галицькі вигуки “Ой там такий тарарам!”(метушня).
387. atitārin – той, що перетинає чи пересікає щось і переходить якусь перешкоду, 2) той, що долає всі перепони...
388. atitivra – 1) дуже строгий, 2) дуже гострий і жорстокий, 3)дуже важкий та обтяжливий. Пох. *мон.* Тивер, тиверці.
389. atitejas (чит.”атітеяс”) – 1) дуже блискучий, 2)дуже сильний, шановний та величний.(див. **téjas**). Пох. прізв.Ататей (Редько Ю.К.).

Ця лексема дуже нагадує назву праукраїнського великого та мудрого князя-полководця і володаря з V ст. до н.е. **АТЕЯ**, коли наша Праукраїна була в 40 разів більша ніж нинішня Україна, тобто – від Рейну аж до Гангу і відома на весь тодішній світ. **АТЕЙ у сс.– at + téjas n. =1) світило; 2) краса, 3) сила, міць, енергія;4) вогненний запал; 5) велич.** До тих усіх значень ще додати “великий і могутній господар держави”. У світі виявлено **чотири монети князя АТЕЯ** – у Мадриді, Лондоні та Києві, звідки забрали одну монету до Москви. Така кількість монет у різних кінцях Європи дає нам право здогадуватися про могутню державну економіку світового значення та колосальний розвиток української античної культури під охороною нашого прадавнього і найсвятішого герба ТРИЗУБА – найвеличнішого символу ТРИЄДИНОГО перебування БОГА в нашому земному докїллі в ОРЕОЛІ Сонцепоклонницької віри в тодішньому суспільстві(від 5508 року до н.е.по 988 рік н.е.).Все це, звичайно, сприяло для ґрунтового та всебічного розвитку найдавнішої мови одвіку єдинокровного українського народу . Це історичне питання повинно бути колись детальніше описане благословенними українцями й повідомити весь світ. Матеріалу достатньо у багатьох бібліотечних архівах світу.

ЗОБРАЖЕННЯ МОНЕТИ ПРАУКРАЇНСЬКОГО КНЯЗЯ АТЕЯ

390. atitejasvin – див. № 389.
391. atitvarita – поспішний.
392. atithi *m.* (*чит.* атічі) – 1) гість; 2) мандрівник; 3) прочанин, паломник.
393. atithi-deva *bah.* – той, хто шанує гостя, як Бога (досл: той, хто має гостя за Бога).
394. atithin – мандрівник, паломник, прочанин.
395. atidāha *m.* – сильний, міцний, кремезний.
396. atidiḥ (*ф. див.* I) – 1) указувати; 2) *грам.* переносити значення (слова).
397. atidirgha (*чит.* атідірга, пізніше атідіржа) – занадто довгий.
398. atiduḥkhanvita (atiduḥrha + anvita) – дуже засмучений, глибоко стурбований.
399. atiduḥkhita – див. № 398.
400. atidurbala – 1) дуже слабкий; 2) дуже нещасний; 3) дуже змарнілий.
401. atidur-vṛtta – 1) дуже поганої поведінки. Друга частина цієї лексеми vṛtta дає нам прадавній зразок слова ВЕРТІТИСЯ.
402. atiduḥkara – важковиконачий.
403. atidūra – дуже далекий.
404. atideḥa *m.* – 1) перенесення; 2) логічний вислід, висновок.
405. atidru (*ф. див.*) – 1) поспішати; 2) перебігати мимо чогось, 3) поспіхом обминати щось.
406. atidhṛti *f.* – назва віршового розміру 4X19.
407. atināṣṭrā – 1) нешкідливий; 2) поза небезпекою.
408. atinirbandha *m.* – занадто велика старанність.
409. atinirbandhtas *adv.* – дуже наполегливо і настирливо.
410. atiniṣkaruṇa (*чит.* атініськаруня) – 1) дуже жорстокий, немилосердний; 2) жахливий.
411. atiniṣṭhura (*чит.* атініщура) – 1) дуже великий грубиян; 2) дуже жорстокий. З другої частини лексеми у санскриті (сс.) виявляємо етимологічну основу назви ЩУР. Про це варто пам'ятати, щоби впізнати різницю змісту від наступних подібних лексем. Пох.: прізви. Щур, Щурат, Щурик, Щурко, Щуровський, Щуренко, Щурович. Топ.: Щурин (Вл), Щурі (Вн.), Щурівка (Днп., Хрк., Чнг. 2 рази), Щурівці (Вн. та Хм), Щурівчики (Хм.), Щурове (Дон.), Щуровичі (Льв.) та ін.
412. atini (*ф. див.*) – переходити через щось (*Асс.*). Пох.: ТІНЬ, тіньовий, тінькати, тиняти(ся) – тобто десь волочити свою тінь (вештатися), тинькувати, тин; розмовне – Я до нього, а він АНІ ТІНЬ-ТІНЬ (“ані телень”), тінькало (маленький дит. дзвіночок); ім'я АТЕНА (гр. Афіна, Афінея); топ. АТЕНИ, (гр. Афіни), АТИНСЬКЕ (См. Білопільський р-н); прізви.: Тинний, Тин, Тиней, Тинда, Тиндик, Тинкас, Тинкало, Тинкуляк, Тиньо, Тинькало,

Тинкач, Тіней, Тіняк, Тиндюкевич, Тиндюра (Чучко П., Редько Ю., Крас-й І.). Наприкінці III тисячоліття до н.е. греки остаточно перейшли із материкової Південно-Західної Праукраїни на терени сучасної острівної держави, яку наші предки назвали Греція (див. далі), та припинили всілякі стосунки з праукраїнцями аж до початку I тисячоліття до н.е., бо мала райські достатки овочів та риби поміж островами, забувши про своє життя у культурницькому майбутті. Згодом дуже хитро опам'яталися (див. далі). Незважаючи на штучно підогріту велич старої Греції, проте її топоніми, виявляються зрозумілі тільки через праукраїнську мову – Санскрит.

413. atipath (ф. див. , чит. атіпач) – називати.
414. atipat (ф. див. I, чит. атіпат) – перелітати (мимо).
415. atipad (ф. див. I) – 1) перевищувати щось (Acc.); 2) опускати; 3) запізнювати(ся).
416. atiparṣ (ф. див. чит. атіпаш(ч) – 1) дивитися; 2) виглядати, заглядати.
417. atipāta m. – 1) проходження, проминання(часу); 2) опущення; 3) запізнення. Пох. ОТПАТИ (коноплі), прізви. Отіпайло, Отіпач.
418. atipatin – 1) той, хто опускає та 2) запізнюється.
419. atipinaddha – занадто тісно зав'язаний чи зашнурований.
420. atipīḍ (чит. атіпідь, форми див.) – дуже мучити, гнітити.
421. atiprakāṣa – загальновідомий.
422. atiprāṇa-priya (чит. атіпраня-прія) – улюблений понад усе життя, коханий над усе...
423. atiprabandha m. – безперервність.
424. atiprabala – дуже сильний, могутній.
425. atiprabalin – див. № 424.
426. atipramāṇa (чит. атіпраманя) – дуже великий, величезний.
427. atiprayukta – звичайний, буденний, типовий, пересічний, а не пересічний. Бо пересічний гометрична категорія, тобто лінії, що перетинаються.
428. atipravṛtta (чит. атіправр'ятта) – хто дуже зайнятий чимось. Із другої половини основи цієї лексеми відчуваємо зміст народного вислову “не завертай голови” означає – “не займай, не перевтомлюй мені голови.”
429. atipravṛddha (чит. атіправр'дда) – 1) старий, похилого віку; 2) чванькуватий, зарозумілий, пихатий, гордовитий. В другій половині цієї лексеми видніє основа ВЕРЕДИ (див. далі).
430. atipraṣṭi (чит. атіпрашті; форми див.) – бути дуже скромним, стриманим і культурним.
431. atiprasakti f. – 1) занадто крутий схил; 2) велика прихильність чи глибока симпатія до...(Gen.).
432. atiprasanga m. – 1) див. № 431; 2) дуже широке застосування правил у граматиці.
433. atiprakṛta (чит. атіпракр'тта) – 1) зовсім простий, звичайний; 2) неосвічений, простакуватий.
434. atibala – дуже сильний, могутній.
435. atibādh (чит. атібадг, пізніше атібад; форми див.)

II) – 1) мучити, ворохобити, шарпати; 2) засмучувати.

436. atibhar (*чит.* атібар; форми див. II) – розширювати.

437. atibhāra *т.* – дуже важка ноша, дуже важкий тягар(вантаж).

438. atibhiṣaṇa (*чит.* атібізяня) – дуже страшний.

439. I atibhu (*ф. див.* I) – переважати.

440. II atibhū – переважний.

441. atibhūmi *ф.* – найвищий ступінь, апогей.

442. atibhūri- – дуже значний, багаточисельний, численний.

443. atibhairava (збережене первісне *чит.* атібайрава) – жахливий.

Пох.: прізви. з Буковини – БАЙРАМОВ, Байрак; топ. Байрак (Пл, Диканський р-н і Хорольський р-н, і См. Липоводолдинський р-н), Байраки (Чрв.

Глибоцький р-н), Байраківка (Вн. Немирівський р-н), Байрачки (Лг.

Перевільський р-н), Байрактар (Туреччина –сх.), Байрам-Алі (Туркменія-південь), Байрамич Туреччина – зах.), Байрам-Цуррі (Албанія – північна).

444. atiman (*ф. див.*) – нехтувати.

445. atimalina – 1) занадто забруднений; 2) простий. Пох.: у другій частині цієї лексеми є основа **malini** від якої походить наша **МАЛИНА** – та, що залишає сліди контакту з нею, тобто **малюнок**, або ніби забруднює, що й дало чимало похідних слів, як-от: малювати, маляр; малювальний, малярський, малювидло, малярня та прізви.:Малиночка (Вн.), Лемк.: Малиновський, Малиняк, Малинчак, Маленчак; Малинченко.З Буков. подають:Малинка, Малинко, Малинецький, Малинич, Малинник, Малинків. Малинників, Малиношевський, Малинський, Малинчук, Малинько. Із Зп.:

Малина, Малинят (Чучка II). Нове подає Редько Ю.К.: Малинецький,

Малинин, Малинівський, Малинович, Мальований, Мальованик та ін.

. Є чимало топонімів, а саме: Малиничі (Хм.обл), Малинище(Льв.обл), Малинів (Льв.), Малинівка (Він.), Малинівці (Хм.), Малинівщина(Пл.і Чрк.), Малинка (Жт.), Малинки (Вн.), Малинове (Днп.), Малинськ (Рівн.), Малинці (Чрн.), Малинщина (Пл.).

З усіх даних поширення корінної основи МАЛИНА в сучасній укр. м. засвідчує одвічне походження лексеми „malina” у Санскритському фонді праукраїнського словникового складу. Жаль, що українські філологи без Санскриту(!), як дошкільнята, щей нині приписують походження оцієї величезної галереї слів голодним і диким пришельцям на праслов’янську землю аж у 71 році нової ери із північних фінських територій, котрі навіть не мали власної назви. Німці – українська назва. **ШВАБИ** – ще праукраїнська назва у Санскриті: **ṣva-bhaxśá** – той, хто поїдає псів і котів. Забулися часи первотні, німці нині вже навіть пишаються словом ШВАБИ і швабський. А назву **ГОТИ** украли південні “німці”разом із абеткою “ЧЕРТИ і РЕЗІ”, котру назвали “Тотичним шрифтом” ще в IV-В столітті н.е. А **goti** у сс. означає: ЛЮДИ-БОГИ, які вміють усе і знають усе. Так звали праукраїнських аріїв ще до н.е. Отже, на весь період нової ери німці не мали ніякого впливу на наш український словотвір. Навпаки, з моменту приходу німців на північ АРАМАНІЇ, то є на схід від нинішньої ДАНИЇ, постійно черпали відомості з нашої прамови, культури і хліборобства. Такщо і ЦУКОР, БУДОВА і ДАХ і

навіть (!) ФАЙНІ, РОДЗИНКИ є суто праукраїнські слова, котрі німці запозичили у наших добрих предків ще в першому тисячолітті н.е.

В той час німці ніяк не могли впливати на нашу мову, бо самі були вельми примітивні. Вся давня народна культура нинішньої Німеччини перейнята у лемків, лужичів, галлів і сербо-лужичів. Коли ж наїлися, опірилися, почали нападати на подальші слов'янські землі, як і всі північні чужинецькі зайти.

Якби ж то праукраїнці чекали аж на німецькі, турецькі, латинські, грецькі та аж на найпізніші івритські слова – Санскриту ніколи б на світі не було, бо наші мовляни чекали б донині, поки подорожні “жебраки” з усього світу принесуть нам назви імен, побутові слова, топоніми та гідроніми на гидкі замовлення всіляких толочків, залізняків та відейчиків. Цілий світ уже давно знає, що власне Праукраїна перша надала світові найбільші тайни для покращення людського життя на планеті ЗЕМЛЯ. Тут і хімія і фізика, і хліб, і до хліба, астрономія... Досліджено і названо всі гідроніми Європи, Азії та Африки від острова Паски до Бермутського трикутника, від лихих променів якого закодовано всю Західну Європу, що й надало право спокійно жити і творити. Діяльність праукраїнців дала світові не лишень опис небесних світи – знаки Зодіяка, але й покращувала життя на Землі – зробила КОЛЕСО вже 25 тисяч років тому, приручила вола, коня і всіх домашніх тварин, виростила городину й садовину. Але всю дорогу свого МІЛЬЙОНРІЧНОГО життя на рідній Землі не забувала про рух і вогонь аж до небес: придумали перекидний ВОГОНЬ, потім реактивний двигун М. Кибальчича, космічну ракету О. Засядька, що на сто років раніше радянських учених запустив у космос дві собачки-лайки і повернув їх на Землю живими. Після того Юрій Кондратюк описав і накреслив космічний корабель, дав точну рецепту куди і як іде дорога до Місяця. І.І.Іваненко у Києві перший розділив атом, котрий вважали всі вчені нероздільним. Б.П.Грабовський винайшов телевізор і дав можливість у Ташкенті побачити першу на світі телевізійну демонстрацію. Михайло Кравчук перший винайшов компютер, за що вороги ув'язнили його на 10 років сибірської каторги. Думали, що загине і винахід припишуть собі. Першого чемпіона-борця Івана Піддубного мордували по пояс у воді та били, потім електричним струмом припікали на тілі тільки з одною метою, щоби дав своє зізнання, що він росіянин. Не дивлячись на всілякі злосні катування, Іван Піддубний залишився **УКРАЇНСЬКИМ ЧЕМПІОНОМ**. А тепер нарешті пишуть про найсильніші Гени в українців. Це було відомо ще 20 тисяч років тому по археологічних даних у Мізині. Недаремно **наш ІСУС ХРИСТОС сказав**: 1) оцінювати людину по ділах її. 2) Тримайтеся ПРАВДИ і ПРАВДА ВАС ВРЯТУЄ. Скільки ПРАВДИ Україна має, аж нині можна лишень деякі голосно і впевнено сказати Бо замало власне українців працює там, де спочиває та дримає наша ПРАВДА. Допогай нам **БОЖЕ** у тому.

446. atimātrá – надмірний; (*Acc.*)
447. atimatráм *adv.* – надмірно
448. atimāná *m.* – чванливість, пихатість, бундючність.
449. atimānin – бундючний, чванливий, зазнайкуватий.
450. atimukhara – дуже говіркий, що багато клепає.

451. atimuc (*ф. див.* II) – зникати, втікати, щезати.
452. atimuh (*ф. див.*) – 1) розгублений; 2) той, хто не знає, що діяти повинен.
453. atimuḍha (*чит.* атімудя, атімудзя) – дуже дурний, телепень, пришелепуватий, нетямуций, дурко. Пох.: казковий герой Мундзьо. (народна назва із тим же етимологічним значенням).
454. atiya (*ф. див.*) – 1) проходити, 2) переважати.
455. atirahas – дуже швидкий, поспішний, дуже бистрий.
456. atiram (*ф. див.*) – 1) втішатися, радіти, веселитися; 2) насолоджуватися любовцями та життєвими лестоцями.
457. atiramaṇiya – дуже приємний; прекрасний. Пох. імена Роман, Романія, Романна і величезна кількість прізвищ і топонімів. (Див. далі).
458. atirama див.
459. atirikta (*pp.* від atiric) – 1) надлишковий, занадто великий; 2) той, що відрізняється від... (*Abl. o-*)
460. atiric (*ф. див.* I) – 1) переважати, 2) долати.
461. atiruc (*ф. див.* I) – 1) сяяти над, 2) мати перевагу у блиску чи в сяйві (*Acc.*)
462. atirus (*чит.* атірузь) – дуже сердитий.
463. atirupa – 1) дуже красивий, 2) *n.* краса.
464. atireka *m.* – надлишок. Пох.; в рос. мові – отректись, укр. м. відректись.

465. **atila** (*ati + la, lati...*) – 1) **НАДЗВИЧАЙНИЙ ОРГАНІЗАТОР, ПРОВІДНИК і ВОЛОДАР УКРАЇНИ в 434–453 pp.– АТИЛА** зі столицею в СУЧАВІ, що в перекладі озн. "ВОЛОДІННЯ СИЛОЮ та ВЕРХОВНОЮ ВЛАДОЮ". Мав велику армію, тричі воював із РИМОМ і тричі захоплював його, але ні разу не знищив жодної скульптури. АТИЛА був високо освічена особа на той час і добре знав скільки праці й науки коштує витвір мистецтва. На раменах мав погони із зображенням прадіда – полководця, зодягався у вишиванку з барвистими кутасами на комірці, які й донині носять в Україні. Сам АТИЛО любив світ музики й поезії, писав вірші та грав на кобзі. Нападав на тодішній Рим, бо римлянам дуже хотілося оволодіти праукраїнськими землями і народом. В сучасній історіографії його і його військо зовуть ГУНАМИ ніби-то монгольського походження. Але ж ті пасквілянти позбавлені здорового глузду і свідомого аналізу життя. Він же – АТИЛО займав майже всю Західну Європу. Якби ж то були монголи, нині були би всі європейці монголоїдної раси. Європу монголо-китайці називали "райською землею". Тільки українцям європейці повинні завдячувати, що їх не "проковтнули" азіяти у вигляді татаро-монголо-китайців і пізніших турецьких імперіялістів. Всі ці пасквілянти – наукові невігласи. Вони називають гунів жорстокими азіятами, не знаючи історії Санскриту, де слово **Г У Н И** озн. "чесні добродіє, добродії, гідні та величальні люди". Вся тодішня Європа називала наш народ ГУНАМИ. Навіть на півночі сучасної Німеччини було велике місто ГУНІГАРДТ – столиця Руської держави, що проіснувала аж до 1119 року н. е. А забутий нині багатющий і докладно описаний наш Санскрит має вже більше СЕМІ тисяч літ, та предки не могли

сподіватися, що їхні рідні нащадки не зможуть вивчити і запам'ятати отих неоцінених досягнень своєї ж ЗОЛОТОЇ ДОБИ рідної історії. Добре, що зуміли зберегти для світу праукраїнську Господню мову під теплим небом Індії, яку зовемо Санскрит. А відкрили її для Європи щойно в 1762 році. Та формування багатьох мов Європи, Азії та Північної Африки відбулося на багато тисячоліть раніше і то за партитурою праукраїнської мови та її філософії віри і наукової винахідливості на різних етапах історичного розвитку на володіннях територіями. Гуни володіли майже всією Європою, коли б то вони були монголи чи монголоїди, то нині всі європейці мали б монголо-китайські риси обличчя. Та й основний склад словникового фонду кожної мови і сучасні топоніми, гідроніми не шифрувалися б у сс. так само як і в українській мові та в її діалектах. Далі див. гуṇá (на “g”). Подальший опис гунів див. книгу КІНДРАТЕНКА Л.М. “Європейські гуни в описах давніх авторів. – Харків, 2007. – 360 с.

Якби ж то назва **АТИЛА** була від монголів, тобто чужинецька, ніколи б українська мова і мови світу не мали б так багато похідних слів. Наприклад: Пох. від основи лексеми “Атила”: атлас – у сс. **ati-las** озн. **НАДЛИШОК БЛИСКУ** та **СЯЙВА**; атлет – у сс. **ati+lat** озн. дуже красивий;

Атестат – у сс. ati-stat = той, що стоїть вище від усіх. Ці слова відомі всьому світові, так само, як лінія примирення на о. Кіпр, що провів сам князь АТИЛО, нині зветься ЛІНІЯ АТИЛИ. Чи є щось подібне від монголів? Нема. Ще праукраїнці залишили після себе чимало добрих слідів в історії. Тому й жодному ворогові не вдавалося знищити Україну, бо Санскрит оберігає Ідею живої нації з праісторичних часів і тримає щит над нашою головою. А Гени – неоціненний діамант у душі кожного українця – від Самого СВАРОГА. 466. atilangh (чит. атіланж; *ф.* див.) – перескакувати. Такі слова, як *арбітраж, атіланж, віраж, меланж, амітраж, метраж, паж, міраж, типаж, гараж, саботаж, літраж* є запрограмовані ще в сс. ж Вони осіли в одну із головних артикуляційних ознак французької мови, мови ГАЛЛІВ із прадавньої праукраїнської родини похідних мов. Високо освічена королева Франції Анна – дочка Ярослава Мудрого, знала цю всю історію, тому всіляким чином підтримувала розвиток урядової давньої французької мови та оберігала її всіляким чином від засмічення та грубих висловів, сприяла її красі та вічному звучанню.

467. atilalita (*чит.* атіляліта) – дуже малий. Пох. ім'я ЛОЛІТА.

468. atilubdha – дуже жадібний, ненаситний, ненажерливий.

469. atilobha *m.* – надмірна скупість, жадібність, ненажерливість.

470. atilobhata *f.* (*чит.* атільоба) – див. № 469.

471. tilola (*чит.* атільоля) – 1) дуже гнучкий; 2) тонкий; 3) дуже хиткий. Пох. в основі ховається ім'я ЛОЛА і укр. назва ЛЬОЛЯ – суконочка, яка повинна бути вельми гарною, бо вона є для маленької донечки і внучки або навіть для лялечки. Так думали ще праукраїнці, а Санскрит тому свідок.

472. atilohita (чит. атільогіта) – темно-червоний.

473. atilaulya *n.* (*чит.* атілюлія) – див. № 466.

474. ativad (*ф.* див.) – пояснювати, тлумачити.

475. ativart (*ф. див.*) – 1) проходити, проминати (час); 2) ухилятися від..., уникати чогось (*Асс.*); 3) не робити чогось (*Асс.*).
476. ativartin – 1) перехідний; 2) той, хто порушує... і зневажає. Пох. ВАРТА (сторожа), вартовий і вартісний, вартість.
477. ativardh (*ф. див.*) – виростати.
478. ativarṣa *m. n.* (*чит. атіварся*, пізніша вимова **-варша**) – озн. проливний дощ, злива. Пох. топ. ВАРШАВА – **володарка дощів**.
479. ativarṣaṇa *n.* (*чит. атіварсяня*) див. № 478.
480. ativallabhatā *f.* (*чит. атіваллябатā*) – безмежна любов і вірне кохання.
481. ativah (*ф. див.*) – переводити через щось (*Асс.*).
482. ativāta *m.* – сильний вітер, ураган (давнє:гурагāн), борвій.
483. ativāda *m.* – 1) грубіянство; 2) образа, кривда; 3) лайка.
484. atividhura (*ati+vi+dhura*), (*чит. атівидура*) – дуже нещасна людина розумово і психологічно, що межує з божевіллям. Пох. народне: видурнюватися (хворобливо!), придурок.
485. ativirāj (*ф. див. raj*) – виглядати дуже блискуче, бути осяйним.
486. ativistara *m.* – деталі умовин, обставини, ситуації.
487. ativistaratas *adv.* – детально, суттєво, відповідно умовин.
488. ativṛddha (*ф. від № 477*) – 1) дуже великий; 2) сильний; 3) старий, досвідчений. Пох. вереда (з другої частини лексеми), вередливий.
489. ativṛddhi *f.* (*чит. атіврѣдзі*) – надмірне збільшення, зріст, буйний зріст.
490. ativṛṣṭi *f.* (*чит. атіврѣстьі*) – див. № 478, № 479.
491. ativṛṣṭi-da *f.* (*чит. атіврѣстьі-да*) – що дає проливний дощ.
492. tivuyadh (*ф. див.*) – пронизувати наскрізь.
493. atiṣams (*чит. атішамс, ф. див.*) – декламувати, повторювати, вивчаючи напам'ять. Пох.:цямкати, чавкати, шавкати.
494. atiṣakvari *f.* – назва віршового розміру 4 X 15 .
495. atiṣank (*чит. атішанк; ф. див.*) – підозрівати когось, щось (*Асс.*).
496. atiṣaya (*чит. атішая*) – 1) видатний, знаменитий; 2) *m.* високе становище; 3) надлишок.(о–), *Instr.*
497. atiṣayana – прекрасний, чудовий. Пох.: шаляновий, шаляни.
498. atiṣayoramā (atiṣaya+urama) *f.* – алегорія, мова символами.
499. atiṣithila (*чит. атішічїля*) – 1) занадто хиткий; 2) мінливий.
500. atiṣiṣ (*ф. див. II; чит. атишізіз*) – відкладати.
501. atiṣi (*чит. атіші; ф. див.*) – переважати.
502. atiṣuddha – дуже чистий (те ж саме і в переносному значенні).
503. atiṣrama *m.* (*чит. атішрама*) – перевтома. Пох. ШРАМ.
504. atiṣkānd *f.* (*чит. атіськанд*) – перехід, переправа. Пох. від основи слова маємо СКАНДИнавія, СКАНДал, СКАНДУвати.
505. ātiṣṭhant (*чит. атіщант*) – 1) рухомий, жвавий; 2) той, що ухиляється від...(Loc.).
506. atiṣṭhā (*ф. див. I*) – 1) підійматися, підвищуватися над чимось чи над кимось (*Асс.*); 2) долати чи перемагати; 3) захоплювати, оволодівати; 4) переважати над чимось чи кимось.

507. *atisankruddha* – дуже сердитий, розгніваний.
508. *atisamcaya m.* – надмірний чи великий запас.
509. *atisannidhana n.* – надмірна близькість, сусідство.
510. *atisad (ф. див.)* – вмирати. Дослівно: надзвичайне сидіння з блідістю і щезанням, тобто погибель. Ця лексема виникла дуже давно, коли ховали покійних сидячи, ніби для розмови із Духом Божим (з Богом), якого визнавали наші предки вже 150 тисяч років тому. Про це розповідають астральні знаки Праукраїни та археологічні знахідки.
511. *atisarasa (чит. атисараза)* – 1) дуже смачний; 2) заворожувальний до неймовірного захоплення. В сучасній укр. мові також маємо два зачення слова ЗАРАЗА : 1) захоплення і 2) розчарування в шкідливій інфекції.
512. *atisargá m.* – 1) віддача; 2) дозвіл; 3) виконання. Пох. ШАРГА – .. озн. погана погода, коли ввічі вітер дощ і сніг; дієсл. ШАРГАТИ сірник, тобто здобувати вогонь; і прізви. ШАРГАН, ШАРГЕЙ (Ю.Кондратюк).
513. *atisarj (ф, див.)* – відпускати, дозволяти вийти.
514. *atisarp (ф. див. sarp)* – повзати по... Пох. СЕРП.
515. *atisahasā adv. (Instr.)* – несподівано, раптово.
516. *atisadhvasa n.* – велика сором'язливість і нерішучість.
517. *atisāra m.* – 1) провал; невдача, неуспіх; 2) пронос.
518. *atisāhasa n.* – поспішність, квапливість.
519. *atisukha (чит. атісука, подекуди – атісуха)* – надзвичайно приємний і задоволений.
520. *atisūkṣma* – дуже маленький.
521. *atiskand (ф. від skand)* – перескакувати.
522. *atisneha m.* – віддана вічна любов
523. *atisvastha* – зовсім здоровий.
524. *atihā (ф. див. I)* – 1) пропускати; 2) переплигувати, перескакувати.
- В галицьких говірках є вигуки “**атігá! і гатіга**” Їх і нині викрикують наші гуцули при перескакуванні рова верхи на коні чи табуном коней. При тому газда чи гоподар скандує (Г)АТІГА-А! (з наголосом на останньому складі). Аж на віддалі чується відлуння навіть не ГАТІГА-А!, лишень АТЯГА-А! Ніж добре закінчиться протягне відлуння, всі коні чи вівці повинні бути на другому боці ровá.– Так оповідають старші галичани.
525. *atī (ф. див. II)* – 1) переходити, проходити (про час); 2) долати.
526. *atita (pp. від)* – 1) минулий; 2) померлий, покійний.
527. *atindriya* – 1) надприродній; 2) *n.* дух, душа.
528. *atirtha n.* – 1) неправильний шлях; 2) неправильний метод; 3) невдалий час.
529. *ativa* – 1) *adv.* надмірно, надзвичайно, дуже; 2) значно, більше ніж (*abl.*); 3) *praep.* за, поза (*Acc.*).
530. *atula* – незрівняний, чудовий.
531. *átūtuji* – неповороткий, неоторний, повільний, незграбний.
532. *ṭṛṇvant (чит. атрпнювант)* – ненаситний, ненажерливий.
533. *ataijasa* – неметалічний.
534. *atṛpta* – 1) ненаситний, 2) незадоволений.

535. *átka m.* – одяг, верхній одяг. Пох. ЯТКА-отвір у штанах – то синонім до назви ширінка
536. *attar m.* – їдець, пожирач, утриманець.
537. *attri f.* – див. № 536 – *attar*.
538. *átya (чум. атя)* – 1) той, що швидко бігає, 2) *m.* КІНЬ.
539. *atyadbhuta* – надзвичайно дивний.
540. *atyanta* – 1) достатній, 2) безконечний, безперервний, 3) надмірний, 4) *adv.* назавжди, постійно.
541. *atyaya m.* – 1) перехід, 2) прохід, 3) кінець, 4) порушення, 5) небезпека, 6) збитки, витрати, ущерб; 7) податок, 8) штраф, кара, 9) страждання.
542. *atyartha- adv.* – конче, дуже, вкрай.
543. *atyas (чум. атяс; ф. див.)* – переважати, мати перевагу.
544. *atyā f. (чум. атя)* – кобила. Пох. дит. вигук Атя, аття! (їдемо!).
545. *atyādara m.* – велика повага і пошана.
546. *atyāyata (чум. атяята)* – дуже довгий чи просто довгий.
547. *atyārūḍhi f.* – гордовитість, пихатість, бундючність, зневага.
548. *atyaṣṣaṣya (чум. атяшчарія, пізніше – атіяшчарія)* – надзвичайно дивний.
549. *atyāhita n.* – велике нещастя, біда.
550. *atyugra (чум. атюгра)* – 1) величезний, неосяжний; 2) жахливий.
551. *atyudatta (чум. атюдата)* – дуже видатний, знаменитий.
552. *atyurasaṅga n.* надмірна услужливість, велика угода.
553. *atyullas (чум. атюлас; форми див.)* – сяяти. Пох.: тюль.
554. I *átra adv.* – 1) тут; 2) там; 3) тоді, після; 4) з тих пір; 5) потім. Пох.: *атрамент*, що означає чорнило.
555. II *atrā m.* – див. *attar m.* – див. № 536.
556. *atrapa* – безсоромний.
557. *atra-bhavant m. (театр.)* – шановний, вельмиповажний, з повагою кажучи, високоповажний (коли згадуєм третю особу в бік від до слухачів).
558. *atrabhvatī f.* – див. № 557.
559. *átra* – див. I, - № 554.
560. *átri* – 1) той, що поїдає, поглинає; 2) виснажений; 3) *m. nom. pr.* – один із семи мудреців АТРІ, автор багатьох ведичних од і славнів – духовних творів для храму. АТРІ – духовний син Брахми; 4) *pl.* нащадки АТРІ; 5) назва зорі в сузір'ї Великої Ведмедиці. Пох. АТРИБУТ.
561. *atrin* – ненаситний, ненажера.
562. *atvara* – 1) обережний; 2) розсудливий. Пох. отвір, отворити.
563. *átha indc.* !на початку книги чи розділу: тапер; 2) потім, після того; 3) але, і, одначе, а все ж таки; 4) а тому, 5) але ж якщо; 6) із – підсилює їхнє значення.
564. *atha va* – 1) або ж, 2) або навпаки, 3) але ж, 4) звичайно.
565. *átharvan m.* – 1) жрець (священна особа), що виконує обряди з вогнем чи вогненною силою. 2) *nom. pr.* один із Праджапаті, найстарший

син Брахми, жрець і міфічний автор “Атгарва-Веди”; див. Праджапаті (пишемо: prajapati)– 4), Брахман - і Атгарва-Веда у сс:

566. atharva-veda m.– “Атгарва-Веда”– назва четвертої Веди

про первісну релігійну науку про Бога та його антипода діавола, демона та інших ворогів людини, зокрема хвороби. “Атгарва-Веда” описує прадавні всілякі заклинання, заговори і молитви проти недуг та різних пошестей.

До цих Вед увійшло багато “Упанішад” – див. veda , upanisad.

567. atha див. № 560.

568. ad (P. pr. átti –II; fut. atsyáti; pf. jaghása; aor. ághasat; pp. jagdhá, anná; ger. jagdhva, -jagdhya) – їсти, поїдати, поглинати.

Пох.; ягода, ячати (хотіти їсти);у рос.м.– ад; ім’я Анна, Яга, Яцьо, Яцко. Прізвища: лемківські (за І. Красовським) Яцевич, Яценник, Яценко, Яценчик, Ячечак, Ячечко, Яцила, Яцишин, Яцканич, Яцків, Яцула, Яцура, Яцус, Яцяк, Яцьо; із Буковини подають:Яцемірський, Яценюк, Яцик, Яцин, Яцина, Яцишин, Яців, Яцківський, Яцко, Яцук, Яцуляк, Яцун, Яцьків, Яцьківський, Яцько, Яцюк, Ячинець. За Редьком Ю.К. читаєм: Яцевич, Яцейко, Яцентюк, Яцимирський, Яцинич, Яциняк, Яцій, Яцуга, Яцух, Яцюрик, Яцьковий, Яцкович.

Топоніми: Яцковичі (Жт.обл.), Яцюки (Київ.обл.), Яцюкове (Плт. обл), Яцьки (Київ. обл.), Яцьківка (Днц.обл.), Яцківці (Хм.обл.), Яцьковичі (Рвн.обл), Яганівка (Сум.обл), Ягідне– 10 раз(у Вн. обл., Вл., Днп.- 2, Зап., Крвг.-2, Луг., Хрк., Чрн.), Ягідня (Льв.), Ягодинка (Жт.обл.), Ягодівка (ІФр.обл), Ядути (Чрнг.обл.), Яготин (Київ.обл.), Атинське (Сум.), Атманай (Запор. обл), Атрек (Іран), Атка (Дал. Схід), Атірау (Казахстан), м . Ат-Баші і гори Ат-Баші в Киргізії, Атбара м. і ріка на півночі Судану. Всі ці назви праукраїнського походження, котрі легко тлумачаться у Санскриті. Вони засвідчують нам нині про величезний вплив культури наших предків на розвиток розумної останньої цивілізації на обширній території Землі.

569. adaksina (чит. адаксіня) – 1) лівий, 2) невмілий, 3) незграбний, неспритний; 4) неввічливий.

570. adandiyant – той, що не карає, не переслідує.

571. adandiyá – непокараний.

572. ádatta – неданий, ненаявний, котрого нема.

573. adatta-phala m. – помста за пожадливість, за захланність.

574. adatta – незаміжня (досл. невидана).

575. ad-adi – грам. назва дієслів II класу.

576. adana n. – 1) прийняття їжі, 2) насолода.

577. I adant prp. від дієслова ad; atti (№ 565).

578. II adant – беззубий.

579. adanta грам. – що закінчується на “а”.

580. adantaka див.

581.. adantya – 1) незубний, 2) невідповідний, шкідливий для зубів.

Пох.: латин. dens, dentis – зуб, зубний, дентист.

582. adabdha – 1) сумирний, що не приносить лиха нікому; 2) міцний, надійний; 3) впевнений, 4) вірний.

583. adabha – 1) добродій, прихильний; 2) безневинний, невинний, необразливий, невразливий.
584. adabhra – 1) немаленький, 2) рясний, 3) достатній. Пох.: ДОБРИЙ, ДОБРО. Давні галичани й донині кажуть: “А, дабра! Ходімо до праці!”. Отже, первісна форма лексеми не зникає. Вона живе в діалектах на устах народу. Її підтримує вічний духовно-фізичний закон збереження найдавнішої нації у духовній біоенергетичній (Божественній) силі слова, що йде у вигляді електронних імпульсів від моменту озвучення аж до Всевишнього і створює певний ореол над змістом цього слова та оширенню на горизонті або зміцненню ідейности чи навіть сприяє здійсненню його замислу. Ось чому не проклинаймо нікого і не можна лихословити, бо все це падає на нашу життєву ДОЛЮ у вигляді колючого каміння, об яке спотикаємось щодня. Наші предки все це знали, тому не вживали важких прокльонів з давних давен.
585. adayá – немилосердний, жорстокий, нещадний, тиранічний.
586. adayam (чит. адаям) *adv.* – нещадно, немилосерно, жорстоко.
587. adarcana – 1) невидимий, 2) п. несприймання, небачення; 3) зневага, 4) невидимість, 5) зникання, щезання.
588. adarcaniya – невидимий.
589. adarcaniyatva п. – невидимість.
590. adás *pron.* – 1) той, та, те; цей, ця, це; 2) він, вона, воно. Пох.: нім. м. **артиклі der, die, das**. А лемківські імена АДАСЬ, АДАСЬО, АДАСЬКО та прізвища Адасевич та Адасюк нічого спільного не мають із іменем Адам. Для того є інша лексема в санскриті adasa m.
591. adasa m. – ВІЛЬНА ЛЮДИНА, що не є рабом у нікого. І тому всі оці улюблені похідні слова під № 587– АДАСЬО, АДАСЬ, АДАСЬКО та прізвища Адасевич, Адасюк походять **від вільної людини**. Напевно, що сама назва АДАМ також означає “вільна одинока людина”. На цю тему для точности потрібне ще додаткове дослідне спостереження.
592. adáksinya (чит. адаксінія) – неввічливість, непошана.
593. adatar – 1) той, що зобов'язань не сплачує; 2) нічого не дає, 3) і не видає заміж.
594. adana – 1) той, що не пожертвує для бідних, 2) недає жебракам офіру, 3) той, що не спомагає жебраків.
595. ádabhya – 1) надійний, вірний, 2) безпомилковий; 3) неторканний.
596. adaman – 1) бідний, 2) скупий.
597. adayadá – ненаступний.
598. adayin – той, що не дає.
599. adara – 1) той, що не має дружини; 2) m. удовець, парубок.
600. adacu – той, що не визнає богів, неблагочестивий раб, що найбільше відповідає своїм значенням ласкавому АДАСЬО.
601. aditi – 1) свобідний, 2) безмежний, безкінечний; 3) невичерпний; 4) f. Свобода, безпека; 5) безмежність, безконечність; 6) корова, 7) самка, 8) молоко, 9) пот. рг. богиня, дочка мудреця Дакші, дружина Кашіяпи та матір богів Адитіїв; див. daksa, kasuára (славний індійський мудрець).

602. ádina – 1) незасмучений, незажурений; 2) веселий.
603. ádirgha (чит.адіржа. Без префікса є корінною основою назви ДЕРЖАВА) – 1) недовгий, 2) нетривалий.
604. aduhka – 1) що не приносить горя, 2) благодатний.
605. aduṣṭa – 1) непоганий, 2) незіпсутий.
606. aduṣṭatva n. – 1) благо, благодать, 2) добродій.
607. ádūna – цілісний, неушкоджений.
608. adūra – 1) недалекий, близький; 2) n. близькість.
609. adūṣita – бездоганний, хороший, добрий. Пох.: для життя в гуцулів є приповідка – “А ек ви дужі та гойні? А ек там ваша маржинка (худібка)? А тилетко ю є ? О, то ви ю газда.”
610. adṛdha (чит. адирдя) – 1) слабий, 2) німецький, 3) нерішучий, котрий коливається, вагається чи надумується.
611. adṛpita – 1) поважний, зосереджений; 2) уважний.
612. adṛpta див.(№ 608).
613. ádṛpyant див.(№ 608).
614. adṛṣ – незрячий, темний, сліпий.
615. adṛṣya – таємний, незамітний, скритий, непомічений.
616. adṛ ṣṭa – 1) невидимий, 2) n. передбачення, доля, 3) напівбожественна істота, асура.
617. adeya – те, що не може бути віддано; що не потрібно віддавати.
618. ádeva – небожественний, ворожий богам.
619. adevatā f. – небожество.Пох.: НЕДИВОТА.
620. adeṣa m. – погане, незручне місце. Пох.: топ. ОДЕСА.- №В)
618. adeṣakāla m.– незручне місце і час.
619. adaiva (чит.: адива) небожественний.
620. adosa m. (чит. адозя) – 1) невинність, 2) *прикм.* невинний.
621. ádga m. – стебло.
622. addhá adv. – насправді, правдиво, істинно.
623. addhāti m. – провидець, мудрець, пророк.
624. ádbhuta 1) n. чудо, 2) m. щось дуже дивне; 3) назва одної із рас індійської поезики; (див. pava+rasa); 4) *прикм.* незамітний, невидимий; 5) таємничий, 6) дивовижний.Пох.: одбути, відбути (ся), те диво, що відбулося.
625. adbhutopamā (adbhuta +upamā) – подібний на чудо.
626. ádman n. їжа, харч.
627. admara – ненаситний, ненажера.
628. admasád m. – 1) гість, 2) учасник трапези.
629. I adya n. – 1) їжа, харч, пожива; 2) *прикм.* їстівний, поживний.
630. II adyá adv. 1)сьогодні, 2) зараз же. Пох.: дія, діяти, тобто, те діяння, що потрібне для життя людини негайно – шукати поживи.
631. adyatana m. – 1) сьогоднішній день, 2) *прикм.* сьогоднішній, сучасний. Пох.: діяльний.
632. adyatanaya – сьогоднішній, нинішній, що потребує діяльної найактивнішої праці для підтримання життєздатности себе і своєї родини

чи гурту. Це було важке питання з первісних часів людського існування. Тільки активна діяльність рятувала людину.

633. adyatani f. – *грам.* аорист.

634. adyarabhya (adya + arabhya) – з нинішнього дня, віднині.
(*дослівно*: діяльна робота вже з нинішнього дня, негайно).

635. adhyavaso (adhi+ava + so), форми див.) – 1) бути підприємцем, щось створювати, братися за щось; діяти в чомусь, 2).пробувати щось створювати, ризикуючи; 3) виконувати; 4).визначати, вирішувати щось дуже важливе.

635. adyaçvinā f.(чит. адіяшвіна) – те, що може відбутися нині чи завтра.

636. ádyu – негострий, тупий.

637. adyút (чит. адют) – неблискучий, тьмянний, матовий.

638. adrava – нерідкий, густуватий. Пох.: драгли, драглистий.

639. adravya n. – 1) непридатна чи непотрібна річ, 2) невідповідна особа для чогось чи для якоїсь праці; 3) незаможний.

640. adri m. 1) скала; гора, 2) камінь, 3) жорна, 4) хмара.

641. ádrivant – 1) оснащений камінням, 2) **озброєний Перунами.**

642. adri-sāra m. – залізо, (**давня могутня зброя ПЕРУНА**).

643. adri-sāramaya – залізний. Пох.: **незабудьмо стародавньої ніби й жартівливої нині лайки “ а й(є)дрі твою... та на твою голову!...”**, оглядаючись, ніби шукає каменю для остраху. Але ж вище (№ 641) бачимо, що те каміння наші предки **називали важкою зброєю ПЕРУНА**, котрою рятувалися і здобували поживу.

644. adrúh – 1) див. № 646, 2) простий.

645. ádrogha (чит. адрожа) – довірливий, добродушний. Пох.: в рос. м. – дрожащий, дрожь.

646. adroha m. 1) прихильність, добродій, доброта; 2) *прикм.* 2) безневинний, невразливий, сумирний. Пох.:рос. НЕДОТРОГА. В укр. м. є ім'я та прізви. Андрух і Яндрух, що збіглося з морфологією імені Андрій. Хоч АДРУХ залишив для нас донині назву – ДРУГ, що з первісних часів означає: **проста прихильна і добра людина.**

647. advaya – 1) єдиний, нероздвоєний; 2) *т. пот. пр.* епітет Будди, 3) *п. філос.* єдність, ідентичність, тотожність Брахми і вселенної, або Духа і матерії.

648. advayatva n. – єдність, спільність, без двоїстости.

649. advitīya –1) єдиний в певній мірі, 2) незрівняна, досконала і неоціненна вість, 3) *філос.* позбавлений дуалізму.Пох.ОДВІТ, а пізніша форма цього поняття ВІДПОВІДЬ як прихильного, доброго і простого друга (№ 644 і 646) і відданого союзника (№ 651). Ось чому такий близький для нас Санскрит, лишень потрібно вміти перевтілитися у вивчену праісторію України і захотіти зрозуміти утворення нашої **мови з первісних тисячоліть.**

650. advaita (чит. адваїта, пізніше - адвита), див. № 647 (1 і 3).

651. advaidhya m.(чит.адваїдия і адвидия) – відданий союзник.

652. ádha див. **abhá.**

653. **abhá** – або, або...або (сучасний укр. сполучник).
654. **adháh** див. **adhás** – внизу, на землі.
655. **adhah-kara** *m.* – кисть руки, що робить покрівлі на будинки.
656. **dhana** – небагатий, убогий, що потребує допомоги, бо опинився без даху над головою (у сс. **dhah** *m.* – покрівля, дах).
657. **adhanya** – 1) див. № 653; 2) нещасний, безталанний.
658. **adhama** *spv.* – 1) нижчий, 2) найменший, 3) найхудіший і .. найгірший, бо найбідніший.
659. **adhama-seṣṭa** – той, що чинить підло й поводить ся ницо.
- 660.. **adhama-dhī bah.** – 1) обмежений, дурноватий; дурненький, 2) простакуватий від народження.
661. **adhama-yoni-ja** – народжена жінкою низької касті.
662. **adhamarṇa** (чит. адгамарня) – 1). див. № 657, 2) *m.* боржник.
663. **adhamānga** (**adhama** + **anga**) *n.* – нога.
664. **aksára-muka** 1. *bah.* той, що має повен рот складів і слів чи звуків; 2. *m.* студент, 3) учений.
665. **aksára-samatpaya** *m.* – абетка, азбука, алфавіт.
666. **aksauhini** *f.* – військо, що складається із чотирьох видів військ; з чотирьох військових полків.
667. **aksauhini-pati** *m.* (чит.: аксугіні-паті) – полководець.
668. **adhara** – 1) нижній; 2) нижчий, 3) вниз, 4) *n.* низ, нижнятина , 5) *m.* нижня губа, 6) *pl.* губи, уста.
669. **adhara kar** – підкоряти собі, поневолювати, підчиняти.
670. **adharad** *adv.* – внизу, на долівці, на поземі.
671. **adharatas** *adv.* (чит. адгаратас) – внизу, нижче.
672. **adharastāt** див. № 670.
673. **adharāt** див. № 670.
674. **adharottara** (**adhara** + **uttara**) *dv.* – 1) низький і високий, 2) ранній і пізний, 3) звернення і відповідь.
675. **adharoṣṭha** (**adhara** + **uṣṭha**) *n.* – нижні уста.
676. **adharauṣṭha** (**adhara** + **oṣṭha**) – див. № 674.
677. **adharma** *m.* – 1) беззаконня, 2) порушення свого обов'язку, 3) злочин, 4) провина, 5) *nom. sg.* один із Праджапати; див.
678. **prajapati** –
679. **adharmisṭha** – незаконний.
680. **adharmya** див. № 678.
681. **adharṣ** (форми див. **dharṣ** II) – зазіхати на...(Асс.)
682. **adharṣay** (*caus.* від **adharṣ**) – 1) кривдити; 2) ображати.
683. **adhaṣ-śaraṇavarāta** (**śaraṇa-avarāta**) *m.* – стародавня уклінна пошана поважної державної особи при зустрічі.
684. **adhah-ṣayá** – лежачий на землі.
685. **adhah-ṣayya** *f.* – спання на землі.
686. **adhah-ṣāyitā** *f.* – див. № 684.
687. **adhah-ṣayin** – той, що спить на землі.

688. adhás – 1) adv. внизу, на землі; 2) праер. під, вниз (Асс. із дієсловами руху); 3) внизу (Abl., Gen., – о).
689. adhahkar – заглиблюватися (в землю... чи в якесь ін. серед.)
690. adhahpat – 1) падати, 2) занурюватися.
691. adhástat – див. № 670.
692. adhahsta – той, перебуває внизу.
693. adhārmika – 1) несправедливий, 2) неправильний.
694. ádhi – 1) adv. наверх, зверху; 2) праер.:а) на (Асс.), б) від, із (Abl), в) в, стосовно (Loc.). Пох.: гуцульський вигук – **АДИ!** у значенні то значного приємного і радісного здивування, що викликає у присутніх доброзичливу усмішку і гарий настрої на тривалий час. Інше значення **adhi** див. № 746 етимологічно підкріпить гуцулів.
695. adhika – 1) дуже великий, надзвичайний, 2) досконалий, 3) більший або й кращий ніж...(Instr., Abl., Gen.).
696. adhikar (форми див.І) – 1) ставити на чолі, 2) доручати, довіряти щось (Loc.), 3) вважати щось основою (Асс.), чи метою, 4) вважати, сподіватися, 5) мати перевагу в чомусь мати право на щось (Асс.).
697. adhikaraṇa n. – 1) *філос.* субстанція, речовина; 2) відносини, 3) пункт, параграф, 4) суд, місце судочинства, 5) розділ (книги), 6) грам. один із типів зв'язку імен із дієсловами, що висловлюють поєднання із сьомим відмінком локативом.
698. adhikādhika (adhika +adhika) – той, що постійно збільшується.
699. adhikāra m. – 1) контроль, нагляд, 2) органи управління, дміністрація, 3) розділ у книзі, глава, 4) *грам.* основне правило, котре впливає на наступні правила даного розділу.
700. adhikārin m. – посадова особа, наглядач, чиновник, урядник.
701. adhikṛta – 1) уповноважений, 2) m. див. № 699.
702. adhikṣip (форми див.І) – 1) закидати камінням, 2) виляяти, 3) висміяти.
703. adhigam (форми див. І) – 1) доходити, досягати, 2) знаходити, 3) відмічати, замічати, 4) розуміти, 5) виконувати, робити, 6) вивчати, навчатися.
704. adhi-gama m. – 1) досягнення, 2) знахідка.
705. adhigā (форми див.І) – 1) згадувати (Асс.), пам'ятати (Асс., Gen.), 2) вивчати і навчатись.
706. dhicar (форми від car) – ходити, розходжуватися, подорожувати, мандрувати. Друга половина цієї лексеми - **car** входить до назви гідроніму Черемош (первісно звучало: **Чарамуш**, що означає “*подорож сильного мужа*”).
707. adhici (форми від ci І) – складати, нагромаджувати.
708. adhijan (форми від jan) – виникати.Пох.: прізви. Діян, Діякон, Діяконович, Діяч, прикм. діяльний та дієслово ДІЯТИ. Бо тільки від **дії** може щось виникати.
709. adhitan (форми від tan) – натягувати тязиву лука.
710. adhideva m. – вище божество.

711. *adhidaivatā* (чит. адідивата) f. –1) див. № 710. 2) захисне і сторожове Божество. Нині кажемо Ангел (янгол) хоронитель.
712. *adhidru* (форми від *dru* I) – 1) бігти, 2) входити, підійматися. Пох. дерти, я дру...
713. *adhira* m. – 1) цар, повелитель, пан. 2) староста. Пох.прізв. Депа (у Львові), депо, депутат.
714. *adhipati* m. – див. № 713.
715. *adhipā* m. – див. № 713.
716. *adhipuruṣa* m. (чит. адіпуруся, пізніше –пуруша) – Вищий Дух.
717. *adhibādh* (форми від – турбувати, спричиняти незручність.Пох.: дибати, тобто незручно ходити, кульгаючи.
718. *adhibrū* (форми від) – 1) розмовляти, говорити, 2) потішати, 3) підбадьорювати.
719. *adhibhuj* (форми від *bhuj* II) – їсти, наїдатися.
720. *adhiyajna* – 1) стосовно жертвоприношення, 2) головне чи основна пожертва.
721. *adhiyam* (форми від *yam*) – 1) розтягувати, 2) розстеляти.
722. *adhiyuj* (форми від *yuj* I) – накладати, завантажувати.
723. *adhiratha* – 1) той, що на колісниці, 2) m. воїн на колісниці, 3) візок, колісниця, 4) пом. рг. прийомний батько знаменитого героя-воїна Карни із поеми “Магабгарати”.
724. *adhirāj* m. – владика, повелитель, цар. Пох.: -РАЙ.
725. *adhirājā* m. див. № 724.
726. *adhiruh* (форми від I) – 1) підніматися, 2) досягати чогось.
727. *adhirohaj* (caus. від № 726.) – 1) піднімати, 2) саджати на... натягувати (тятиву лука), 4) накладати.
728. *adhivaktar* m. – захисник, заступник.
729. *adhivas* (форми від) – 1) виступати за...2) допомагати і 3) захищати високі ідеали у добрих людей.
730. *adhivart* (форми від – рухатися, прямувати чи навіть бігти, летіти кудись до кращого.
731. I *adhivas* (форми від II) – одягати, надягати, одівати, натягувати щось на ...Пох.: одяг, одежа, в рос.м. - одевать.
732. II *adhivas* (форми від III) – 1) населяти, 2) займати місце під Сонцем.
733. *adhivākā* m. – захист, охорона.
734. *adhivāda* m. – образа, кривда (досл.: вища міра болю).
735. *adhivāsa* m. – 1) мешканець, 2) сусід, 3) житло, місце побуту людини.
736. *adhivāsana* n. – окроплення пахощами.
737. *adhivid* (форми від II) – першу дружину шанувати більше ніж іншу.
738. *adhiṣi* (форми від) – лежати і відпочивати на... (Асс.).
739. *adhiṣāvaṇa* n. – прес для витискування соми (соку).
740. *adhiṣṭhā* (форми див. I) – 1) стояти, 2) сідати, 3) вступати, 4) входити в (Асс., Лос.), 5) переходити, 6) захоплювати і володіти, 7) спрямовувати і керувати.
741. *adhiṣṭhātar* m. (чит.адішатар) – начальник.(досл. відшукувач)

742. *adhiṣṭhāna* *n.* – 1) місце побуту, 2) місце, 3) становище, позиція, 4) вища влада, 5) сила, 6) авторитет, 7) правило, встановлення; 8) *філос.* субстрат. Пох.: одшукане первісне місце проживання (закуток, печера), прізвище. Одишак (гуц.), Одишук (м. Холм), Адища (півн. Чернігівщина). Чи найдуть росіяни спільний корінь у словах отыскать, отыскивание?
743. *adhiṣṭhita* (*pp.* від № 740) – 1) той, що стоїть і перебуває в (*Loc.*, – о), на (*Loc.*), 2) той, що мешкає в (*Acc.*).
744. *adhisamvart* (форми *див.*) – виникати, походити.
745. *adhisar* (форми *див.*) – 1) наближуватися 2) нападати.
746. *adhisarp* (*ф.* *див.*) – повзати по... Пох. серп, кремінний ніж.
747. *adhī* (форми *див.* II) – 1) навчатися і вивчати щось; 2) признавати(ся) і збагачуватися знаннями. *Див.* № 694.
748. *adhikṣ* (форми *див.*) – бачити щось (*Acc.*) у чомусь.
749. *adhīta* 1) учений, 2) навчений; *adhiti f.* – вивчення.
750. *adhīna* – підкорений, залежний.
751. *adhīra* – 1) німецький, 2) непостійний, зрадливий, 3) легкодухий, легковажний, немудро байдужий.
752. *adhīrata* *f.* – непостійність, мінливість, зрадливий..
753. *adhīṣa* *m.* – володар, верховний владика, вельможний пан.
754. *adhīṣatā* *f.* – панування, володіння.
755. *adhiṣ* (форми *див.* I) – 1) запрошувати, 2) відшукувати.
756. *adhunā* *adv.* – зараз, тепер, тут же!, негайно!.
757. *adhṛti* *f.* – непостійність, мінливість, зрадливість.
758. *ādhrṣṭa* – нездоланий, непереможний. Пох.: дрища - пронос.
759. *adhenu* – 1) безплідний, некорисний, 2) недійсна корова.
760. *adhirāja* *n.* – верховна влада, панування.
760. *adhairyā* *n.* (чит. адирія) *див.* № 757, мало розумний.
761. *adho-* *див.* *adhās* або № 688.
762. *adho-gata* – 1) той, що опустився; застряг у брутальну гущу нелюдського життя; 2) той, що остаточно упав у боротьбі з неполадками за своє краще існування, деградує.
763. *adho-gati* *f.* – 1) занедбане опускання, безпорадне занурення у безвихідь від знеможеної боротьби; 2) деградація.
764. *adho-bhāga* *m.* – 1) нижня частина чогось, 2) глибінь, глибина, далека глибінь, глибочезна глибочінь.
765. *adho-mukha* *bah.* – 1) з опущеною головою, 2) задуманий, 3) пригнічений, стурбований.
766. *adhauta* – недорослий, карликуватий.
767. *ādhyakṣa* (чит. адіякся) – 1) *bah.* той, що дивиться; 2) *m.* очевидець, глядач, наглядач і спостерігач.
768. *adhyaj* (форми *див.* *aj*) – гнати, виганяти геть.
769. *adhyantēna* (чит. адиянтена) *adv.* – близько, поруч із... (*Dat.*)
770. *adhyāyana* *n.* – 1) читання, 2) наука, вчення, вивчення.
771. *ādhyardha* – півтора. Пох.: ярд – одиниця виміру землі.
772. *adhyavasāna* *n.* (чит.: адиявазана) – рішення.
773. *adhyavasāya* *m.* – *див.* № 772.

774. adhyavasāyin – вирішальний, непохитний.
775. adhyas (форми див. as I) – 1) сидіти, сідати на..., 2) брати на свою відповідальність, 3) поселяти, мешкати в (Acc).
776. adhyākram (форми – надалі буде скорочено “ф.” – вступати, входити.
777. adhyāgam (ф. див.) – відшукувати когось чи щось.
778. adhyātma філос. – 1) приналежний самому собі, своєму “я” ; 2) *n.* Вищий Дух; Світова Душа.
779. adhyātma-rāmāyana (чит. адиятма-рамайна) *n.* – назва популярної історії про життя РАМИ у 7 книгах, що є частиною “Брахмапурани” – у сс. brahmapurana.
780. adhyātma-vidyā (чит. адиятма-відия) *f.* – філософ. вчення про всесвітню (космічну) ДУШУ.
781. adhyāraṇa *n.* – навчання.
782. adhyāraṇa – читати лекції.
783. adhyāraṇa (чит. адияпай, похідне від) – 1) навчати, 2) викладати, adhyāraṇaka *m.* вчитель.
784. adhyāya (чит. адияя) *m.* – 1) читання, вивчення (особливо священних текстів); 2) час уроку, навчання; 3) розділ у книзі.
785. adhyāruḥ (ф. див. I) – підійматися вгору, 2) входити.
786. adhyāroḥa – 1) підняття, піднесення, підйом; 2) *m.* філос. помилковий припис властивості одної речі іншій; 3) помилкові знання.
787. adyāvāhanika *n.* (чит. адияваганіка) – придане, віно, посаг.
788. adhyāsa *m* – 1) складання, 2) перенесення, 3) переведення, 4) див. № 786 2).
789. adhyūh (I) – 1) перекладати, 2) підіймати.
790. adhri – нестримний.
791. adhri-gu – нестримно рухливий, безперервно рухається. Пох.: дриг, дригати (ся), дригання, прізви.: Дрига, Дригуляк, Драган, Дригайло, Дриль, Дрикало, Дригваль, Драгун, Дримбач, Драгоман; лемк.: Драгалик, Драгус, Дриганич; топ.: Дригайлівка та Дриглів (Жит. обл.).
792. adhrva – непостійний. Пох. дрова, дровітня, Дроварюк – прізви. з Буковини, лемк. – Дровняк.
793. adhva-gá *m.* – 1) мандрівник, мандрівець, паломник; 2) той, мандрує, подорожує, вивчаючи простори. Пох.: відвага, в рос. м. отвага та всі решта похідні в усіх частинах мови.
794. ádhvan *m.* – 1) шлях, дорога, 2) подорож, 3) довжина, 4) простір.
795. adhvaṇya *m.* – див. № 793, – 2.
796. adhvará – 1) надійний, вірний, 2) *m.* релігійний обряд, 3) жертвне приношення.
797. adhvaryu *m.* (чит. адварю, індуси вимовляють **адхварю**, як і всі придихові фонемі, що вимовлялися ще в V тисячолітті до н. е. на теренах материкової праукраїнської мові. Нині вичитуємо Санскрит відповідно пізніших фонетичних змін у всіх сучасних слов’янських в історичному порядку). Отже, Адхварю в сучасній Індії – це один із головних індуїтських жерців, котрий роголошує вірші з ЯЮР-ВЕДИ (Яджурведи).
798. an (P. pr. āniti – II; pf. āna; aor. ānit) – дихати.

799. I ana основа від
800. II aná *m.* – дихання.
801. anañca – той, що не має спадкової долі.
802. anagni – той, що не підтримує священного вогню.
803. anagha (*чит.* *анага*, пізніше *анажа*) – 1) невинний, 2) бездоганний.
804. anangá – 1) безтілесний, 2) *m. nom. pr.* епітет КАМИ. 3). *Пох.:* Камасутра, гідронім КАМА,
805. ananga-krīdā *f.* – любовна гра. *Пох.:* друга половина цієї лексеми дає назву КРЕЙДА, а німці запозичили.
806. anangatva *n.* – безтілесність.
807. anaduh *m.* (*чит.* *анадуг*) – бик; *anaduha* – бичий.
808. anaduhī *f.* (*чит.* *анадюгі*) – корова.
809. anadvāhī *f.* *див.* № 808.
810. ánatidagdha – не зовсім висохлий, 2) не зовсім згорілий.
811. anatiprakāṣaka – тьмянний, що погано просвітлюється.
812. anatilulita – до котрого ніжно торкаються; з яким дуже обережно поводяться.
813. anatita – невичерпний.
814. anadyatana (*чит.* *анадиятана*) – 1) ненинішній, 2) *n.* несьоднішній день. 3) не той же самісінський день.
815. anadyatana-bhavisyant (*чит.* *–бавісянт*) *n. грам.* опис майбутнього часу.
816. anadyatana-bhuta *m.* – *грам.* минулий час недоконаний вид, імперфект.
817. anagatavant – ставлення до майбутнього.
818. ánagas – невинний, негрішний, досконалий.
819. anadatar *m.* – той, хто нічого не бере.
820. anadhigata – недосяжний.
821. anadyayana *n.* – неуцтво.
822. anandyātma-vid *філос.* – той, що не впізнає Вищого ДУХА.
823. ananu-jñāta – невирішувальний, заборонений.
824. ananurūpa – невідповідний, несумісний.
825. ánanuvrata – непокірний, непослушний.
826. anantá – 1) безконечний, 2) епітет багатьох богів.
827. anantatā *f.* – безконечність
828. anantará – найближчий, безпосередньо наступний.
829. anantaram *adv.* – заразже, негайно, безпосередньо за...
830. anantya *n.* *див.* № 827.
831. anandha – зрячий, нетемний, несліпий.
832. ananya – 1) однаковий, 2) єдиний за своїм значенням.
833. ananyasama – незрівнянний, чудовий.
834. ananviṣyant – той, що не перепитує про (*Асс.*).
835. anapakarman *n.* – неповернення чи недоставка чогось.
836. anapakārin – той, що не ображає нікого.
837. anapatyá – 1) бездітний, безплідний, 2) *n.* бездітність.

838. anapatyātā *f.* – див. № 837.
839. anaparāddha див. № 840.
840. anaparādha – безпомилковий, точний, 2) невинний.
841. anaprekṣa – 1) неухажливий, 2) байдужий, 3) безцеремонний.
842. anaprekṣam *adv.* (*Acc.*) – не беручи до уваги.
843. anaprekṣā *f.* (*чит.* анапекся) – 1) непошана, 2) зневага, . байдужість, 3) приниження.
844. anabhiḥjā – несвідомий, ненавчений; що уникає зрозуміння.
845. anabhiḥlita – неторканний, до котрого не торкалися.
846. anabhiḥvyakta – не дуже світлий, мунявий, тьмяний.
847. anabhiḥndhi – 1) некорисливий, незацікавлений; 2) нечулий, байдужливий; 3) *m.* некорисливість, безсторонність, неупередженість. Пох. англ. “Sandi Tims”.
848. anabhiḥsamhitam *adv.* – ненавмисно, неспеціально.
849. nabhiḥcū (*чит.* анабішу) – невихований, розпущений.
850. anabhra – безхмарний.
851. anamīvá *n.* 1) здоров’я, 2) щастя, злагода; 3) *прикм.*; веселий, здоровий, без найменшого страждання.
852. I anaya *m.* – 1) погана поведінка, 2) безоглядність, жорстокість, непомірованість. (Пох.: Еней, Енеїда.?).
853. II anaya *m.* – 1) нещастя, біда; 2) невдача, негаразд. Пох.: див. далі, що стосується імені НОЙ (у сс. paṇya *m.*) без частки “а”, що заперечує основне етимологічне значення першооснови, а саме:
854. **paṇya *m.* – 1) державний мудрець, вождь, порадник, народний провідник і рятівник.** Так, це **НОЙ був такий рятівник народу** під час Великого Потопу на нашій Землі 180 тис. років тому. Він був і еликий правильного спрямування на службу народові із своєю системою Божественного вчення прадавньої орієнтації, котру пізніше вчений світ визнав арійським ученням про **Земне й Небесне докільля**, а продовжувачів цього вчення і нині називають **АРІЯМИ**. Усе це означає **“життєдайні творці й розумні майстри”**. Їхня наука дотримувалася основи правильної поведінки, способу життя й натхненної священної мудрости, яка поширювалася навіть у побутовому повчанні народу під охороною Астральних знаків, що звалися колись Божественними: у розумній духовній чистоті, злагоді, приязні та невинній працьовитості й любові до природи. Все це нині впізнаємо із давньої української археологічної науки і прадавнього способу народного життя праукраїнських переселенців, що збереглося донині в багатьох штатах сонячної Індії. Проте найбільше довідуємося про наш прадавній духовний світ із Санскриту.
- Похідні лексеми від **НАЙЯ** із допотопних часів збереглися в багатьох слов’янських мовах префікси **НАЙ** -, що надають прикметникам найвищого ступеню етимологічної якості ; вигук “НАЙ живе!”, НЕЙ! – галицьке найдавніше словесне і духовне застереження: “нерухай!” та прізви. Ней (у Львові й на Буковині), Нейко, Нейленко, Нейсало, Найда, . Найде, Найденко, Найко, Найма, Наймит, **лемк.**: Найдух, Найпавер і

Найса, Найчак; з **Буковини**: Найверт, Найдик, Найдиш, Найдяк, Найчук; топонім НЕЙКОВЕ в Одеській обл.; м. НОЯ в Іспанії, м. Ньоя в Ргентині, м. Нейва в Колумбії, назва ріки Нейва у Свердловській обл. РФ, місто і ріка НЕЯ в Костромській обл. РФ. В Румунії до 1960 року було місто з праукраїнською назвою БРАШО-НОЯ, що означає у Санскриті “СЯЙВО НОЯ”; або “Світла велич НОЯ”. Після відвідин С.Хрущова в 1960 році “рекомендовано” переіменувати цю назву на “БРАШОВ”. Від БРАШО у Санскриті походять топоніми Пряшів, що нині у Східній Словаччині, м. Ряшів (нині м. Жешув у Польщі) та назви – пряжка, пряжанка, пряжа, брошка, борошно та ін. Відома праця М.З.Суслопарова в ж. “Київ” № 9 за 1986 р. – С. 145, де описане дослідження із III-II тисячоліття до н.е., в якому є опис назви квітки білої лілеї – ЛІРНОЯ, що означає у сс. **КРАСА НОЯ**.

З першої половини лексеми ЛІР- пох. ліра, лірник, лірик, ліричний тощо. Анна Кульчицька із Чикаго у своїй книзі “Орнамент Трипільської культури і українська вишивка ХХ ст.– Львів, 1995.–С.65 цікаво описує **КУЛЬТУРУ НОЯ** II тисячоліття до н.е. на теренах Південно Західної Гуцульщини та Південно-Східної Буковини. З наведених прикладів добре помітні наміри наших недругів сховати духовно-історичну правду від українців з найдавніших часів. Та Божої Правди у Санскриті – нашої прамові ніхто не має сили заборонити впізнавати Енциклопедію Духу не тільки античної України, але й багатьох інших народів.

855. anagaṇya *m. nom. pr.* – цар Сонячної династії, правитель Айодхії (пізніше читання – Айодії), див.....

856. anarḡha – 1) неоціненний. 2) *m.* надмірно велика ціна.
3) *nom. pr.* епітет Бога ШІВИ див...

Пох.: **енергія** – прадавнє слово, що змушує нас вимовляти фонему [Г] навіть у сучасній українській мові.

857. narḡha-gāghava *n.* – назва драми на сюжет “Рамаяни”. Авторство приписують давньоіндійському драматургові Мурарі.

858. anarcita – нешанований, неповажаний, недостойний.

859. anartha *m.* – 1) нестача, 2) нещастя; 3) прикм.: непотрібний, некорисний, немудрий, 4) незначний, 5) нещасний.

860. anarthāntara (anartha+antara) *n. līngv.* – синонім.

861. anarvā – 1) свобідний, безперепон, 2) безмежний. Пох.: без частки [a-] топ. НАРВА.

862. anarha – 1) той, що незаслужений, недостойний, негідний; 2) невідповідний для чогось чи для когось; 3) невинний.

863. anala *m.* – 1) ВОГОНЬ, 2) *nom. pr.* епітет Агні – 3) *nom. pr.* один із восьми напівбогів Васу –

864. analam-kṛta – неприбраний, ненаведено краси для привабливості.

865. anavacchinna – 1) нерішучий, 2) невизначений.

866. anava-ccheda *m.* – невизначеність.

867. anavadyā – бездоганний, незаперечний.

868. ānavarḡṇa – 1) неподільний, 2) взаємно пов’язаний.

869. anavarata – безперервний.
870. anavasitā *f.* – назва віршованого розміру 4 X 11.
871. anavāṛpta – недосяжний, недоступний.
872. anavāṛya – котрий неможливо досягнути, недосяжний.
873. ánas *n.* – віз, візок, підвода.
874. anasūya – 1) той, що не бурчить; задоволений; 2).покірний, покірливий, мовчазний.
875. anaham-kṛta – некорисливий.
876. anakampa – 1) непохитний, 2) стійкий, витривалий.
877. anākarṇita – неслухняний.
878. anākhyāta – неповідомлений, несповіщений. *Чит.* анакіята.
Доцільно згадати другу половину цієї лексеми: КИЯТА.
879. anākhyeya – те, що не повинно бути висловлене вголос.
880. ánāga – негрішний, безневинний.
881. ánāgata – 1)неприбулий, 2) той, що не наступив, майбутній.
882. anāgata-vidhātar – завбачливий; той, що турбується про майбутнє.
883. anāgūstvá *n.* безневинність, негрішний.
884. anāghrāta – той, що не має запаху; без запаху.
885. anājñā *f.* – заборона.
886. anātma-jña – той, що сам себе не знає і не розуміє; 2) дурний, 3) легковірний, простодушний.
887. anātha –1) безпомічний, беззахисний; 2) anātá *n.*– безпомічність, беззахистність, незахищеність.
888. anādṛta – 1) нешанований, 2) те, що не приймається до уваги.
889. anādṛṣta – нездоланий, непереможний.
890. anāmayá – 1)здоровий, 2) той, що не хворіє і не приносить нікому шкоди, 3) *n.* здоров'я, 4 *m.* *nom. sg.* епітет Шіви.
891. anāmukta – неношений, новий.
892. anāyaka – некерований, невіданий, невідомий. *Пох.* “а ніяка”.
893. anāviddha – непроникливий, непроколений, непоранений.
894. ánāvṛta – 1) відкритий, необмежений; 2) незміцнений, незахищений.
895. anāçrita – 1) незалежний, 2) той, що не числиться з...
896. ánāṣṭrá – безпечний.
897. anāsādayant – той, що не хоче дбати про щось.
898. anāsādyā – недосяжний.
899. anāsthā *f.* – байдужа до когось. *Пох.*: ім'я Настя?
900. anāsvādita – нецінний; невагтисний.
901. aniketa – бездомний, людина без даху над головою.
902. anikṣipta – невідкладний.
903. anigada (*чит.* анігадя) – незакований у кайдани, без ланцюгів.
904. anicchant – той, що не бажає, не хоче.
905. anaccha *f.* – небажання, нехіть.
906. anacchaya (*чит.* анацхая) *adv.* – нехотячи, ненароком.

907. anitya (чит. анітия) – 1) непостійний, тимчасовий, вітряний, 2) мінливий, зрадливий.
908. anandita – бездоганний, незаперечно.
909. anibhṛta (чит. анібрьта) – 1) неміцний, 2) рухливий, 3) неспокійний.
910. animitta – 1) безпричинний 2) невизначений 3) *n.* безпричинність. Пох.; анонім, -ний.
911. animiṣā – 1) бадьорий настільки, що не змикає очей цілу ніч; 2) безсоння, 3) епітет багатьох богів античності, які працювали цілими ночами без сну, зберігаючи бадьорість.
912. ānimiṣant – див. № 911. (чит. анімізьянт, потім -мізьянт)
913. animeṣa – 1) той, що не мигає очима; 2) *m.* немигання, 3) прямий тривалий і впертий погляд.
914. anīyantraṇa (чит. аніянтраня) – 1) необмежений, 2) нестриманий, 3) невихований, 4) ненадійний, невизначений.
915. aniyama *m.* (чит. аніяма) – 1) необмеженість, 2) невихованість.
916. ānirukta – невисловлений; той, що в уяві.
917. anirjīta – непереможний. 917-а) anirnita – невлагоджений.
918. anirdiṣṭa (чит. первісно – анірдісьтя, пізніше анірдіща біля III-II тисячоліття до н.е.) – невказаний, невизначений.
919. anirdeṣa *m.* – коли нема вказівки чи наказу.
920. aniderṣya – той, що не піддається визначенню чи поясненню.
921. anarbhinna – невияснений, котрого неможливо відрізнити.
922. anirvacanīya – див. № 920.
923. anirvāṇa – 1) той, що незгасає і не щезає, 2) що задовільняється чим-небудь, 3) незадоволений, нещасний.
924. anirveda *m.* – 1) безтурботність, 2) самовпевненість.
925. anirhrādin – недзвінкий, низького тембру звук (пох. град?).
926. ānila *m.* – 1) вітер, 2) повітря, 3) гази (один із трьох складових елементів тіла див. dhātu 5); 4) *nom. pr.* епітет бога Вітру –927 vāyu *m.* – бог Вітру – хранителя Північного Заходу, тобто нашої ПРАУКРАЇНИ, ідеями котрої живилося все давньоіндійське суспільство ереселенців із материкового краю Трипільщини.
928. anilāhati (anila + ahati) *f.* – збурення, навала чи зрив вітру. Звучить, як українське дієслово АНІЛЯГАТИ (закликає до роздумів...).
929. anivartin – хоробрий, що ненаважується подумати про втечу.
930. āniṣita – безперервний. Пох.: ані шитий, тобто суцільний.
931. aniṣaya – 1) нерішучий, 2) *m.* нерішучість.
932. āniṣvara – те, що невластиве повелителю та Божеству.
933. aniṣiddha – 1) вільний, свободний, 2) неприборканий,
934. I āniṣṭa – 1) неперемний, 2) небажаний, 3) шкідливий; 2) *n.* зло, біда. Пох.: укр. – **аніщоб**, прізви. **Ніщета́** (із Полт.обл.), Нищенко, Ніщитенко, Ніщук (із Буков.); топ. Нічогівка (Вол., Черніг.обл.).
935. II āniṣṭa – 1) той, що нічого не пожертвував Богові, тобто бідним тому й 2) не освячений благословенням ДОЛІ, тобто життєвої дороги. Пох.: ось чому наші предки називали таких людей НІЩО. Бо віра в БОГА

- в наших предків була вже 150 тисяч років тому (за нашим доводом). І та глибока релігійність нашого народу часто підкреслюється різними ексемами у Санскриті, тому й назвали Свята Божественна мова, де нема жодної лайки, котра обтяжує життєву дорогу мовлянина і псує всю націю.
936. aniṣṭhura (чит.анішттура) –1) негрубиян, 2) дружній. Пох.: прізви. Штура, Штурба, Штурбай, Штурбак, Штурпак, Штуров.
937. ānīka *n.* – 1) обличчя, фасад, 2) середина, 3) край, вістря, 4) шеренга, ряд; 5) військо.
938. aniti *f.* – погана чи нерозумна поведінка.
939. anihita – небажаний.
940. ānu- *pref.* – 1) з дієсловом означає: а) спрямованість дії **за, вслід, до чогось**; б) сумісність чи надлишок дії; 2) з іменниками **озн.: по, вздовж, відповідно або розділове значення.**
941. Напр.: ānuguṇa (чит. анугуня) – відповідний, подібний.
942. ānugangam *adv.* – вздовж Гангу.
943. ānudinam *adv.* – кожен день, щоденно, впродовж дня. Пох. в укр. мові є вигук **АНУ!** для заклику, спонукання чи навіть до наказу до належної корисної дії. Напр.: **Ану** сідай! **Ану** геть!
944. anu *m.* – 1) неарієць, 2) назва осіб неарійського племені, 3) *nom. pr.* один із синів царя Яяти див.
945. anukamp (*ф. див. I*) – співчувати комусь (*Acc., Loc.*).
946. anukamraṇa *n.* – співчуття до когось (*Gen., Loc. –o*).
947. anukamraṇīya – гідний співчуття.
948. anukampā *f.* див. № 946.
949. anukampin – той, що шкодує когось (*Gen., –o*), співчуває комусь, жалісливий до когось...
950. I anukar (*ф. див. I*) – 1) робити щось пізніше, 2) наслідувати когось у чомусь (*Acc.*), 3) нагороджувати, 4) пристосовувати(ся).
951. II anukar (*ф. див. II*) – 1) покривати, 2) наповняти.
952. anukarā – *m.* 1) наслідувач, 2) послідовник (син, онук)
953. anukaḥaṇa *n.* (чит. анукаганя) – наслідування.
954. anukarṣ (*ф. див. I*) – тягнути за собою.
955. anukarṣau (*пox* від № 954) – 1) займати когось чи щось, 2) підкоряти собі когось чи щось.
956. anukalpa *m.* – наступне правило, що підкоряється першому.
957. anukānkṣ (*ф. від*) – прямувати до чогось(*Acc.*).
958. anukātmā – 1) відповідно бажання, бажаний. 2) *m.* стремління, бажання, хотіння.
959. anukampra – той, що має співчуття і жалісливість до...
960. anukāra – 1) подібний, 2) той, що наслідує.
961. anukārin – *див.* № 959.
962. nukīrtana *n.* – 1) проголошення, оголошення, команда, 2) нагадування, 3) розголос. В Галичині уціліло це слово повністю для команди у роботі з кіньми, коли потрібно після зупинки різко в бік і назад разом із возом. Тоді фірман вигукує “**ану гайта кіртай!**”, “**Ану кіртай, кіртай!**”, натягує віжки промовляє господар.

963. anukūla – сприятливий, допоміжний.
964. anukūla-kārin – той, що надає благо, добро, корисний, доброчинний.
965. anukūla-pariṇāma *bah.* – те, що добре, щасливо завершується.
966. anukta – невисловлений, невимовлений.
967. anukram (*ф. див.*) – 1) слідувати за (Acc), 2) проходити.
968. anukrama *m.* – послідовність, порядок (Instr.).
969. anukrami *adv.* – за чергою, по порядку.
970. anukramaṇa (*чит.* анукраманя) *n.* – перерахування, перерахування.
971. anukramaṇikā *f.* – 1) заголовок, 2) зміст.
972. anukruç (*ф. див.*) – крикнути на когось.
973. anukroça *m.* – 1) співчуття, 2) симпатія до когось.
974. Вживається у сс. із преф. **prāti** (*Gen., Loc.*), що означає **проти, до, при** (див. далі).
975. anukroçātmatā (anukroça+ātmatā) *f.* – жалісливість, співчуття.
976. anukṣaṇam *adv.* – постійно, щохвилино
977. anuga – 1) наступний, 2) *m.* супроводжувач, 3) *pl.* свита.
978. anugataṁ – відповідно з чимось.
979. anugam (*ф. див.*) – 1) іти за... (Acc.), слідувати, супроводжувати; 2) заволодіти, 3) наслідувати, 4) виконувати.
980. anugama *m.* – іти слідом, слідувати.
981. anugar (*ф. див.* III) – схвалювати, облесно хвалити.
982. I anugā (*ф. див.* I) – 1) іти слідом, слідувати за (Acc.), 2) керуватися чимось (Acc.).
983. II anugā (*ф. див.* II) – вторувати чиємусь співу.
Порівняймо російське: “**Анўка**, девушки!”
984. anugāmin *m.* – 1) слуга, 2) той, що всюди слідує за...
985. anugiti *f.* – назва віршованого розміру 27 X 32.
986. anuguṇa (*чит.* анугуня) – відповідний, подібний.
987. anuguṇatva *n.* – відповідність, подібність.
988. anugrabh (*ф. див.* – 1) приймати, 2) погоджуватися, схвалювати, 3) піклуватися, доглядати, 4) прикрашати, 5) оцасливлювати.
989. anugraha *m.* – милість, люб’язність, послуга.
990. anugrāhaka *m.* – співучасть у злочині.
991. anuśakṣ (*ф. див.*) – дивитися за кимось, слідкувати.
992. anuśar (*ф. див.*) – 1) слідувати за... 2) ходити, бродити.
993. anuśarā – див. № 992.
994. anuśita – незвичний, невідповідний.
995. anuśint (*ф. див.*) – 1) думати про когось, про щось, 2) турбуватися, піклуватися (Acc.)
996. anuśintana *n.* – роздуми, помисли.
997. anuśintā *f.* – див. № 996.
998. anuja – 1) народжений пізніше, 2) *m.* молодший брат.

999. anujā *f.* – молодша сестра
1000. anujīvin – той, що живе за рахунок когось, утриманець.
1001. I anujnā (*ф. див.*) – 1) дозволяти, 2) вибачати, прощати комусь (*Gen.*), 3) виявляти прихильність до когось (*Acc.*), 4) уповноважувати когось (*Acc.*), на щось (*Dat.*), 5) прощатися з кимось (*Acc.*), 6) відпускати.
1002. II anujnā *f.* – 1) вирішення, 2) погодження, згода, злагода, .. 3) відповідність.
1003. anujnāray (*пох від I*) – 1) просити дозволу, 2) прощатися з кимось (*Acc.*).
1004. anutar (*ф. див.*) – 1) нагрівати, 2) мучити.
1005. anutāra *m.* – 1) розкаювання, 2) страждання.
1006. I anutta *pp.* від anudā.
1007. II anutta – нездоланний, непереможний.
1008. anuttama – 1) найвищий, 2) неперевершений, чудовий.
1009. anudakā – безводний, позбавлений доступу води.
1010. anudarç (*ф. див.*) – дивитися, помічати, сприймати.
1011. anudarçay (*caus.- пох. від № 1010*) – 1) навчати і 2) показувати метод досягнення мети.
1012. anudah (*ф. див.* – згоряти до тла.
1013. anudā (*ф. див. I*) – 1) додавати, 2) уступати чи надавати комусь (*Dat.*) щось (*Acc.*).
1014. anudāta – 1) звичайний, 2) невисокий, 3) низький тон звуку. 4) *m.* лінгв. низький тон – один із трьох тонів давньоіндійського музикального наголосу.
1015. anudinam *adv.* – щоденно, кожен день.
1016. anudiç (*ф. див. I*) – указувати комусь (*Dat.*) на щось (*Acc.*).
1017. anudeça *m.* – наказ, припис.
1018. anuddhata – 1) негордовитий, 2) смиренний, покірний.
1019. anudru (*ф. див. dru I*) – 1) бігти за... (*Acc.*), переслідувати, 2) супроводжувати.
1020. anudhāv (*ф. див. II*) – переслідувати, бігти за... (*Acc.*).
1021. anudhyā (*ф. див. I*) – поміркувати, обдумувати.
1022. anunad (*ф. див.*) – звучати, створювати звук.
1023. anunam (*ф. див.*) – схилитися до (*Dat.*).
1024. anunaya – 1) дружній; 2) *m.* проимирення, 3) злагода і навіть 4) люб'язність, що більше подібна на облесність.
1025. anunāsika *лінгв.* – 1) носовий, 2) *m.* назалізований чи носовий голосний звук.
1026. anuni (*ф. див. I*) – супроводжувати, 2) мирити, примирювати незгідливих
1027. anupakārin – нуслужливий, недружній, неприхильний.
1028. anupakramya – невиліковний.
1029. anupac (*ф. див.* – постійно давати дозрівати.
1030. anupaṭh (*ф. див., чит. анупач*) – повторювати.
1031. anupat (*ф. див.*) – бігти за слідами, 2) переслідувати.

1032. anupad (*ф. див. I*) – іти за слідами, простежувати за...
1033. anupadam *adv.* – іти за п'ятами, іти за свіжими слідами, простежувати за слідами звіра чи ворога.
1034. anuparati *f.* – 1) недосяжність, неможливість; 2) прикм.: неспроможний, недосяжний, неможливий.
1035. anupabhoga (*чит. анупабогія*) – неїстівний.
1036. anupama – 1) незрівняний, 2) неперевершений.
1037. anupayant – той, що не живе з жінкою.
1038. anupayukta – 1) непридатний, 2) негідний чи недостойний.
1039. anupagābhū (*ф. див. I*) – руйнувати.
1040. anuparanna – 1) невідповідний, 2) недостойний, негідний.
1041. anupalabdhi *f.* – 1) несприйнятливість, недоступність; 2) незамітність, 3) незначимість.
1042. anupalambha *див. № 1041.*
1043. anupaṣ (*ф. див.*) – видіти, бачити, сприймати. *Пох.:* у польській мові – *raczyć (śe)* = бачити (ся), дивитися.
1044. anupasarga *грам.* – безпідметовий.
1045. anupahita – 1) безумовний, 2) обов'язковий.
1046. anupālin – той, що охороняє і захищає (–o).
1047. I anupūrva – наступний один по другому.
1048. anupūrvam *adv. (Acc.)* – за порядком, по чергово.
1049. II anupūrva *грам.* – пов'язаний із *anu-№ 940.*
1050. ānupeta – той, що не пішов чи не відправився.
1051. anuprasu (*чит. анупрацю; ф. див.*) – іти за кимось наслідувати когось.
1052. anupravacaniya – те, що потрібне для вивчення ВЕД.
1053. anupravād (*ф. див.*) – повторювати за... (*Acc.*), вторувати.
1054. anupraviṣ (*ф. див. I*) – 1) вступати, входити, 2) проникати і відправлятися (*Acc., Loc.*). *Пох.:* прави(і)чка, правічити(ся).
1055. anupraveṣa *m.* – 1) вхід, вступ, 2) проникнення в...
1056. anuprṣṭham (*чит. анупрьсьчам*) *adv.* – за плечима, з-заду. *Пох.:* **пёрса** – грудна клітка спереду чи верхня частина туловища.
1057. anuprasthā (*ф. див.*) – відправлятися за кимось, слідувати за... (*Acc.*).
1058. anuprāsa *m.* – літературне (*літ*) алітерація.
1059. anupre (*ф. див. II*) – іти за..., слідувати за... (*Acc.*).
1060. anupreṣay *caus.* – посилати слідом за..., відсилати.
1061. anubandha *m.* – 1) поєднання, 2) збіг умовин (обставин), 3) повторення, 4) *грам.* – глухий звук (чи фонема), 5) *філос.* потрібна складова частина, елемент; 6) *грам.* показник чи інтикатор (буква чи склад у назві граматичного терміну, що вказує на специфіку граматичної форми; 7) причина.
1062. anubandhin – 1) пов'язаний з чимось (–o), 2) просторий, обширний, всебічний.
1063. anubādh (*ф. див.*) – мучити.
1064. anubudh (*ф. див.*) – пробуджуватися.

1065. anubudhay (caus. від № 1063) – 1) будити, 2) нагадувати.
1066. anubodha *m.* – сприйняття, пізнання.
1067. anubrū (ф. див.) – 1) проголошувати вголос, 2) вивчати і навчати, 3) запрошувати когось (*Dat.*) на щось (*Gen.*), 4) розмовляти, 5) визнати, 6) вважати за...(*Acc.*).
1068. anubhava *m.* – 1) сприйняття, 2) відчуття.
1069. anudhāva *m.* – 1) сила, міць, 2) гідність, досягнення достойною творчою працею.
1070. anubhaṣ (ф. див.) – 1) кричати за кимось(у плечі) при відході не бажано, бо обриваємо в нього помисли на майбутнє.– Так повчає праукраїнська і давня індійська філософія Духів у житті людей, 2) розмовляти, обговорювати; 3) усвідомлювати, признаватися.
1071. anubhid (ф. див.) – розколювати(ся) на...(біду).
1072. anubhuj (ф. див. II) – насолоджуватися чимось(*Acc.*).
1073. anudhū (ф. див. I) – 1) бути, перебувати для чогось(*Acc.*). 2) допомагати комусь(*Acc.*) 3) досягати. 4) долати, підкоряти, 5) відчувати, сприймати; 6) терпіти, переживати.
1074. anumata *n.* – мир, злагода, вирішення. Пох. МАТА-покриття.
1075. ānumati *f.* – схвалення. Пох.: лемківський вигук **ано!** як символ погодження і схвалення.
1076. anumad (ф. див. mad II) – витання, або зустріч гостя із витальними вигуками радості й захоплення.
1077. anumap (ф. див. map) – 1) погоджуватися 2) схвалювати і 3) вирішувати.
1078. anumar (ф. див. mar) – помирати після когось (*Acc.*), або услід за кимось (*Acc.*).
1079. anumā (ф. див. II) – 1) зменшуватися, вкорочуватися, 2) завершувати, підводити висновки. Пох.: **НУМО, НУМТЕ, НУТ, НУ!**
- АНУМО Ж! Із укр. пісні:” Гей, НУМО Ж, браття, до зброї!”. Або “НУТЕ хлопці до роботи, бо вже порвані чоботи!”** Всі ці спонукувальні вигуки звучать із вуст Т.Г.Шевченка, у словниках П. Білецького-Носенка, в “Малорусько-німецькому словнику” Є. Желихівського і С.Недільського. – Львів, 1886.– С.1117 – с.; у “Словарі української мови” Б.Д. Грінченка та в багатьох інших словниках до навальної русифікації брежневських часів аж до навмисного божевільного винищування в прискореному темпі давньої головної особливості української мови, котру ще валуєвці засудили до повної заглади. А Ленін, після “успішної” першої голодівки в Україні, звелів до “столетия октября решить так называемый украинский вопрос”. Щоби на 2017 рік не виявилось жодного “хохла, требующего своего языка”. Вся Люмперія тремтіла перед величезною кількістю українського населення. Бо ж після перепису населення на 1931роць, **нараховувалося українців 81.195 тисяч осіб і то без Західної України, а росіянів менше – 77.791 тисяча осіб.** Щойно в 1979 році, після жакливого знищення України, опублікували кількість українців тільки 42.347 тисяч осіб уже із народом Західної України..., а росіянів збільшилося до 137.373 тисяч осіб, очевидно за рахунок інших засторашених народів.

Нині, в травні 2009 році, вже ніде не почуємо НУМО Ж, НУТЕ, НУ ж МО, ПОВИННІ бути (а не “МАЄ БУТИ”), повинність, ЦИТРИНА, помаранча та багато інших суто українських слів, котрих постійно з’їдає вічно голодна азійська жорстокість московської Люмперії.

1080. anumāna *n.* 1) завершення, висновок. 2) приклад, довід.

1081. anumil (*ф. див.* – заплющувати очі, заплющити очі, затулити око, затулювати очі. А **закривають** очі навіки мерцям.

1082. anumud (*ф. див. I*) – 1) радіти, втішатися, 2) схвалювати. Пох.: з другої половини лексеми є прізвище ПАРАМУД (Львів), що озн. у сс. paramud *f.* – чужа радість.

1083. anuyam (*ф. див.*) – указувати. Пох. ЯМА (небезбека!).

1084. anuyā (*ф. див.*) – 1) слідувати й 2) досягати

1085. anuyās (*ф. див.*) – 1) просити когось (*Acc.*, *Abl.*) і про щось (*Acc.*). Пох.: укр. дієсл. **ЯЧАТИ**, прізвище на Буковині – Ячинець, топ. Ячники Лохвицького р-ну Полтавщини, імена **Яцко**, **Яць** – той, що дуже просить, бо просить руки, хоче одружуватися; наоженець (від –уās), кавалер, улюбленець дівчини. Це ім’я не плутаймо із Яковом. Там інша основа та поняття (*див. далі*).

1085. anuyājā *m.* – вторинний чи додатковий жертвний обряд.

1086. anuyātra *n. pl.* – супровід, почет, охоронна свита.

1087. anuyātrika *n. pl.* – супровідники, особи з охоронної свити.

1088. puuj (*ф. див. I*) – 1) запитувати когось про щось (*Acc.*), 2) допитувати, 3) навчати, викладати, 4) завдячувати, 5) приєднуюватися до когось (*Acc.*), 6) найматися на службу (*Gen.*) до когось чи поступати на роботу до когось.

1089. anuyujau (*caus* від № 1087, чит. анууюяй) – класти, сунути, вкладати стрілу в сагайдак чи на лук.

1090. anuraj (*ф. див.*, чит. анурай) – 1) прикрашатися, 2) бути захопленим, (*Gen.*), красивішати, 4) любити, кохати (*Acc.*, *Loc.*).

1091. anuram (*ф. див. ram*) – припиняти.

1092. anurasita – що супроводжується криками. Пох.: вразливий, вразити боляче аж до крику

1093. anurāga *m.* – 1) барва, фарба, відтінок; 2) почервоніння, рум’янець, 3) прихильність, нахил чи симпатія до... (– о).

1094. anurāgavant – 1) зарум’янілий, 2) пристратно закоханий.

1095. anurāgin – 1) мати нахил, бути в стані великої прихильності, 2) закоханий.

1096. anuri (*ф. див. ri I*) – текти услід за (*Acc.*).

1097. anuru (*ф. див. ru II*) – вторувати чужий голос.

1098. anurud (*ф. див.*) – ридати над кимось (*Acc.*), оплакувати когось, в т.ч. й покійного. Пох.: топ. **РУДКИ** і всі похідні від цієї основи. Наші предки називали місця на землі багатющі постійними джерелами, що ніби сумно ридали в численних потоках, нехотючи покидати глибинні надра спокійної теплоти.

1099. anurudh (*ф. див. II*) – 1) перегороджувати, 2) замикати
1100. anuruh (*ф. див. I*) – 1) підійматися, 2) досягати чогось (при належному старанні).
1101. ánurūpa – 1) відповідний, належний, 2) гідний, достойний.
1102. anurodha *т.* – 1) услужливий, поступливий, 2) увага, 3) пошана й повага.
1103. anulagna – 1) безпосередньо наступний; переслідуваний, 2) прив'язаний, що має нахил до... Пох. прізви. Лагно
1104. anulabh (*ф. див.*) – ловити.
1105. anulal (*ф. див.*) – підбадьорювати.
1106. anulip (*ф. див.*) – 1) обмазувати, 2) малювати, 3) ліпити, 4) забруднювати. Пох.: липа, ЛИПНИКИ, Липківський, Липченко, Липовецький тощо.
1107. anulepa *т.* – 1) намазування, 2) мазь.
1108. anulbaṇá – 1) помірний, скромний, 2) стриманий, спокійний.
1109. anuvamṣa *т.* – родовід, генеологія.
1110. anuvac (*ф. див. I*) – 1) навчати, 2) повідомляти.
1111. anuvad (*ф. див. I*) – 1) повторювати, 2) наслідувати голосом і манерами.
1112. anuvand (*ф. див.*) – виявляти честь і пошану.
1113. anuvar (*ф. див. I*) – 1) покривати, закривати, 2) скривати, 3) оточувати.
1114. anuvart (*ф. див.*) – 1) переслідувати, 2) годитися, погоджуватися, 3) керуватися, 4) попасти, догодити.
1115. anuvartin – наступний, той, що йде за кимось, за чимось.
1116. anuvaradh (*ф. див. I*) – 1) підростати, 2) давати новий пагінець чи паросток.
1117. anuvaṣa – 1) слухняний, 2) *т.* смирення, послухність, хняність, покірність. Пох. займ. **в'а́ша**, що первісно означає (див. далі) “з любов'ю, пошаною, з бажанням і прихильністю” до поважної чи старшої особи, що виникає із відмінювання займенника **ВІ**.
1118. I anuvas (*ф. див. II*) – 1) одягати, 2) оточувати.
1119. II anuvas (*ф. див. III*) – 1) слідувати за кимось, 2) жити, мешкати, перебувати (*Лос*).

1120. **АТЛАНТИДА** – найдавніший колишній острів підчас Потопу 180 тисяч років тому, де врятувався народ білої раси, котрий пізніше розселився майже по всій земній кулі. Цей острів – колишнє плоскогір'я сучасних Карпат у межах Гуцульщини, Буковини, Бойківщини, Лемківщини і частково Подільський кряж (Толтри). Нині ці гори розмиті дощами, вивітрені бурями, втратили первісний вигляд, земний гумус поволі спливає в потоки та ріки, що мають нині значно глибші береги, вимиваючи ґрунт і дрібне каміння з найвищих вершин і несуть розливом по долинах разом із гірським ґрунтом. Так і зникають гори й навіть високі вершини. Так вилазять хребти зубатих скал, що ніби регощуть із нутра Землі від радости свого народження, посвистуючи жвакими вітрами на всю найдальшу вселенну... Та, незважаючи на всю цю повільну руїну зеленої та суцільної полонини,

як свідчення про єдиний острів АТЛАНТИДУ підчас ПОТОПУ, є живі сторожі того часу – 473 унікальних, ще допотопних, рослин у наших неоціненних Карпатах, про що знають ботаніки та біологи усього світу. Лишень до наших філологів та істориків не доходить. Скоро ще візьмуть голос наші гірські археологи... А коли ж вивчимо САНСКРИТ і заговорять навколишні топоніми, гідроніми і найдавніші слова гуцулів та лемків, дамо народові готовий путівник у найдавнішу величаву житницю Праукраїни і народи світу відкинуть зайві суперечливі питання, бо такі захочуть самі доторкнутися власним серцем та умом до розуміння найдавнішої робітної старанної та життєдайної далекої давнини наших Божественних предків.

азва АТЛАНТИДА у сс. складається із чотирьох основ. А саме:

1121. arc (Р. pr. árcati-I; fut. arcīṣyāti; pf. ánársa; aor. árcit) – 1) сяяти, випромінювати, 2) співати, 3) оспівувати, славити, вихвалити; 4) шанувати, поважати; 5) витати. А тепер похідні від **arc**:

1122. arcana *n.* – пошана і повага.

1123. arcay (*caus.* від) – 1) поважати; 2) шанобливо зустрічати.

1124. arcī *m.* 1) полум'я, 2) промінь.

1125. arcīṣmant – 1) променистий, 2) горючий, 3) *n.* – вогонь.

1126. arcis *n. f.* – 1) промінь, 2) полум'я. Пох.: плем'я АРЦТЕКИ, українські прізвища з Буковини – Арцем'юк, Аршенський. Топ. АРЦИЗ із Одеської обл., м. Аршан (Іркут. обл. та в Бурятії) і топ. Аршинка в бінській області Російської Федерації.

ДРУГА основа:

1127. lan – 1) у *грам.* обсяг терміну для означення імперфекту і його закінчень; 2) обсяг та величина території на певній віддалі.

Пох.: ЛАН, лановий, дільничний.

1128. lankā *f.* – відповідна територія землі чи острів. Пох.: ЛАНКА, острів Шрі Ланка, ланковá тощо.

ТРЕТЯ основа:

1129. titikṣā *f.* – терпіння.

1130. itikṣ – терпіти, щось важко переживати у великому стражданні.

ЧЕТВЕРТА основа.

1131. –da – 1) той, що дає, дарує, віддає; 2) наділяє, постачає.

РАЗОМ: arc-lan-titikṣ-da = (після спрощення) – arclantitida–arclantida, .
поєднання [rc] дає фонему [m], що й дало назву АТЛАНТИДА у знач.

“ДАНЕ МІСЦЕ ТРИВАЛОГО ТЕРПІННЯ СЯЮЧИХ, тобто БЛИХ”
чи русявих, чи просто білолицих, що випромінюють розум і честь усіх

вічно працюючих винахідників добра́ на нашій планеті. Пох.: прізвища.

Атлас, Атласевич, Атлахович (за Редьком Ю.), *анат.* – атлант і похідні.

1132. anuvah (*ф. див.*) – вести в продовж чогось.

1133. anuvā (*ф. див.*) – дути, віяти, продувати.

1134. anuvāká – 1) розділ, відділ (Вед. тексту), 2) урок(повтор.).

1135. anuvāda *m.* – повторення на уроці та в побуті.

1136. anuvādin – 1) повторення з поясненням, пояснювальний, 2) погоджувальний із чимось, 3) подібний.

1137. I anuvid (*ф. див. I*) – виявляти все справедливо і знати про це напевно, переконливо, достовірно і точно.
1138. II anuvid (*ф. див. II*) – виявляти, здобувати і досягати всього свідомою старанною працьовитістю.
1139. anuvidhā (*ф. див. II*) – 1) виробляти, створювати;
2) спричиняти(ся) до чогось.
1140. anuvidhāyin – 1) наслідуючи щось, 2) бути слухняним.
1141. anuvinaṣ (*ф. див. I*) – 1) відсвітлювати, 2) слідувати за кимось, чи за чимось.
1142. anuvigāj (*ф. див. – I*) відсвітлювати(ся),
2) слідувати за кимось (за світилом) чи за чимось.
1143. anuvili (*ф. див. II*) – розчинятися в (*Acc.*).
1144. anuviṣ (*ф. див. I*) – 1) входити в..., 2) слідувати за
1145. anuvisthā (*ф. див. I*) поширюватися чи розвертатися на (*Acc.*). Пох.: із лексики в праці з конями, коли потрібно повертати ліворуч разом із возом, кричать: "Ану, ВІСЬТА! Ге-ей, ВІСЬТА-А! Гов, а гов!" Завернули, тоді "ВЙО! Поїхали!" В сучасній українській мові є сліди цієї прадавньої лексеми у прізвищах ВІСЬТАК, ВІСЬТАН і ВІСЬТОВИЧ – Льв.обл., ВИШТАК – на Буковині, ВІСЬТАНЮК – гуц.; топ: ВІСТОВИЧИ – Льв. Самб., ВІСТОВА – Ів.-Франк. Калуш. р-н.
1146. anuviks (*ф. див. – I*) – оглядатися.
1147. anuvṛtti *f.* – 1) слідувати за кимось, 2) відповідність, 3) відношення, причетність до..., 4) згода на поблажливість у (*Acc.*)
5) поширення попередніх правил на наступні, 6) повернення до,
7) наслідування, 8) філос. постійність (у системі веданта, як ознака реальності).
1148. anuvelam *adv.* – 1) постійно, 2) випадково, 3) іноді.
1149. anuveṣṭay (чит.анувештай) *caus.* – розстелювати(ся), простеляти(ся), стелити(ся). Тут виразно впізнаємо етимологію сучасної лексеми ВЕШТАТИСЯ, що годом, з розвитком мови, набула негативного і навіть саркастичного значення.
1150. anuvyadh (*ф. див. – I*) – 1) просверлювати, проколювати;
2) шарпати, штуркати, 3) ранили, подряпати.
1151. anuvyāhar (*ф. див. – I*) – 1) висловлюватися почергово,
2) лаяти(ся), проклинати.
1152. anuvraḥ (*ф. див. – I*) – 1) іти вздовж, 2) супроводжувати когось, або слідувати за ним.
1153. ānivrata – 1) відданий, 2) слухняний.
1154. anuṣams (*ф. див. – I*) – 1) хвалити, схвалювати,
2) полвторювати за кимось (*Acc.*).
1155. anuṣaya *m.* – 1)признання, 2) каяття, розкаювання.
1156. anuṣās (*ф. див. – I*) – 1) повчати, давати настанови,
2) наказувати.
1157. anuṣāsana *n.* – 1) вчення, 2) правило, припис, 3) наказ,
4) документ, 5) вирок.
1158. anuṣāsitar *m.* – 1) учитель, 2) керівник, порадник, наставник

1159. anuṣāsin – 1) той, що карає; 2) що виголошує вирок.
1160. anuṣāsti *f.* – 1) повчання, настанови.
1161. anuṣīkṣ (*ф. див.*) – навчати.
1162. anuṣīṣṭa *n.* – судова справа, за котрою виголошують вирок.
1163. anuṣī (*ф. див.*) – каятися, покаятися, шкодувати, жалкувати за скоєним.
1164. anuṣuc (*ф. див.*) – 1) скорбити, тужити, сумувати, оплакувати (*Асс.*), 2) жалкувати, шкодувати, бути жалісливим, співчувати.
1165. anuṣuṣ (*ф. див.*) – 1) поступово висушувати
2) порстійно сушити.
1166. anuṣru (*ф. див.*) – слухати, чути, вислуховувати.
1167. anuṣakta – пов'язаний з чимось (*Instr.*, – о)
1168. anuṣanga *m.* – 1) прив'язаність до (*Loc.*), 2) потреба в чомусь, 3) безпосередній результат, його наслідки.
1169. anuṣṭuti *f.* – 1) похвала, 2) подяка з нагородою.
1170. anuṣṭubh *f.* – 1) ода, славень, хвалебна пісня, 2) назва віршованого розміру для хвалебних пісень.
1171. anuṣṭhā (*ф. див.* I) – 1) слідкувати за (*Асс.*), 2) керувати, спрямовувати, 3) стояти паоруч, біля когось (*Асс.*, *Loc.*), 4) йти за кимось (*Асс.*), 5) наслідувати і переслідувати когось, 6) вияснити якесь питання, 7) виконувати якесь доручення.
1172. anuṣṭhāna *n.* – 1) повинність, обов'язок, 2) старанність, пильність, ретельність.
1173. anuṣvadhām *adv.* – 1) за бажанням, 2) без усяких перешкод.
1174. anusañdhāna *n.* – увага, пошана.
1175. anusamvraj (*чит. анус[ш]ам[в]рай, ф. див.*) – іти за..., слідувати за... Пох. нині прізви. Шамрай, Шамрайчик, Шамрайчук.
1176. anusac (*ф. див.*) – 1) відшукувати, 2) підходити до...
3) звертатися до (*Асс.*).
1177. anusañj (*ф. див.*) – обтяжувати чимось когось.
1178. anusar (*ф. див.*) – 1) бігти услід; переслідувати,
2) домагатися, досягати чогось (*Асс.*).
1179. anusara (*чит. анузара*) – наступний.
1180. anusaraṇa *n.* – іти за кимось, за чимось, слідування.
1181. anusarj (*ф. див.*) – відпускати, випускати.
1182. anusarp (*ф. див.*) – повзати вздовж чогось. Пох.: із другої половини основи у сс. **серп, серпанок**.
1183. anusāra *m.* – *див.* № 1167.
1184. anusiv (*ф. див.* , *чит. –с[ш]ів*). – зшивати, з'єднювати.
Пох.: шити, шиття, підшивка, **шва**, шво(рубець від **шви**), шваля,
швачка, пришва; Прізви. Лихошва, Підошва, Швайка, Швайко,
Швайчак, Шваєнко, Швалюк, Швець, Шевченко, Шевкун, Шевчик,
Шевчук, Шевчукевич; топ.: Швадрони (Полт.), Швайківці (Жит. і
Терноп. обл.), Швачиха (на Київщині). Бачимо, що в жодній лексемі
нема російського корінного “шов”, бо походить від основи ШОВК.

А шовк є значно пізнішою і несловотворчою предметною одиницею нашого мовлення, коли ШИТИ і ШВА з первісних часів за всі свої сотні тисячоліть мовлення були надзвичайно потрібною силою словотворення, тому й дали нам численну кількість лексем із дуже цікавим ще праукраїнським чергуванням голосних фонем.

1185. *anusṛta* (*pp.* від) – що супроводжується кимось, супровідник (*Instr.*, –o).
1186. *anusevā* *f.* – служба, прислугування, бути на посту чи насторожі народно-державницької справи. Частина цієї лексеми в сс. входить до назви топоніму СЕВАСтопіль та імен Саватій, а не САБАТІЙ і первинне Севастіян, а не СЕБЕСТЬЯН, що є вторинна зміна приголосної[б]. Крім того, пох. є народне в рос. мові ім'я – СЕВА.
1187. *anusmar* (*ф. див.*) – 1) згадувати, 2) пам'ятати (*Асс.*).
1188. *anusyand* (**ф. див.** **syand**) – поспішати услід за..., бігти за..., швидко текти. Пох.: р. **СЯН**, топ. **СЯНКИ** (Льв. Турків. р-ну, **СЯНОК** (нині у Польщі), ласкаві імена **СЯНЯ і СЯНКО**. Народ настільки полюбив назву ріки, що й захотів вимовляти її в побуті щоденно у якнайкращому вигляді для найдорожчих осіб і в найгарніших місцях – благословенних Богом.
- Як бачимо, первісна вимова в українському вичитуванні збереглася зі спрощенням кінцевої фонемі [d], що й доводить нам незаперечну давнину утворення цієї назви. Крок за кордоном уже втрачається наша первотна пом'якшена ніжна артикуляція у польській назві САН. У такому вигляді є топ. Сандомеж (Польща), Сандоліна у Хм. обл. Новоушинський р-н, Сандово (РФ), Сандакан (Індонезія), Санліс (Фр.), Сана (Ємен), Саннес (Норв.); гідроніми: Санді (Англ.), Санд – притока Лімпопо в Афр., Санд – притока р. Фет (Півд. Афр.), Сандіс р. в Півд. Афр., р.Санга (Півд. Афр.), р. Санкх (Індія), в США – Сандаскі – ріка.
- Прізви. лемків:* Сандера, Сандович, Косандяк, Саняк. *З Буковини подають нам 26 прізви. від основи СЯН, САНД:* Сянчук, Санко, Саник, Сандалович, Сандар, Сандецький, Сандига, Сандин, Сандор, Сандрук, Сандук, Сандуляк, Сандуленко, Сандулеса, Сандулян, Сандюк тощо. Все це багатство похідних із первісної основи слова доводить нам про одну з найдавніших свідків праукраїнської мови, що зуміла обійти всю земну кулю і не тільки прижитися за час своїх відвідин, але й збагатити різні мови на теренах усього світу за сотні тисячоліття свого існування.
1189. *anusvāra* *m.* – носовий звук, завжди стоїть перед голосним і позначається крапкою над горизонтальною лінією напису словесної стрічки.
1190. *anuhar* (*ф. див.*) – 1) наслідувати когось, 2) досягати, 3) вирівнюватися, бути рівним; 4) бути подібним на когось(*Асс.*).
1191. *anuharṣ* (*ф. див.*) – радіти, втішатися і звеселяти інших.
1192. *anuhā* (*ф. див.* I) – здоганяти, ловити. Пох.: виг. Ану-Гей! Гей-Га!, Ану-гей-га́-а, та зачекайте! – кричать, здоганяючи друзів.

1193. *anuhvā* (*ф. див.*) – кричати услід, наздоганяючи. Основа . *hva, hvati* у III-II тисячолітті до н.е. поступово дає ЗВА, ЗВАТИ, як і багато інших лексем у сс., як-от: *hala* (зала), *hnat* (знат), *hvan* (зван), *hals* . дало в нім. мові – *Salz*, в англ. *salt* (сіль), *hvosda* – звозда, звізда, хоч у лемків зберігається первісне – ГВОЗДА, санскритська фонема [h] не перейшла у фонему [з]. У польській мові навіть зазнала спотворення: *gwiaźda*. Дуже часто українська мова та її говори чи говірки зберігають первісні лексеми у найдавнішій формі, напр.: Надія, Анна, ІСУС, Зеня, Зіна, Іван, Київ, нива, липа, бульба, буза, овес, пан, панна, тато, мама, ненька, дідо, баба тощо.
1194. *ánūka* *т. п.* – 1) спинний мозок; 2) *перен.* твердість . незламність характеру. Пох.: в рос. м. “АНУКА”, в українській мові (див. ще далі – № 1197) “АНУНО-Ж!, АНУ Ж БО!, АНУ?!” – такі вигуки супроводжуються глядачами при випробовуванні міцності нервів і твердості м’язів.
1195. *anūthā* (*ф. див.* чит. анутча) – слідувати за..., підійматися .. крок за кроком за кимось. Пох.: онука, ласкаве – онучка, онуча.
1196. *anūthita* (*pp.* від) – той, що супроводжує; що відпроваджує. Тобто, це ті **ОНУЧІТА**, що супроводжували кобзарів, лірників, усіх бідних та незрячих в їх походах від села до села. Хто міг сподіватися, що бандуристи й кобзарі носили пам’ять лексичного значення найдавніших праукраїнських слів, котрі можна знайти лишень у Санскриті.
1197. *ánūna* – 1) повний, закінчений, 2) цілісний, суцільний, 3) *adv.* дуже, надзвичайно. Пох.: суто укр. АНУНО ж! АНУНО ж, як не прийде... В рос. мові це означає “А ВДРУГ”, котре нахабно заглушило праукраїнське АНУНО. Проте, коли є у Санскриті, то й відродиться у нас повсюдно, бо в сучасній українській класичній літературі часто вживається, то й житиме.
1198. *anūrá* *т.* – 1) берег, 2) басейн.
1199. *anṛṣarā* – без колючок.
1200. *anṛju* – 1) непрямий, 2) нечесний. Складається із двох найдавніших слів у нашій прамові – *an* (див. № 940) і *ṛju* (чит. рю), що озн.
1201. *ṛju* – 1) прямий, 2) правильний, вірний; 3) чесний. Входить до прадавньої лексеми ПРЮ, що зазнала великого спрощення, особливо в першій основі, яка складається у сс. із PAR-(потім дало ПЕР):
1202. *par-* – 1) діяти, 2) займатися, бути зайнятий чимось. Разом: **par-ṛju – діяти прямо, правильно і чесно. Ось що таке “ЙТИ на ПРЮ”**. Це означає не лишень бути сильним і мудрим, але й діяти широко і правильно, бути вірним своїй чесній ідеї, боротися вміло, швидко і безперервно аж до повної перемоги над катами. Щойно тоді воскреснеш ти на ВОЛІ, а твоя життєдайна перемога освятить вічною Славою рідну націю і вдячний Славень заспіваєш Всевишньому Богу вже розкутий і на віки.
1203. *anṛta* (чит. анр’та) – 1) поганий, 2) неправильний, 3) *n.* обман, . неправда, брехня, фальш.
1204. *anṛta-pūrvām* *adv.* – неправильно.
1205. *aneka* – 1) багаторазовий, 2) різноманітний; 3) *pl.* багато і різні. Сюди й до наступних трьох слів входить первісний числівник
- 1206 *eka* – один, єдиний (див. далі)

1207. anekavidha – різноманітний.
1208. anekaṣas *adv.* – часто, багаторазово.
1209. anekārthasañgraha *m.* (чит. анекартасанграга) – назва **словника омонімів знаменитого індійського лексикографа ГЕМАЧАНДРИ** див у сс.
1210. ānedyā – бездоганний.
1211. aneṇās – 1) безпомилковий, 2) негрішний.
1212. anokaha – 1) той, що не мешкає в домі, 2) *m.* дерево.
1213. ānta – 1) близький, 2) останній, 3) прекрасний, чудовий; 2) *m., n.* кінець, 3) край, межа, границя, 4) завершення, закінчення, 5) грам. кінцевий, останнє слово; 6) смерть, загибель.
Пох.прізвищ з Буковини: Антасевич, Антащук, Антем'юк, Антем'як, Антимей, Антимійчук, Антим'юк, Антипа, Антифійчук, Антишин.
Від основи **ānta** походить ім'я АНТИН, АНТОНІНА, АНТОНІДА.
1214. āntam *adv.* – в, до.
1215. anté *adv.* – а) нарешті, б) близько, в присутності когось.
1216. antaḥ-karaṇa (чит. “антах-караня” – фонема [x] горлової артикуляції) *n.* – 1) внутрішній орган (*напр.* серце, печінка) 2) місце народження думок і почуттів (йдеться про ДУШУ).
1217. antaḥ-pura *n.* – 1) царський палац, 2) жіноча половина царського внутрішнього палацу.
1218. antaka – 1) той, що знищує, страчує і спричиняє смерть; 2) *m.* смерть, 3) *nom. pr.* епітет Ями (див. II 2, 3).
Пох.: АТАКА, атакувати, топ. АТАКИ (Чернівецька обл.), гора АТАКИ в Єгипті біля м. Суец, пустеля Атакама в Чілі.
1219. anta-kara – 1) той, що несе смерть, 2) сертельний руйнатор.
1220. anta-karaṇa *n.* – знищення, винищення.
1221. antatās *adv.* – 1) нарешті, 2) починаючи з кінця.
1222. anta-pāla *m.* – охоронець кордонів, прокордонник.
1223. I āntama – 1) найближчий, сусідній, 2) інтимний, особистий, 3) *m.* сусід.
1224. II antamā – 1) останній, крайній; 2) минулий.
1225. antār *adv.* – 1) в, між, в середині чогось (*Acc., Gen., Loc.*). 2) із середини чогось, що йде із-поміж середини чогось.
Пох.: із латин. м. – ентер, ентеральний (середина, серединний)
Але ж не забудьмо про назву АНТАРКтида, що також лежить поміж двох континентів.
1226. āntara – 1) близький, найближчий, 2) улюблений, 3) внутрішній, 4) *n.* віддаль, віддаленість, 5) простір, 6) проміжок часу, час; 7) випадок.
1227. āntarani *adv.* – 1) внутрі, поміж; 2) протягом (*Acc.*), 3) стосовно чогось (*Acc., Gen.*);
1228. antarad *adv.* – від, із; (*Abl.*).
1229. I antari *adv.* – в, всередині, між тим, протягом якогось часу.
1230. II antari (*ф. див. II*) – 1) перегороджувати, відрізати дорогу, 2) вмішуватися і псувати.

1231. antara – інший від...; що відрізняється від...
1232. ntar-aṅga *bah.* – 1) внутрішній, що близько стоїть до родини, 2) родич – серце і душа родини (див. № 1200).
1233. antarā – 1) серед, посеред, поміж, 2) далі, потім, опісля, 3) поблизу, 4) майже: antarāntarā: а) час від часу, б) там і тут і всюди теж.; 5) *praep.* через, крізь і наскрізь (*Acc.*), б) ркрім і за винятком (*Acc.*)
1234. antar-ātman *m.* – 1) ДУХ, ДУША, 2) серце, 3) сутність.
1235. antar-āya *m.* – 1) перешкода, перепона, 2) проміжок, пауза.
1236. antar-āla *n.* – 1) проміжна віддаль, 2) проміжок у просторі нашого довкілля і часу.
1237. antār-ikṣa *n.* – повітряний (небесний) простір.
1238. antār-ikṣa-ga *m.* – птаха (досл. та, що рухається в повітрі).
1239. antar-indriya *n.* – *філос* внутрішній орган або відчуття. За філософською системою веданта їх є чотири, а саме:
1240. manas *m.* (Коч.–С.494) – 1) Дух, Душа; 2) розум і мудрість.
1241. buddha (Коч.–С.467) – розуміючи, пробуджувати до навчання розумної життєвої мудрости від Божої істини.
1242. aham-kāra *m.* (Коч.–С.86) – самосвідомість, самоповага, особливо до власної історії та рідного народу, його гідности.
1243. cinta (Коч.–С. 211) – 1) увага, мислення, думка. 2) задум, план і піклування про його створення.
- Примітка:** ВЕДАНТА – це праукраїнський (нині давньоіндійський). Релігійно-філософський і ще ВЕДІЙСЬКИЙ ЗАПОВІТ для всіх шканців рідного краю про те, як жити, працювати і дітей навчати. Бачимо – це закон від ІНДРІЯ, тобто Божественний могутній ІНДРА думав і піклувався про зміцнення Духу, Душі і Розуму своєї НАЦІЇ, щоби навчати молодь добродчинности, вірування у Всевишню Ідею, грамотно працювати, навчатися рідної культури і в кожній родині постійно виховувати юних захисників рідного краю – КОЗАКІВ.
- Про це можна впізнати в археологічних розкопах Мізинської Культури та в Санскриті (див. Кобилуох В. Українські козацькі назви у Санскриті. – Львів-Київ-Донецьк: ІППШ “Наука і освіта”, 2003. – 244 с.).
- Наші предки постійно дотримувалися законів ІНДРИ, інакше не збереглося б так багато елементів найдавнішої культури ПРАУКРАЇНИ.
1244. antar-īkṣa *n.* – див. № 1222.
1245. ntar-uṣya *m.* – місце усамітнення
1246. antardhā (*ф. див.*) – 1) відділяти, 2) виключати, усувати.
1247. antar-dhāna *n.* – 1) щезання, 2) укриття.
1248. antar-dhānam gam – зникати, щезати, пропадати.
1249. antar-dhāraya (від № 1231) – робитися невидимим, зникати.
1250. antar-dhi *m.* – 1) укриття 2) прикриття слабкої держави, що розташована поміж двома сильними державами.
1251. antar-bhāva *m.* – зміст чи виявлення змісту в чомусь (*Loc.*).
1252. antarbhīd (*ф. див.*) – задумувати зраду.

1253. antar-bhūtatva *n.* – див. № 1236.....
1254. antar-manmatha *m.* – скрите кохання.
1255. antar-mamçika *m.* – охоронець царського палацу і покоїв.
1256. antar-vati – вагітна.
1257. antar-vatni – вагітна.
1258. antar-hita (*pp. від* № 1231 I) відділений, 2) покритий, скритий, 3) той, що зник; зниклий.
1259. antas-tāpa *m.* – внутрішнє палахкотіння, запал, енергія.
1260. ánti *adv.* – 1) навпроти, 2) раніше, перед тим, 3) близько, поруч із...(*Gen.*)
1261. antiká *n.* – 1) близькість, 2) присутність.
1262. antima – останній.
1263. ante-vāsa *m.* – 1) сусід, 2) союзник.
1264. nte-vāsin *m.* – 1) учень, 2) підмайстер, 3) слуга.
1265. ántyā (чит. антїя) *m.* – 1) людина нижчої касті, 2) останній, 3) зовнішньо – дуже бідний.
1266. antra *n.* – 1) внутрішні органи, утроба, кишки, 2) внутрішність, 3) внутрішні соки. Пох.: ще недавно в Галичині називали чорнило для учнів АНТРАМЕНТ, котрий вичавлювали із синіх та чорних ягід. Оце ж і є той сік із нутра природних ягід. У медицині з латинської мови є похідні – антрум, антральний, ентерит(запалення кишок) та ін.
1267. andhá – 1) незрячий, сліпий, осліплений кимось, 2) засмучений.
1268. andhaka – 1) див. № 1252; 2) *m. nom. pr.* – асур (– asura), син мудреця Кашїяпи, котрого вбив Шиваї потомок Яду – предок Крішні.
1269. andhá-kāra *m.* – темінь, морок, темнота.
1270. andhatā *f.* – сліпота. Пох.: назва тварини – андатра.
1271. andhatva *n.* – див. № 1254.
1272. I ándhas *n.* – темнотá.
1273. II ándhas *n.* – 1) рослина, трава; 2) сік рослини.
1274. andhi: 1) ~ – осліплювати; ~ bhū – сліпнути.
1275. andhra *m.* – 1) похідна назва від Індра у значенні “мужні, відважні, сильні”, що дало назву народові та краю на півдні Індії; 2) назва змішаної касті.
1276. ánna *n.* – 1) їда, їжа, харч, 2) рис, 3) благодать ситого життя. Пох.: ім’я **АННА** у сучасному значенні **Божа благодать**.
1277. annādyā (anna+khādyā) *n. dv.* – пожива, їжа, харчування.

Від основи **khādyā (khādyti = підживляти у святих храмах ДУХ Божественних пахощів з метою зміцнення священних вірювань народу в боротьбі за своє існування і за достатню кількість нової зброї – МЕЧА. пох.:** кадило, кадити, підкадилювати, прїзв.:Кадай, Кадїй, Кадюк, Кадищук, Кадильник, Кадиляк; топ.:Кадїївка і Кадїївці (Хм. обл.), Кáдїївка у Луганській обл., Аркадія (Одеса), ім’я **АРКАДІЙ** (від *arj + khādyā = той, що створює харч, поживу та засоби боротьби – мечів і шабель*). Від цієї основи походить старовинне ім’я МЕЧ АРЕЯ (у сс. *arj+khādi=АРІЯ МЕЧ*).

Історична назва АКАДИ (в Шумерії) походить від заперечувальної частки [a] +khādi = **akhādi** – АКАДІ озн. заперечення основного значення

першооснови khadyti, що подано вище. В 2350 році до н.е. семітський провідник Саргон I підступом знищив праукраїнську державу Шумерію – із прадавнім культурним народом, після чого цю територію названо державу Акаді і Галдеї. У сс. **galditi** – озн.: дуже ВЕРЕЩАТИ, несамовито КРИЧАТИ. Разом: **akhadi galdeya** дослівно означає СМЕРДЯЧІ КРИКУНИ. Тодішні поневолювачі не мали розвиненої своєї мови і не зрозуміли цієї Шумерської назви тай назвали Акадсько-Галдейська держава. Нині, коли вже відома ганебна етимологія поневолюної і знищеної ШУМЕРІЇ, кажуть уже ХАЛДЕЇ. Думають, що від цього буде в роті солодке...

Та знищена елітарна верства шумерів ще встигла описати страхіття геноциду шумерів і тих перших на світі шибениць, на котрих висіли мудрі жерці науки та релігії, філософи і творці поетичного слова й мистецтва. З тих записів та описів чужинців впізнаємо геноцид червоного терору 30-х...

Жорстокий кат Саргон I наказав усіх молодих шумерів силоміць парувати із нігроїдними семітами для створення своєї поновленої раси народу з кров'ю вищого гатунку народу – шумерів. Хто відмовлявся від такого “шлюбу” – стинали голову і ставили на кілок плота... Та сама історія і з тим самим почерком тривала на українських землях із початку, аж до кінця кривавої московської ЛЮМПЕРІЇ. Та ПРАВДА над нами, як Бог, усе бачить.

1278. anna-pakti *f.* – приготування їжі.

1279. anna-pati *m. nom. pr.* – епітет багатьох богів. (досл. батько їжі).

1280. pna-rasa *n. dv.* – їжа і пиття.

1281. anna-vant – постачальний багатою їжею.

1282. anyá – 1) другий, інший, відмінний від...інших (*Abl.*), 2) . . . деякийсь, якийсь інший, 3)спільний, 4)звичайний. Пох.: ім'я **АНЯ**.

1283. anya-kartṛka – *грам.* речення з двома підметами.

1284. anya-tama – один із багатьох (*Gen.*, –o).

1285. anyatara – 1) один із двох...2) один... другий.

1286. anyataṣ *adv.* (чит. анятась) – куди-небудь, в інше місце.

1287. anyatā *f.* – відмінність, різниця.

1288. anyátra *adv.* – 1) в іншому місці, в інше місце, 2) в іншому . . . разі; 3) за винятком чогось або чого-небудь (*Abl.*).

1289. anyatva *n.* див. № 1270 –

1290. anyáthā *adv.* (чит. аняча) – 1) інакше, іншим чином, 2) помилково; ~ kar – а) поступати (вчиняти) інакше, тобто неправильно, б) змінювати; спотворювати щось; в) принижувати. Пох.: інакше, рос. іначе.

З розвитком мов приголосні фонемі набирають частішої артикуляції, тому втрачають м'якість для виразності процесу мовлення. Зразок – аняча.

1291. anyathā-prathā *f.* – див. № 1275.

1292. anyathā-bhāva *m.* – 1) зміна, переміна, 2) різниця, відмінність.

1293. anya-dā *adv.* – 1) куди-небудь, як-небудь, 2) якимось...

1294. anya-lokya – призначений для іншого світу чи ін. місця.

1295. anya-dṛkṣa (*чит.* аня-дрькся) – 1) іншого роду, інший; 2) чужий, 3) дивний, 4) подібний до інших, звичайний.

1296. anyāya *m.* – 1) погана (негідна) поведінка; 2) незаконна дія.

1297. anyāyua – незаконний.

1298. anyārtha (anya+artha) – 1) *m.* bah. що має інший намір чи про іншу мету; 2) чуже (не своє) діло. Від основи **artha** походить Артем, Артеміда, артерія, артикул, артикуляція, артист, артіль (та, що веде до діла), артрит тощо.
1299. anyūna – 1) достатній; не менший від когось або від чогось . (*Abl.*); 2) цілісний, суцільний.
1300. anyūnārthavadin (anyūna+artha...) – рівнозначний, належно чи правильно виражений.
1301. anye-dyús *adv.* – на другий чи наступний день.
1302. anvāj (*чит.* анвань, *ф. див.* – зафарбовувати. Від основи anj пох. анілін, анілінові барви.
1303. anvaya *m.* – 1) послідовність, ряд; 2) сув'язь, взаємний зв'язок; 3) *грам.* правильний порядок слів у реченні, 4) логічний зв'язок слів взагалі та між причиною і наслідком; 5) загальний зміст і поняття, 6) хід, рух; 7) шлях, 8) походження, 9) рід, родина, 10) нащадок.
1304. anvayin – 1) взаємно пов'язаний, 2) приналежний до тої ж родини чи до того ж роду.
1306. anvartha – 1) доцільний, 2) очевидний.
1307. anvavasarp (*ф. див.*) – 1) повзати за кимось чи по чомусь; 2) слідувати. Пох. із другої половини слова СЕРП
1308. anvavekṣ (*ф. див.*) – 1) дивитися на..., 2) сприймати, 3) мати на увазі.
1309. anvas (*ф. див.* II) – оточувати, сидіти навколо.
1310. anuahām – день за днем.
1311. anvāgam (*ф. див.* gam) – слідувати за кимось.
1312. anvār (*ф. див.*) – досягати.
1313. anvāpta *pp.* – той, що прийшов чи проибув.
1314. anvābhū (*ф. див.* bhū I) – слідувати за...
1315. anvālabh (*ф. див.*) – ловити.
1316. anvāhar (*ф. див.* – 1) здоганяти , 2) розширювати, поширювати(ся).
1317. anvāhāgiya *n.* – 1) жертвний дар, що подається жерцям; 2) щомісячний обряд принесення поминальної пожертви душам усобших предків у день повного місяця.
1318. anvī (*ф. див.* II) – 1) іти услід за кимось, слідувати; 2) бути подібним, 3) наслідувати.
1319. anvīta – 1) наступний, 2) обдарований або той, що чимось цінним постачається (*Instr.*).
1320. anvīṣ (*ф. див.* I) – 1) шукати, 2) прямувати до чогось. Пох.: ім'я АНФІСА – та, що спрямовує своє життя на пошук вічного добра і справедливості.
1321. anvīkṣ (*ф. див.*) – 1) слідкувати (дивитися) за кимось, 2) мати на увазі когось, 3) розшукувати, 4) досліджувати.
1322. anveṣa *m.* – 1) пошук, 2) дослідження, вивчення. (Як продовження етимол. значення за № 1304).
1323. anveṣāṇa *n.* (*чит.* анвеса́ня) – див. № 1306 -

1324. anveṣaṇā *f.* – див. № 1306 -

1325. ar *f. pl.* – водá.

1326. ara- *pref.* – Це той префікс, що дав українській мові форми префіксів **ОБ-** (обтесати, обрубати), **О-** (описати, оволодіти), **ОПО-** у лексемі ОПОвідати, ОПОвитий; **ПО-**, **ПІ-** порвати і пірвати, пїтьма і прїзв. Потьма, пїйняти і пойняти. В російській мові є ці ж префікси (оползень, оповещать, опоганить, поехать...).

У Санскриті – I) префікс **ара-** перед дієсловом спрямовує дію геть від себе в бік, назад і вниз або надає дії негативного забарвлення, напр.:

1327. aragam (*ф. див.*) – 1) відходити, 2) пропадати, щезати. II) префікс **ара-** з іменами надає протилежного змісту або негативного відтінку в реченні. Напр.: погане слово, лайка у сс.

1328. arabhāṣana *n.* – лайливе погане слово, проклін, лайка, гнів.

1329. aradevātā *f.* – лихі демони, зла і нищівна духовна сила.

1330. I arakar (*ф. див.* I) – 1) вбивати, виносити, викидати; 2) спричиняти людям горе, шкоду, руїну, смерть. Так

виглядає прадавня роля префікса **ара-** у Санскриті із аближенням до сучасної української літературної мові.

1331. II arakar (*ф. див.* II) – 1) поливати, орошувати (квіти), 2) тупкати, 3) шимрати, шурхати, шолопати, човгати.

1332. arakarṣ (*ф. див.* I) – 1) стягувати, знімати, здійсмати, 2) згинати (лук), 3) принижувати, 4) не шанувати.

1333. arakarṣa *m.* – 1) віддалювання, 2) зменшування, 3) *фон.* антиципація (передбачення подій наперед).

1334. arakarṣaka (чит. апакарсяка) – зменшувальний.

1335. arakarṣaṇa – 1) див. № 1318, 2) див. № 1316.

1336. arakāra *m.* – 1) вчиняти шкоду та образу.

1337. arakāratā *f.* – див. № 1320

1338. arakṛta *n.* – див. № 1320

1339. arakṛṣṭa – ниций, підлий, брутальний.

1340. arakram (*ф. див.*) – виходити, втікати.

1341. arakramā *m.* – вихід.

1342. arakramaṇa *n.* – див. № 1325.

1343. arakṣya *m.* – 1) відбирання, перебирання, 2) зменшення.

1344. aragā (*ф. див.* I) – 1) відходити, віддалятися, 2) ухилятися від... (*Abl.*).

1345. aragam (*ф. див.* gam) – 1) відходити, 2) пропадати, щезати.

1346. araguh (*ф. див.* I) – прятати, скривати, утаємничувати.

1347. aragrah (*ф. див.*) – прибирати, усувати, звільняти.

1348. I araghana *m.* – частира тіла, член.

1349. II. araghana – безхмарний.

1350. araghāta *m.* – 1) захист, 2) давати відпір напасникам.

1351. arasaṃya *m.* – див. № 1327.

1352. arasar (*ф. див.*) – 1) бути відсутнім, 2) провинитися перед кимось (*Acc.*).

1353. arasarita *n.* – 1) зникнення, 2) знищення, 3) помилка, 4) злочин, 5) *m.* злочинець.
1354. arasāra *m.* – 1) відсутність, 2) недолік, 3) зникнення, 4) смерть.
1355. arasi (*ф. див. I*) – обирати, збирати з... Похідне ім'я та прізви. АПАЧІ в італ. та ісп. мовах.
1356. arasita – тонкий, марний, змарнілий, худий.
1357. arasiti *f.* – 1) нагорода, 2) віддяка. Пох.; опочити, опочивати, опочивальня, опочинок (відпочинок, відпочивальня тощо).
1358. arascheda *m.* – відрізування, відрізання, відсічення.
1359. arajvara – 1) негарячковий, 2) здоровий, 3) незасмучений, нетужливий, нескорботний.
1360. araṭu (чит. *апатю*) – 1) непалючий, непекучий (промінь), 2) незграбний, неспритний, вайлуватий; 3) хворобливий, 4) некрасномовний (той, що у вимові звуків спотикається).
1361. araṭutva *n.* – неспроможність, бездарність, незграба.
1362. araṇḍita – неосвічений, невчений.
1363. araṇya – непродажний.
1364. aratikā – незаміжня,
1365. aratya *n.* – дитинка, нащадок. Пох.: велика задума.
1366. aratras (*ф. див. I*) – 1) страшитися, жахатися; 2) втікати, рятуватися втечею.
1367. arathya – 1) некорисний, день без мети і в страху; 2) невірний; 3) шкідливий. Пох.; *мед.* апатія, апатичний.
1368. arād – безногий. Пох. падати, падіння і т.п.
1369. I arada – див. № 1368
1370. II āpada *n.* – нежитлове приміщення.
1371. aradāna *n.* – героїчний вчинок, подвиг.
1372. aradiṣ (*ф. див. I*) – вказувати комусь (*Dat.*) і на щось (*Acc.*).
1373. aradeṣa *m.* – 1) вказівка, настанова; 2) причина відмови, 3) відхилення, відмова.
1374. aradhān (*ф. див. I*) – здувати.
1375. aradhāv (первісно чит. **апаДГАВ**; *ф. див. I*) – **утікати**. .
 . Пох.: друга частина цієї лексеми **dhāv** (без преф.) збереглася у вигуку **ГАВ-ГАВ!**, в іменнику **ГАВКАННЯ** та в дієслові **ГАВКАТИ** після спрощення фонем [дг] у [д], [дз] [дж], іноді [ж], що й первісно означає **ВТІКАЙ!** Це повинно бути відриттям для наших філологів щодо правильного розуміння семантики даної лексеми. Бо інші народи цього не мають. Вони зовсім не мають лексеми ГАВКАТИ, тому інакше пояснюють етимологію її. Пох.: у переносному розумінні в укр. мові, коли голосно щось сказати до когось, слухач ображається і часом називає таку розмову ГАВКАННЯМ. Тут потрібне виховання, стриманість і відповідний етикет людяности.
1376. aradhyāna *n.* – 1) неприхильність, ненависть, 2) злоба, лють.
1377. arapat (*ф. див. I*) – 1) повертати (з дороги), 2) уникати когось, чогось..., ухилитися від...

1378. арапауа *т.* – 1) конфіскація, вилучення, 2) неправильна політика чи поведінка з народом, 3) дурість, глупота.

Ця лексема і ще кілька однотипних у сс. є антонімами до імені **НОЯ**, що має велике поширення в нашій прамові. (Опис див. за № 854).

1379. арапауана *п.* – див. № 1361.

1380. арапī (*ф. див. I*) – 1) виводити, 2) видаляти, 3) прибирати, вилучати.

1381. арапud (*ф. див.)* – 1) штовхати, зіштовхувати; 2) лякати, страшити, сполошувати коней чи птахів.

1382. арапoda *т.* – вигнання.

1383. араpragā (*ф. див. I*) – 1) відходити, 2) відступати, обходити, уникати чогось чи когось.

1384. араpge (*ф. див. I*) – відходити від (*Abl.*).

1385. араbadh (*ф. див.)* – 1) рубати (ліс), 2) відвертати.

1386. араbādh (*ф. див.)* – відсувати.

1387. араbhaj (*ф. див. – 1*) зникати, 2) вибувати чи виходити із...(*Gen.*).

1388. араbhanj (*ф. див. I*) – ламати.

1389. араbhaya – відважний, мужній.

1390. араbhar (*чит. апабар; ф. див.)* виносити, прибирати.

1391. араbhartār *т.* – 1) злодій, викрадач; 2) руйнатор.

1392. араbhāṣ (*чит. апабась, пізніше – апабаш; ф. див.)* – озн. ляяти, ображати, ганьбити і принижувати словесно. Пох.: бештати, бештання, бешиха (мед.); прізви.: Беш, Бештан, Бештик, Бештайло і Бешт – справжнє прізвище гебрейського монаха – **Бааль Шем Тов**, котрий, вивчаючи побут і духовну філософію гуцулів, зробив висновок: – відкинути самозречення та аскетизм, бо НЕБЕСАМ є наймиліше дивитися.

НА РАДІСНИХ, ЖВАВИХ та ВЕСЕЛИХ ЛЮДЕЙ і створив на цій основі нову гебрейську сучасну **релігійну філософію ХАСИДІВ**.

Ця філософія дуже підняла духовно всіх гебреїв, згуртувала їх і навіть допомогла дійти до створення власної держави в 1947 році на викуплених землях у бідних палестинців.

Гебреї давно користають іще з праукраїнських джерел філософії та мови ще від захоплення Шумерії в 2350 році до н.е., потім у Вавелоні та під час вторгнення хазарів в Україну. Навіть у словнику ІДШ у передмові вказано, що мова ІДШ побудована на діалектах Швейцарії, Німеччини та Західної України. Жаль, що в ізраїльському виданні “Русско – ивритского словаря” подаються паралелі українських слів, як похідних із івриту. Це дуже невдала спроба зробити мову івриту старшою від найдавнішої праукраїнської мови, котра дала світові першу досконало впорядковану мову САНСКРИТ на 180 тисяч слів. Цю мову індуси донині називають “СВЯЩЕННОЮ МОВОЮ”. Праукраїнською мовою написані “ВЕДИ”. За івритом така слава не змогла би засвітитися через свою значно пізнішу звукову формацію та ще й без історичних слідів світового значення.

Підчас німецької окупації більше тисячі українських родин врятували багато гебреїв від фашиської розправи. Інакше не могло бути. Навіть наша

бабуня казали:”То також люди. Їм також милий світ. Їх треба рятувати, бо кожна людина – Боже сотворіння.” І люди рятували, ризикуючи власним життям і добробутом. За той порятунок ізраїльтяни віддячили майже всім рятівникам коштовними нагородами і путівками на відвідування держави Ізраїль.

Пізніше довідуємося, що й бандерівським партизанам, тобто воїнам УПА лікарі-гебреї щиро і належно надавали медичну допомогу. Така людяна співдружність тривала давно... Так довго, допоки не повиростали синочки врятованих гебреїв на українській землі. Минали літа і ті “синочки” дали себе знати. Замість подяки почали кусати. Появилися толочки і залізнички, канигіни та відейки. Вони починали історію українців із прибалтійських диких лісів без колеса, без культури і мови. А залізнички пішли далі: гуцули не є українці, то є зукраїнізовані семіти... І Трипільська Культура України не є українська, тільки семітська(!). Оце шизофренічне зухвальство нагадує всім 200-річну суперечку на всіх форумах і конференціях світу, де хитрі, але маловчені і дуже багаті гебрейські шовіністи захотіли “приватизувати” ЄГИПЕТСЬКІ ПРАДАВНІ ПРАМІДИ. (Бо ж грошей накрали, а історії нема). Вони доводили, що це вони, семіти, побудували всі ЄГИПЕТСЬКІ ПРАМІДИ разом із прадавньою єгипетською культурою і письменами. Поки не вирости розумні вчені світу і сміливо довели світові, що, власне, єгиптяни привели на свою територію негроїдне плем’я юдеїв із верхів’я р. НІЛУ для прислуги єгиптянам – пасти худобу і для виконання важкої чорної праці тоді, коли вже багато ПРАМІД СТОЯЛО. Нині ми знаємо, що давні єгиптяни вихідці з Правобережної високої культури Праукраїни ще в V тисячолітті до н. е. Отже, до ПРАМІДІВ семітам було дуже далеко. Та ще далі семітам до Трипільської Культури України. Адже вона почалася ще в VIII-VII тисячолітті до нової ери, коли ще й на небесах небуло видно ні історичних толочкових маклерів, ні премудрих імперіал – істеричних залізничків та хитрих відейків. Вони, хоч і без праукраїнського колеса, пішли значно далі – вхитрилися ретроспективно (!) витончено і навмання підрахувати, що в трипільців було всього 55% українців... А решта відсотків для кого? Невже для відейків і толочків? Що? Вже й тоді кусали трипільців залізнички й толочили гидотні маклери української культури? Якби ж то було так, тоді б наше Трипілля було подібне на тупорилий балаган Верховної Ради України. Ота брехня вже не витримає аж 200 “пірамідних” років, бо Трипільську Культуру України весь світ уже так добре вивчив, що ніяка гебрейська диверсія тут не матиме притулку. Трипільці – є 100% мононаціональний, шляхетний, високоосвічений народ праукраїнців. В них не було найменшого місця для брехливого диктату, Нині ж усіх “залізничків” чекатиме огидна ганьба, як із єгипетськими пірамідами.

Манія величності в сучасних гебреїв паталогічна, бо мають нині апарат для видруку дешевих дармових долярів, без поту й мозолів. Тому в травні 2009 року (кнесот) парламент Ізраелю виділив **50 мільярдів долярів США для закупівлі української землі та різного спотворення українізаційної системи державотворення.** То ж начуваймося, українці! Наші приятелі нас постійно зраджують і намагаються зробити з України Великий Ізраїль. Але

ж Україна не Палестина. Доведено, що українській землі вже мільйон років.

Мих. Хейфец назвав КИЇВ – САМБАТОС. Думав, що то гебрейське слово з часів хазарського каганату і слабодухі “хахли” повірили. Та марно. Бо САМБАТОС у Санскриті означає ”річковий порт” біля гирла Почайної – річки, яка на нинішній день зникла. Знову ж семіти показують поверхові знання, що походять радше від чорних намірів загарбницького шовінізму, не маючи нічого спільного зі справжньою наукою. Підступна брехня з одного і того ж джерела дивує і насторожує не тільки українців, але й весь світ.

Після цього всього чи знайдеться хоч один українець, котрий осудить добродійність українських добродіїв у захисті гебреїв від німецької розправи під час II Світової війни? Напевне, що не знайдеться. Бо це було би відверте убивство людини. Тому нехай світ знає, що українці добрий народ, незважаючи ні на що. Ризикуючи власним життям і високим саном, митрополит Андрей Шептицький не одного гебрея врятував від смерті.

Коли північна чорнота виключила Україні газ у січні 2009 року за якісь фальшиві борги, а той газ мав іти до Європи серед ЗИМИ! Наш добрий ПРЕЗИДЕНТ В. ЮЩЕНКО почав висилати газ зі своїх запасів. Таким чином розумно врятував Болгарію та ін. від замерзання. Вся Європа заговорила про добродійного президента України, а Москва втратила мільярди у своїх доходах за той час аж поки розум дозрів.

Ще один невіглас у мові в КДУ ім. Т.Г.Шевченка завідує музеєм мови якийсь навіть професор Тищенко каже, що КИЇВ фінське слово, а САЛО – німецького походження. І він вважає себе поліглотом? Галичани кажуть у такому разі:– ФЕ-е! Та тьфу, згинь, пропади! І де воно лізе без Санскриту? Нині філологи та історики без Санскриту не можуть правильно орудувати своїми знаннями для культури України та всього світу. Ж.-Ф. Шампольон вичитав єгипетське письмо тільки завдяки українській мові, а не іврити (!).

1393. *arabhāṣana n* .(чит. апабазяна) – погані слова, лайка.

1394. *arabhū* (*ф. див.* I) – бути далеко.

1395. *arabhraṅca m* . – 1) занепад, падіння; 2) спотворення, псування, 3) нелітературна мова, 4) назва пізнішої форми середньоіндійських діалектних мов – пракритів, тобто мови простих людей – мови пізнішого трохи спрощеного народного САНСКРИТУ.

1396. *arabhraṣṭa* – 1) відхилений, 2) спотворений, зіпсутий; 3) місцевий, тобто діалектний.

1397. *arāma* – 1) найвіддаленіший, 2) останній.

1398. *aramaṅj* (*ф. див.*) – 1) прати, прибирати; 2) передавати щось від одного до іншого.

1399. *aramaṅca m* . – дотик, торкання, дотикання.

1400. *aramāna m. , n.* – 1) зневага, непошана; 2) образа, 3) приниження.

1401. I *aramārga m* . – прання, очистка.

1402. II *aramārga m* . – навколишня дорога, об’їздна дорога.

1403. *aramāṅjana* – 1) очищувальний, 2) уникання чогось чи якоїсь перешкоди; 3) *n. див.* № 1401.

1404. *aramṅga* – той, що позбавлений дичини (після полювання).

1405. *arajaṣas n.* – 1) зневага, 2) сором, ганьба.

1406. арауā (*ф. див.*) – 1) відправлятися, відходити, покидати.
1407. арауāna *n.* – відступ, відхід або втеча.
1408. арауу (*ф. див.*) – 1) відводити, 2) прибирати.
1409. āraḡa – 1) наступний за чергою, 2) пізний, 3) обмежений, 4) західний, 5) особливий, надзвичайний.
1410. араḡā *n.* – майбуття.
1411. араḡām *adv.* – 1) у майбутньому, колись, в подальшому; 2) на захід від...; західніше від чогось (*Abl.*).
1412. араḡeṇa (чит. апареня) *adv.* – 1) ззаду, 2) західніше чогось . . . (*Acc.*), 3) друга половина чогось (*o –*).
1413. араrakta – 1) безбарвний, тьмянний, блідий, побліднілий.
1414. араraḡ (*ф. див.*) *A.* – знебарвлюватися, тьмяніти, бліднути.
1415. араravaktra *n.* – назва віршованого розміру (11+12)X 2.
1416. араrā *f.* – 1) західний напрямок, 2) захід.
1417. араrāḡa *m.* – відмова, відхилення чогось.
1418. араrāḡita – 1) непереможний, 2) *m.* назва міфічного МЕЧА важкого ДВОСІЧНОГО і НЕЗЛАМНОГО, котрим орудували українські князі, зокрема АТЕЙ, АТИЛО, СВЯТОСЛАВ і ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ.
1419. араrāḡitā *f.* – 1) *nom. pr.* епітет Дурги (див.), 2) вид трави, 3) назва віршованого розміру 4 X 14.
1420. араrāddha – 1) невдаха-людина, безпорадна; 2) *n.* провина в чомусь (*Gen., Loc.*).
1421. араrāddhi *f.* – помилка, недогляд.
1422. араrādh (*ф. див.*) – 1) ображати, 2) кривдити, завдавати душевного болю; 3) турбівати, 4) забороняти.
1423. араrādhā *m.* – необачний вчинок, недогляд, провина.
1424. араrādhin *m.* – 1) грішник, 2) злодій; 3) той, що провинився,
1425. араrānta – 1) той, що мешкає на крайньому заході; 2) *m.* крайня західна частина держави, 3) ділянка західної межі Індії; 4) *pl.* мешканці західної частини краю.
1426. араrāhṇā *m.* (чит. апарагня) – друга половина дня.
1427. араrācita – незнайомий, невідомий.
1428. араricchinna – безмежний, неосяжний.
1429. араrityakta – непокинтий, незалишений.
1430. араriniṅṅaṇa – 1) непогашений, 2) не зовсім закінчений.
1431. араriniṅṅhita (чит. апарініціта) – нестійкий, хиткий.
1432. араrihata – неминучий, непроминальний, невідворотний.
1433. араri *f.* – майбуття, прийдешність. Пох. прізви. ОПАРІЙ із Сум. обл., Ю.К.Редько подає ще Опара, Опарик, Опаряк. Із Буковини подають Опар, Опаренко, Опарюк; лемк.: Опаровський, ОПРИШКО; . топоніми: Опарине (Харк.), Опарипси (Рівн.). Як бачимо, давня назва **ОПРИШКО – це той, хто бореться за майбутнє рідного народу, за вільне і щасливе майбутнє свого народу в рідній державі.**
1434. араrīkṣita – 1) залишений без уваги, 2) необдуманий,

необачний, нерозважливий.

1435. aparudh (ф. див. II) – вигоняти, залишати.
1436. अपरे-द्युस adv. – на наступний день.
1437. अपरोक्ष – 1) видимий, помітний; 2) присутній, наявний.
1438. अपरोक्षत्वा n – наявність, присутність.
1439. अपरतु – 1) той, що не відповідає сезонові, 2) несвоєчасний, 3) невмісний; 4) т. невідповідна пора року, несезон.

Пох.: опір, опертя, перешкода чи відповідне гальмування для виконання якоїсь ідеї; АПАРТАМЕНТ – приміщення, що не відповідає проживанню, лишень для керування ідеєю держави чи управління промисловістю. З розвитком Зах. Європи первісне значення лексеми забулося. Його почали таки називати житлове приміщення, а керування державними установами – назвали ДЕПАРТАМЕНТИ з додатковим префіксом заперечення процесу проживання в цьому будинку, тільки для високих інстанцій урядових справ у багатьох західних держав. Жаль, що наші несвідомі урядовці так жадібно мавпують чужинецькі назви для своїх державних установ.

1440. अपरुयान्ता (чит. апаріянта) – необмежений.
1441. अपार (ф. див.) – заперечувати.
1442. अपारु (ф. див. I) – вибивати.
1443. अपवाद (ф. див.) – кричати, ганьбити, лаяти.
1444. अपवार (ф. див.) – відчиняти, відкривати, розкутувати.
1445. अपवार्गा t. – 1) висновок, кінець; 2) гінд. йог. Звільнення душі від тілесного існування, остаточне блаженство душі від тілесних гріховних тягарів.
1446. अपवार्ज (ф. див.) – 1) відхиляти, 2) усувати, звільняти.
1447. अपवार्त (ф. див.) – 1) відвертатися, 2) відійти, ухилятися.
1448. अपवाह (ф. див.) – від'їжджати.
1449. अपवा̄ (ф. див.) – видихати.
1450. अपवा̄да t. – 1) спростування, 2) вийняток, 3) осуд, докір, гудити, ганити, ганьбити.
1451. अपवा̄гітам adv. – 1) потаємно, 2) театр. розмова на бік чи відвернувшись до глядача, ніби таємно від дійових осіб.
1452. अपविघ्ना (чит. апавіжна) – без перепон, без перешкод, вільно.
1453. अपवि (ф. див.) – 1) грати в кісточки, 2) відділяти, пересіювати, відбирати; 3) досліджувати, випробовувати.
1454. अपवित्र – нечистий. Пох. повітря, повітряний.
1455. अपविद्धा (pp. від) відведений, віддалений, 2) виштовхнутий, 3) пробитий стрілою; 4) що супроводжується чи переслідується кимось(-о).
1456. अपवर्त्ता – той, що веде себе погано.
1457. अपव्याध (ф. див.) – 1) відводити, усувати, видаляти; 2) проколоти чи вразити ворожою стрілою.
1458. अपवर्ता – непослушний, неслух. Пох. на ВИВОРИТ. Часто називають непослушних НЕЧИСТИВИМИ, або ДУША НАВИВОРИТ.
1459. अपराब्दा t. – 1) лихослів'я, сплетні 2) неправильно чи невідповідно побудована граматичним нормам санскритська мова;
1460. अपरुयान्त – незрячий, темний.

1461. arás – 1) діяльний, 2) старанний, пильний, щирий.
1462. áras *n.* – 1) справа, діло; 2) обряд, ритуал (жертвний).
1463. arasada *m.* – 1) вигнанець, ізгой, 2) *pl.* діти від змішаного шлюбу (коли тато нижчої касті), 3) той, хто найгірший із... (– *o*).
1464. apasar (*ф. див.*) – 1) щезати, вислизнути, 2) пройти. 1465. apasarp (*ф. див.*) – відійти, відступати.
1467. apasarpa *m.* – таємний агент, шпигун.
1468. apasavya – 1) не з лівого боку, 2) спрямований ліворуч, 3) той, що рухається справа ліворуч.
1469. apasāra *m.* – 1) вихід, 2) уникання чи обминання чогось, 3) вихід, зникання, втеча; 4) виправдовування, перепрошування.
1470. apasadh (*ф. див.*) – 1) виганяти, відганяти, 2) гнати.
1471. apasphur (*ф. див.*) – відскакувати.
1472. apasmar (*ф. див.*) – забувати.
1473. araha (– *o*) – той, що знищує, нищитель.
1474. arahati *f.* – 1) протидія, 2) захист, 3) вигнання.
1475. arahān (*ф. див.*) – вибувати.
1476. arahar (*ф. див.*) – 1) прибирати, 2) відвертатися, 3) відривати, 4) долати, 5) знищувати.
1477. araharaṇa *n.* – 1) привласнювання, привласнення; 2) викрадання, грабунок, 3) виведення, усунення, 4) знищення.
1478. I arahā (*ф. див.*) – випустити, пропустити.
1479. II arahā (*ф. див.*) – залишати, покидати.
1480. arahāra *m.* – див. № 1477.
1481. arahnavā *m.* – 1) неправда, брехня; 2) заперечення чогось.
1482. arahnu (*ф. див.*) – 1) відхиляти, 2) утаємничувати, брехати, фальшувати.
1483. arākar (*ф. див.* I) – усувати, знищувати.
1484. arāka – той, що прийшов здалека.
1485. rākā *adv.* – далеко. Пох.: в рос. м.- ПОКА!; в українській мові: ПОКИ, ПОКИ ЩО.
1486. arānga *m.* – зовнішній кут ока.
1487. arāj (*ф. див.*) – виганяти.
1488. arānc (чит. апанч) – 1) що лежить в одежі з тильного боку; 2) західний. Пох.: ОПАНЧА.
1489. arādāna *n.* – 1) усунення, видалення; 2) джерело, причина; 3) *грам.* один із типів співвідношення імені із дієсловом, що висловлює поєднання з п'ятим відмінком – аблативом.
1490. arān (*ф. див.*) – видихати.
1491. arām+ratī *m.* – 1) море, 2) *nom. pr.* Повелитель вод – епітет ВАРУНИ *див.* –
1492. arāya *m.* – 1) відправлення, відбування; 2) кінець, 3) занепад, руїна, 4) шкода, велика втрата, 5) зменшення чогось.
1493. arāgā – безмежний, неосяжний, безконечний.
1494. arārayant *ppr.* – той, що не може подолати; що не може осилити чогось чи когось, чи зробити щось (*Loc., Inf.*).

1495. arārtha – 1) немудрий, без змісту, 2) даремний, марний.
1496. arālabh (ф. див.) – сваритися, лаяти.
1497. arāṣṭraya (чит, апашрая) m. – 1) підтримка, опора; 2) спинка крісла, 3) підставка.
1498. arāṣṭri (ф. див.) – 1) Р. притулятися до (Loc.), 2) А. віддаватися, присвячувати себе чомусь (Acc.).
1499. arās (ф. див. II) – 1) відкидати, скидати, 2) покидати.
1500. **ari-** – 1). *pref.* з дієсловом висловлює близьку подію або подію над чимось, досягнення когось над чимось, наприклад:
1501. aridhā (ф. див.) – 1) вкладати, укладати, 2) обкладати; покривати чимось (Instr.), 3) закривати, 4) втикати.
1502. aribandh (ф. див.) – прив'язувати, припняти, припинати.
- ЗНАЧЕННЯ суфікса ari-** 2) adv. – а) так, також, теж; б) далі, в) навіть, г) але, одначе, однак, але ж, але й.; д) після числівника *все*; 3) на початку речення ні, ні..., але ж, не... чи...? а може бути? а можливо? 4) суфікс **ari** із займенником і прислівником виступає як емпатична (виразніша) частка, як-от: див. № 1503 – 1506.
1503. adyari – як раз нині (чи сьогодні). +
1504. cari, ~ ca – далі, вперед. Пох.: чапати, чап-чалап. +
1505. na.... pari – 1) ні ...ні...; 2) ані...ані... +
1506. tathari – одначе, все ж таки, і все ж таки; таким чином...
1507. arit – висохлий, вичерпаний. Пох.: ПІТ, пітливість...
1508. aritvā n. – частка, доля, пай.
1509. aridhā (ф. див.) – 1) вкладати, 2) втикати, 3) покривати, обкладати чимось (Instr.), 4) закривати, покривати. Пох.: піддавати, подавати...
1510. aridhāna n. – 1) покривало, 2) кришка, покришка, 3) запір. Пох.: за звучанням та асоціативно – піддана, подання, поданий.
1511. aridhāv (ф. див. II) – вбігти в... (Acc.).
1512. arinah (ф. див.) – 1) прив'язувати, 2) накладати; 3) покривати, закривати. Пох. прізви. ПІНАХ, Піндзель, Пінчук. Пінкас і дієслова – припняти, припиняти, зупиняти, зупинка, припини (!), перепиняти, білор. ПЕРАПЫНАК у знач. перерва.
1513. aribandh (ф. див.) – прив'язувати, припняти, закріпити. Пох. із другої половини основи пох. БАНТ, БИНТ.
1514. arimarṣ (ф. див. II) – 1) забувати, 2) нехтувати.
1515. arihita (pp. від) – потаємний, покритий таїною, скритий.
1516. ari (ф. див. II) – входити, вступати.
1517. arūta – нечистий, забруднений. Пох.: ОПУДАЛО, ПУТО.
1518. ārūra m. – пиріжок, пампук.
1519. arūrvā – 1) раніше не знаний, небувалий; 2) незвичайний.
1520. arūrvatā f. – 1) щось, раніше не знане, 2) новинка, новизна.
1521. arūrvatva n. – див. № 1520 –
1522. arṣṇant – жадібний, скупий, сутужний скряга.
1523. are (ф. див. II) – 1) відходити, укриватися, 2) зникати, пропадати.

1524. arekṣ (*ф. див.*) – 1) оглядатися, обдивлятися, 2) приймати до уваги, 3)ждати, чекати, очікувати, 4) на-рекṣ – не витримувати, не терпіти когось, щось (*Acc.*). Пох.: ОПКУН, ОПКА, піклуватися.

1525. arekṣā *f.* – 1) зауваження, прийняття до уваги, 2) очікування, 3) стремління до чогось; потреба в чомусь; (*Instr.*)

1526. arekṣarā – 1) порівняно, стосовно, 2) із пошани до... 1527. arekṣitatva *n.* – необхідність; потреба.

1528. apeta (*pp.* від) – 1) той, хто зник, відійшов, 2) той, хто відхилився від... (*Abl.*).

1529. ареуа (*чит.* апея) – непридатна до пиття. Пох. далекосхідне російське жіноче ім'я із Читинської обл. РФ – **ПЕЯ** (без преф.) – озн. у сс. **"ПРИДАТНА для ПИТТЯ"**.

1530. apodi (*ф. див. II*) – 1) відхилитися, 2) віддалятися (*Abl.*).

1531. aroh (*ф. див. I*) – 1) відштовхуватися, віддалятися, 2) відхилити, незнаючи, 3) заперечувати, нерозуміючи.

1532. aroha *m.* – 1) вигнання, відсунення; 2) заперечення. Тобто нерозуміння, забуття, а то й зречення від досягнутого на якомусь проміжку минулого часу, що віддаляє нас від певних подій.

Пох.: ніхто не заперечить, що то і є **ЕПОХА**, **ЕПОХАЛЬНИЙ**...

1533. artyā – 1) водний, водяний, водянистий; 2) діяльний. Пох.:

1534. artya +ka = artyaka – аптика (діалектне) = **АПТЕКА**, де є особа, що виготовляє водянисті розчини та різні настої ліків. Такий гарний і правильний погляд праукраїнців на місце виготовлення ліків.

1535. āpnas *n.* – 1) маєток, володіння; 2) багатство, достаток 3) діло, праця.

1536. aruaya *m.* – 1) щезання, зникання; 2) кінець.

1537. aruas (*ф. див. I*) перебувати в..., у... (*Loc.*).

1538. aruñh (*ф. див. II*) – розуміти, сприймати.

1539. araketā – 1) нерозпізнаний; той, що годі відрізнити; 2) без форми, нефоремний, амебовидний.

1540. āracuuta – 1) непорушний, 2) незворушливий.

1541. āraja – бездітний.

1542. arajajni – необізнаний, несвідомий, неусвідомлений.

1543. ahrajas – *див.* № 1541.

1544. arajāstā *f.* – бездітність.

1545. arajasyā *n.* – *див.* № 1544.

1546. arajnāta – невпізнаний, невідомий. У другій половині даної лексеми – jnāta фонема [j] задовго до нової ери повільно переходить у фонему [z], тому маємо ЗНАТА, ЗНАТИ, ЗНАННЯ тощо. Так виглядає українське вичитування відповідно історичних змін у нашій материковій праукраїнській мові. Бо в сучасній Індії фонему [j] після нової ери вимовляють [ДЖ], як у нас нині у словах ДЖигун, ДЖаган, Джура (ім'я Юра-Юрій), ДЖигіт із написом у сс. **jigun, jagan, jura, jigit** і багато інших. В сучасному побуті українців є слова **джус** (у сс. juṣ), але **зяти** (у сс. jajati) і **Прізвища**: Джала, Джалюк від сс. jala – вода, Юля і Джуля у сс. – jula, Яна і Жанна у сс – jana; у сс. jiv дало ім'я – **ІВАН** і з тої ж основи jiviti – життя і

жити. А ІВАН –не ІОАН, а той, “хто дає життя”. Отже, для правильного вичитування і розуміння Санскриту – праукраїнської мови, треба добре знати сучасну українську мову з діалектами, бо то є основний код для правильного розуміння найдавнішої на світі впорядкованої нашої Священної Мови, що стала вічною партитурою для багатьох євро-афро-азійських мов світу. САНСКРИТ при першому знайомстві знейтралізує фашистів, шовіністів і нинішніх дикунів – малограмотних ворогів української мови та її величавої культури. Аж тоді відкриється справжнє джерело їхнього походження.

1547. apraṇita – непринесений (на вівтар), непосвячений.
1548. apratarkya – немислимий, неймовірний, надзвичайний.
1549. aprati – 1) чарівний, незрівнянний, нездоланний; 2) *adv.* незрівнянно, чарівно, нездоланно, неперевершено.
1550. apratipādana *n.* – утаємничування, замовчування.
1551. apratibūddha – 1) непробудний телепень, 2) дурнуватий.
1552. apratima – незрівнянний, чудовий.
1553. apratimāná – *див.* № 1552.
1554. apratimeya (*чит.* апратімея) – *див.* № 1552.
1555. aprati-ratha – непереможний герой на колісниці.
1556. aprati-gūpa – 1) невіривняний, 2) не придатний до чогось (*Gen.*)
1557. apratihata – 1) незрівнянний, нездоланний; 2) завжди непереможний.
1558. aprati-hārya – *див.* № 1557 – 2)
1559. apradhāna – 1) неголовний, підлеглий, 2) другорядний, 3) вторинний.
1560. apradhṛṣya (*чит.* апрадирсія) – неприступний.
1561. aprabuddha – 1) непробуджений; той, що не проснувся, 2) нерозквітлий.
1562. apramatta – 1) невсипущий, пильний; 2) уважний.
1563. aprayukta – 1) непримінимий, 2) невживаний, незастосовувальний.
1564. aprayucchant – *див.* № 1562.
1565. apraṣastá – 1) поганий, непохвальний, зганьблений; 2) *n.* бруд, підлість, нищість, зрада.
1566. aprasanna – 1) неспокійний, 2) несмирений, 3) злісний, 4) невтихомирений, 5) неприхильний, невдоволений.
1567. aprasiddha – 1) незакінчений, незавершений; 2) невідомий, 3) нечуваний, незразковий.
1568. aprājna – нерозумний, немудрий, дурний.
1569. aprāṇá – неживий, без дихання.
1570. aprādhānya *n.* – підкорення, стан незалежності.
1571. áprāpta – 1) недоросток (той, що не виріс), 2) *грам.* неправильний, той, що не відповідає правилу.
1572. aprāmānya *n.* – 1) бездовідність, 2) недоказовість.
1573. ápriya – 1) неприємний, 2) нелюбий, 3) *n.* нечестивий вчинок, 4) неприємність, 5) *m.* ворог. *Пох.:* опрілість, а в рос. м. АПРЕЛЬ.
1574. aprīti *f.* – ворожість, ворогування.

1575. *apsarás f. pl.* – áпсари, – небесні діви, німфи (великі майстрині в танцях і музиці дружини гандгарвів(див. у сс. за № 1576).
1576. *gandharvá m. pl.* – група добрих напівбогів – небесні співці та музиканти, які, відповідно легендарних описів, могли так заграти і заспівати, що море аж запіниться від радісного хвилювання, тоді з моря виходять небесні діви та німфи, щоби роздати їм **амріту** – пахощі ласкавої любови і всілякі принади бадьорого та безсмертного життя.
1577. *amṛtā f.* – 1) **АМРІТА**, тобто Божественність; 2) безсмертя (дароване Богом). Для здобутку цього життєдайного чару на землі треба не лишень важко працювати, але й завдячувати Всевишньому співаною молитвою, зуміти заграти і гарно танцювати, посилаючи свої рухи не тільки глядачам, але й найперше Богові за ЙОГО радість від життя на благословенній і найкрасивішій планеті – ЗЕМЛЯ. Таких танців Україна має чимало. Ну, а пісень? Майже кожна українська пісня – то велика співана молитва до Всевишнього (“Боже великий”, “Дивлюсь я на небо” і т.п.) не лишень про долю рідного краю, але й про долю свого милого чи навіть про щасливу доленьку свого кохання та успішну родину, а чи навіть рідні наші КОЛИСКОВІ – всі ті мелодії настільки велично-святкові, здається, співає Земля і небесні хори допомагають. Слухаєм, як зачаровані і слухали б отак навічно, як і твори М. Леонтовича, М.Вербицького, Сидора Воробкевича, Максима Березовського, Артемія Веделя, Дм.Бортнянського...
1578. *apsara f.* – див. № 1575.
1579. *ápsas n.* –1) обличчя, 2) груди.Пох.: сучасний галицький вигук до жартівливої (кавалерської) пісні –ГОПСАСА!...
1580. *arhalá* – 1) безплідний, даремний; 2) знесилений, нездатний.
Пох.: опáлий, кволий, ПОЛОВА; ОПАЛАТИ зерно чи сім’я означає відділяти половицю від зерна в решеті методом висіювання та відвіювання. Прізв.: лемк.– Опалка, Опаляник (за І.Красовським), із Буковини – Опальчук; а за Ю.К. Редьком: Опалатенко, Опалевич, Опаленик, Опаленко, Опалинець, Опалинський, Опалко, Опалюк.
1581. *abaddha* – 1) непов’язаний, незалежний; 2) безглуздий.
1582. *abalá* – знесилений, кволий, ослаблений.
1583. *abalā f.* – жінка.
1584. *abāla-sattva bah.* – не дитячий
1585. *abuddhi* – 1) немудрий, 2) *f.* – дурість, безглуздя, нісенітниця.
1586. *abuddhimant* – 1) безглуздий, дурний; 2) невіглас, незграба.
1587. *abodha m.* – 1) незнання, невіглас; 2) безглуздя, дурість.
1588. *abodha-pūrvam adv.* – від незнання, від недосвідчености.
1589. *abja* (ap + ja) – 1) народжений у воді, 2) лотос. Пох.: п’явка,
1590. *abja +va* – володіння народженням у воді. Пох.; **ОБ’ЯВА**.
Сподіваємся на логічне розуміння даної лексеми, коли якась ідея потаємно народжується десь у душі, ніби під водою, раптово спливає на світ Божий і стає готовою до здійснення чи втілення в життя. Так, вельми логічно і з поетичною образністю, мислили наші предки сотні тисяч років тому. Подібно до тлумачення поняття АУРА – “підводний вогонь”, що спливає на поверхню горючим газом, освітлюючи довкілля.

1591. *ábda* *m.* – 1) хмарка, 2) рік.
1592. *abdhi* *m.* – море.
1593. *abraḥmaṇya* *n.* – 1) вчинок, не властивий для брахмана, тобто небрахманський; 2) вигук брахмана про допомогу (в драмі).
1594. *abruvant* – той, що не розмовляє і ніяк не висловлюється, тобто – німий, бо навіть бровами не рухає. Пох.; бровá (без преф.).
1595. *ábhakta* – 1) нерозданий, 2) ненаділений, 3) неприхильний до когось чи до чогось.
1596. *abhagá* – 1) нещасний, 2) некрасивий (досл. знедолений, ніби людина без своєї долі в Бога, тобто бездуховна). Археологічні дослідження доводять, що праукраїнці вірили в присутність Бога в нашому довкіллі вже 150 тисяч років тому, мали свої молитвенні місця (храми) і вголос гуртом молилися у вигляді пісні, бо вірили, що біоенергія пісні скоріше доходить до Сварога і краще хвилює йоносферу благословенного всесвіту. Тому співаймо і хвалімо Господа Всевишнього за дар превеликий вміти радіти, щоб ніхто не називав нас найбільшійми безбожниками. Сліди духовності наших предків є слова БАГАТИЙ, БАГАТСТВО, БАГАТИР, БАГАЧ – той, що Бога визнає і не буде свого щастя на нещасті ближнього свого.
1597. *abhadra* *n.* – біда, нещастя і смертельне горе; (не бадьорий!).
1598. *abhaya* – 1) безпечний, 2) *n.* безпека.
1599. *abhāgya* – 1) нещасний, 2) *n.* – нещастя. (див. № 1595).
1600. *abhārya* – 1) неодружений, 2) паробок.
1601. *abhāva* *m.* – відсутність, брак, нестача в чомусь. Пох.: нині. маємо – **убавити, добавити, прибавити, розбавити, позбавити(ся), бавити(ся), забава, добавка, навіть є дитяче БАВУНЦЯТИСЯ, БАВЦЯТИСЯ, БАВУСЯТИСЯ.** То ж якою щирою та ніжною любов'ю треба володіти до своєї родини і до дитинки, щоби вистачало духовної сили, щоби озвучити отакі священні словечка з могутньою материнською любов'ю.

ЗНАЧЕННЯ СУФІКСА **abhi**:

1602. **abhi-** *pref.* – **1)** із дієсловом озн. спрямовувальну колову дію в певному обсягу або лиш обіймає частково якийсь об'єкт процесом дії, наприклад:
1603. *abhigam* – 1) приходити, наближатися, 2) досягати, 3) знаходити.
1604. *abhinaç* (*ф. див.*) – досягати, набувати, придбати. Пох. прізви. БІНАС та БІНУС (у Львові). **2)** з іменами недієслівного походження висловлює інтенсивність чи перевагу значень, а саме:
1605. *abhinava* – 1) цілком новий чи свіжий; 2) зовсім юний.
1606. *abhivandana* *n.* – шановне привітання, поклін. Пох.: цей префікс майже тотожний сучасним українським префіксам **Об-, ОБІ-, іноді О-** у словах **О-гірок** (що гіркий навколо – праукраїнська назва), Огризко, огріх тощо; **Об-горів, Об-гриз** (явище часткової дії), але **ОБІйти, ОБІгнати, обіграти, обігріти, обідніти, обізвати, обійняти, обіпрати, обірвати** та ін. – тут явище замітної колової доконаної дії. Давня назва ріки **ОБЬ** – праукраїнського походження. Вона півколом обіймає Сибір, єдина лексема, що зберігає пом'якшену фонему [б] в сучасній російській мові. Пізніша назва ріки **Об** у північно-східній Франції вже має тверду

фонему [б], очевидно, від праукраїнських галів та лугів другого-першого тисячоліття до н.е., коли ця фонема вже твердо вимовлялася. У сс. цей префікс, як побачимо, має широку сферу свого вживання.

1607. abhikam (ф. див. I) – 1) вимагати, 2) бажати чогось (Acc.).

1608. abhikamp (ф. див.) – тремтіти, здригатися.

1609. abhikar (ф. див. I) – 1) робити щось для когось, 2) здобувати, доставати.

1610. abhikānkṣā f. – 1) потреба, необхідність; 2) стремління до... (мети). (Acc., – o)

1611. abhikāma m. – 1) прихильність, симпатія; кохання, любов; 2) прикм.: схильний.

1612. abhikrama m. – підприємство, початок великої справи.

1613. abhikrudh (ф. див.) – сердитися на... (Acc.). Пох.: обкрутити, скрута; прізви. Круть, Крутько, Крутилко, Крутій, Крутаній, Круталевич і лемк. Крутьо. Топ.: Крутий Яр, Крути, Крутьки та ін.

1614. abhikṣadā – щедра людина, що дає без особливої просьби.

1615. abhikṣam (ф. див. I) – 1) бути милосердним, добрим і прихильним; 2) бути сприятливим і вигідним.

1616. I abhikhyā (ф. див.) – бачити, сприймати.

1617. II abhikhyā f. – 1) погляд, 2) блиск, світло, 3) ім'я.

1618. abhikhyāray (caus. від № 1615 –) знайомитися.

1619. abhigam (ф. див.) – див. № 1602.

1620. abhigama m. – 1) дохід, прибуток, 2) заохочення.

1621. abhigamana n. – див. № 1619.

1622. abhigar (ф. див. III) – 1) вітати, 2) вихвалити, славити.

1623. abhigarj (ф. див.) – лайливо, по-грубіянськи кричати на когось (Acc.).

1624. I abhigā (ф. див. I) – 1) приходити, прибувати; 2). Накидатися на... (Acc.); 3) досягати чогось (Acc.).

1625. II abhigā (ф. див. II) – співати комусь... (Acc.).

1626. abhigrabh (ф. див.) – схоплювати, брати все для себе. Пох.: обграбувати, грабунок, грабити, грабіж, -ник, граблі (grabh+li).

1627. abhighar (чит. абіжар, ф. див.) – скроплювати, оббризгувати. Пох.: обжарювати, жар, прижарити і т.п.

1628. abhighāta m. – удар, ударяти. Пох.: нині в рос. м. – обижать, обиженные. В українській – образа, кривда.

1629. abhighātin m. (чит. абігатін, пізніше абіжатін) – 1) той, що нападає, напасник, нападник; 2) ворог, суперник, противник.

1630. abhicakṣ (ф. див.) – дивитися, обдивитися, замічати.

1631. abhicar (чит. абічар; ф. див.) – 1) провинитися перед кимось (Acc.), 2) зачаровувати, заколдувати, заморозити.

1632. abhicāra m. – чари, чародійство, заворожування.

1633. abhicoday caus. – 1) підганяти, 2) змушувати, поганяти.

1634. abhijan (ф. див.) – 1) народжуватися, появлятися..., 2) призначатися для чогось.

1635. abhijana m. – 1) гілка, рід, покоління; 2) походження від...

1636. abhijalp (ф. див.) – говорити або заперечувати комусь у чомусь (Acc.).
1637. abhijāta – 1) знаменитий, визначний; 2) п. знамените чи високе (елітарне) родове походження.
1638. abhijāti f. – див. № 1636.
1639. abhijit – переможний.
1640. abhijuṣ (чит. абіюсь, ф. див.) – 1) любити, 2) відвідувати.
1641. abhijna – обізнаний, освічений, свідомий у...(Gen., – o).
1642. abhijnā (ф. див.) – знати, впізнавати.
1643. abhijnāna n. – 1) впізнавання, 2) признавання, 3) прикмета.
1644. abhijval (ф. див.) – світити, сяяти, блистити. Пох.: обізвався, обізвати(ся).
1645. abhitana (ф. див.) – простягатися, розпоширюватися.
1646. abhitap (ф. див.) – обігрівати, утеплити, 2) мучити.
1647. abhitas adv. – 1) сюди, тут; 2) поруч із чимось (Gen.), 3) з обох боків, навколо; 4) майже до... (Acc.), 5) відповідно чогось, стосовно чогось (Acc.).
1648. abhitāpa m. – 1) дуже отеплено, жара; 2) біль.
1649. abhityakta m. – злочинець, приречений до смертної кари – стинання голови. Улагоднення милозучности мови було ще в сс. Пох.: донині є слово – ОБІТЯТА голова, обтинати, тяти, а не тнути. І ніяк **НЕ ПЕРЕТНУТИ кордон**, а лишень **ПЕРЕЙТИ кордон**. Як бачимо, ще праукраїнці уникали важкого сукупчення приголосних. Це повинно бути поважне застереження нашим мовлянам нині.
1650. abhidarṣ (чит. абідарш, ф. див.) – обдивлятися щось, оглядати, придивлятися до чогось, або дивитися на... (Acc.).
1651. abhidarṣana n. – погляд.
1652. abhidās (ф. див.) – ставитися вороже до...(Acc.).
1653. abhididhi (ф. див.) – 1) споглядати, дивитися на... (Acc.), 2) обдумувати. Пох. в основі є лексема ДІДО.
1654. abhidṛṣya (р. від № 1649) – появлятися.
1655. abhidru (ф. див. I) – 1) бігти, поспішати, 2) кидатися в..., на... (Acc.). Пох.: ОБІДРУ, ОБДЕРУ, ОБДЕРТИ
1656. I abhidruh (ф. див. I) – шкодити комусь(Acc., Dat.)
1657. II abhidruh – ворожий, шкідливий, руйнівний.
1658. abhidham (ф. див.) – роздувати.
1659. abhidharma m. – вище вчення буддійської філософії.
1660. I abhidhā (ф. див. I) – 1) приносити, 2) запрягати, 3) ставити, 4) зазначати, 5) призначати, 6) говорити комусь..., про щось надзвичайне...
1661. II abhidhā f. – 1) ім'я, назва; 2) прикм. навколишній, всеоб'ємний. Пох. праукраїнське ім'я ОБИДА – виявлене у міфології.
1662. abhidhāna n. – 1) пояснення, 2) висловлювання, 3) ім'я, назва чи наймення.
1663. abhidhāna-koṣa m. – словник.
1664. abhidhānacintāmaṇi-nāmatāḷā – назва словника синонімів індійського лексикографа ГЕМАЧАНДРА, hema-sandra m. пот. пр. жив у 1088–1172 рр., автор не тільки словника синонімів, але й словник омонімів та великого пракритського словника, котрим розмовляє весь індійський народ.

1665. abhidhāv (ф. див. II) – 1) прямувати до (Acc.), 2) прибігати.
1666. abhidheya – 1) позначений; відомий, 2) п. – значення, зміст чи головний сенс якогось слова чи навіть якогось діла.
1667. abhinakṣ (ф. див.) – досягати, домагатися, здобувати.
1668. abhinand (ф. див. – 1) виявити задоволення у... 2) бути згідним із..., схвалювати (Acc.), 3) втішно чи радісно, охоче зустрічати і вітати.
1669. abhinabhiyām adv. – догори, у височінь, вверху.
1670. abhinam (ф. див.) – звертатися до...(Acc.).
1671. abhinaya т. – 1) міміка, 2) театральна вистава.
1672. abhinard (ф. див.) – ричати, ревіти криком на (Acc.).
1673. abhinava – див. № 1604.
1674. abhinidhā (ф. див.) – положити, вложити.
1675. abhinirmā (ф див. II) – 1) робити, виробляти, 2) творити, створювати.
1676. abhiniviṣ (ф. див. II) – 1) входити, 2) проникати в..., 3) занурюватися в щось...(Instr.). Пох.: обнівечити, знівечити.
1677. abhiniviṣṭa – повний, наповнений чимось (Instr.).
1678. abhiniveṣa т. – нахил, потяг до чогось (Loc., –o).
1679. abhini (ф. див. I) – 1) приводити до..., 2) вести, супроводжувати, 3) зображати і виставляти на сцені.
1680. abhinu (ф. див. I) – 1) закричати комусь і щось (Acc.), 2) привитати з криком когось (Acc.). Пох.: сучасна гебрейська пісня “Абіну шолом алейхем” виконується із підвищеним голосом.
1681. ábhinna – 1) непробитий; непроколений, 2) нероздільний, 3) постійний, 4) що не відрізняється від...(Abl.).
1682. abhipaṭ (чит. абіпать; ф. див. III) – називати.
1683. abhipad (ф. див. I) – 1) відправлятися, йти до... 2) звертатися, 3) доводиться, припадати на долю, 4) братися, турбуватися, 5) доходити, досягати. Пох.: опадати, ОБПАДАТИ.
1684. abhipitvá п. – вечір.
1685. abhipūj (ф. див.) – 1) поважати, шанувати постійно, 2) **молитися** на..., до...(Acc.) Звітси йогівська ПУДЖА (зібрання для молитви до Бога).
1686. abhiprakṣal (ф. див.) – очищати, обмивати. Пох.; **NB!** друга частина лексеми prakṣal + aṇa= prakṣalaṇa дає нам неоціненне ім'я ПРАКСЯЛЯНА, після спрощення – **РОКСОЛЯНА**, що означає **ОЧИЩЕННЯ, СКРОПЛЕННЯ, ОМИВАННЯ**. Спрощення від початкової фонемі [п] відбулося задовго до нової ери. Тендітна україночка Настя Лісовська, до геніяльності розумна, будучи дружиною турецького султана, 40 років активно втручалася в управу держави і застерігала напади турків на Україну. Таким чином “за 40 років зробила вона більше для України ніж 40 переможних армій” – сказав І. ФРАНКО про неоціненний подвиг РОКСОЛЯНИ для українців і Європи, бо справді очистила і відучила турків від захоплення нових народів і територій.
1687. abhipradar (ф. див. II) – 1) розкривати, відкривати, 2) виявляти, 3) показувати.

1688. abhipranu (*ф. див. I*) – витати криками когось (*Асс.*).
1689. abhiprapas (*ф. див.)* – 1) дозрівати, 2) розвиватися.
1690. abhipramad (*ф. див.)* – 1) радіти, 2) бути в захопленні.
1691. abhiprasad (*ф. див.)* – 1) опускатися, 2) посідати.
1692. abhiprasāday (*caus.* від № 1690 – благати, просити милостині, прихильності чи навіть прощання).
1693. abhiprasthā (*ф. див.)* – відправлятися слідом за..*(Асс.)*.
1694. abhiprāya *т.* (чит. абіпрая) – 1) мета, намір, 2) воля, 3) враження, 4) зміст, 5) розуміння.
1695. abhipre (*ф. див. II*) – 1) відповідає, підходить, 2) приступати, 3) вважати, мати на увазі.
1696. abhiprekṣ (*ф. див.)* – 1) дивитися, 2) помічати.
1697. abhipreta – 1) обдуманий; той, що наважився...3) бажаний, 4) улюблений.
1698. abhibandh (*ф. див.)* – бути прив’язаним до...Пох. банта, бант, бантик, бандаж (бинт), банда (когорта злобних людей).
1699. abhibādh (*ф. див.)* – нападати, засмучувати.
1700. abhibhaj (*ф. див.)* – втікати, бігти.
1701. abhibhnj (*ф. див. II*) – ламати на куски, розламувати.
1702. abhibhavá – 1) могутній, 2) *т.* – могутність, сила, влада; 3) насилля, 4) підкорення.
1703. abhibhāṣ (*ф. див.)* – звертатися, говорити.
1704. abhibhāṣin – той, що звертається зі словами просьби.
1705. abhibhu – могутній, що переважає в силі когось (*Асс.*).
1706. abhibhū (*ф. див. I*) – 1) підходити, 2) звертатися до когось (*Асс.*), 3) обдаровувати чимось (*Instr.*), 4) долати, переважати.
1707. abhibhūti *ф.* – перевага.
1708. abhibhūṣ (*ф. див. I*) – прикрашати. Пох.: БУСИ.
1709. abhimata – 1) бажаний, заповітний; 2) милий, улюблений.
1710. abhimath (*ф. див. I*) – повертати. Пох.: Мата – покриття із плетеної соломи на двері з зовнішнього боку чи на грядки із ранніми посівами від морозу.
1711. abhiman (*ф. див.)* – 1) думати про, 2) хотіти, прагнути; 3) загрожувати, 4) вбивати, 5) уявляти, 6) вірити, 7) вважати за...(за потрібне) – *Асс.*.
1712. abhimar (*ф. див.)* – прикидатися мертвим.
1713. abhimard (*ф. див.)* – 1) розбивати, ламати; 2) надавлювати, давити; 3) руйнувати. Пох. **мордувати**.
1714. abhimarṣa *т.* – дотик, притулення.
1715. abhimāti *ф.* – 1) ворожість, 2) переслідування.
1716. abhimāna *т.* – 1) ворогування, 2) чванливість, 3) погорда.
1717. abhimil (*чит.* абіміль; *ф. див.)* – 1) відводити погляд; 2) заплющувати очі, закривати очі. Пох.– МІЛЬ.
1718. abhimukha (*чит.* абімука) – той, хто повернувся обличчям до... Пох.: МУКА, бо всі болі в людини видно з обличчя.

1719. *abhimukhi adv.* – напроти чогось (*Loc.*), навпроти когось (*Gen., -o*); 2) прихильний до... (*Instr., Gen.*).
1720. *abhimukham adv.* – 1) попереду, спереду; 2) вперед, назустріч.
1721. *abhimukhibhū (ф. див. I)* – 1) повертатися; 2) прихильним чи доброзичливим.
1722. *abhimuc (ф. див. II)* – 1) створювати, випускати; 2) кидати, шпурляти, жбурляти, шпурити, шпурнути.
1723. *abhiyaj (чит. абіяй; ф. див.)* – приносити в пожертву.
1724. *abhiyā (ф. див. – 1)* іти на зустріч, підходити; 2) кидатися на...; 3) брати участь у... (*Acc.*). Пох.: рос. **объятие**.
1725. *abhiyās (чит. абіяч; ф. див.)* – 1) просити, благати; 2) просити руки, свататися. Пох.; укр. ЯЧАТИ (без преф.).
- 1726... *abhiyāna n.* – прихід, наступ.
- 1727.. *abhiyuktá (pp. від abhiyuj – № 1727)* – 1) той, хто присвятив себе високій ідеї; 2) відданий; 3) свідомий в чомусь (*Loc.*).
1728. *abhiyuj (ф. див. I)* – 1) запрягатися, впрягатися (перен); 2) запрошувати, викликати; закликати когось (*Acc.*), кудись (*Dat.*); 3) нападати на когось (*Acc.*); 4) скаржитися; 5) звинувачувати когось (*Acc.*) у чомусь (*Acc.*); 6) вимагати, проетендувати на щось (*Acc.*); 7) доручати комусь (*Acc.*) щось (*Loc.*); 8) діяти, показувати свою діяльність.
1729. *abhiyudh (ф. див.)* – боротися, воювати з... (*Instr.*).
1730. *abhiyoktar m.* – 1) той, хто нападає; 2) позивач (до суду).
1731. *abhiyoga m.* – 1) звернення, спрямування дії на щось (*Loc.*). 2) напад; атака; 3) скарга; 4) звинувачення.
1732. *abhiyojau (caus. від № 1727)* – постачати щось для когось (*Acc.*) чимось (*Instr.*)
1733. *abhirakṣ (ф. див.)* – 1) оберігати, захищати від... 2) вирощувати; 3) леліяти.
1734. *abhiraj (чит. абірай; ф. див.)* – бути дуже задоволений чимось. Пох.: українське ОБИРАЙ! ОБИРАТИ, вибір, брання, обраний та багато інших топонімів та прізвищ.
1735. *abhiram (ф. див.)* – насолоджуватися чи любитися чимось (*Loc.*). Пох. польське *obieram, obierać*.
1736. *abhirāddha* – втихомирений.
1737. *abhirāma* – 1) приємний, милий; 2) граціозний. Пох.: рама, рамка, обрамувати (вставити рамку до чогось, зробити приємнішим).
1738. *abhiru (ф. див.)* – верещати, несамовито кричати.
1739. *abhiruc (ф. див. I)* – 1) блистіти, сяяти; 2) подобатися комусь (*Dat., Gen.*). Пох.: українське – ОБИРУЧ, тобто брати щось на дві руки, зі всіх боків; обруч, обручка, заручини, заручитися тощо.
1740. *abhirucita* – 1) бажаний, 2) приємний. Пох.: обручальний.
1741. *abhirudh (чит. абіруд; ф. див. II)* – 1) заважати в чомусь, 2) задержувати; 3) робити перепони; 4) відганяти; відбивати.
1742. *abhiruh (ф. див. I)* – підійматися (вгору), рости.
1743. *abhirūpa* – 1) відповідний; 2) достатній; 3) гідний, достойний; 4) освічений, вчений; 5) прекрасний.

1744. abhirosay (*caus.* від abhiruc № 1738) – 1) виявити задоволення в чомусь; 2) полюбити. Пох.: ручай (без преф.)
1745. abhilakṣ (*ф. див.*) – 1) позначати, 2) помічати. Пох.: білий, білити, тобто позначати щось на темно-сірому тлі; прізви. БІЛИЧ – той, що позначає (пише чи малює). А це краще робити світлою барвою. Ось чому ще трипільці білили свої домівки, щоби Всевишній бачив, кому благословення посилати, а кому вже допомагати. Тут і починається наше слово БІЛИЙ, що означає ПОЗНАЧЕНИЙ.
1746. abhilanghana *n.* (*чит.* абілянгана, у пізніших лексемах від III тисячоліття до н.е. придихове [gh] починає вимовлятися як [ж]). – 1) перехід, 2) перескок, перескакування.
1747. abhilanghay *caus.* – 1) переступати, 2) перескакувати.
1748. abhilap (*ф. див.*) – говорити про... (Асс.). Пох.; ляпати.
1749. abhilabh (*ф. див.*) – рухати, торкатися чогось...
1750. abhilaṣ (*чит.* абілязь; *ф. див.*) – хотіти, бажати.
1751. abhilāṣa *m.* (*чит.* абілязя) – стремління, прагнення, бажання.
1752. abhilikh (*ф. див.*) – писати. Пох.: ЛІКАР (без преф.) – той, хто дає приписи від усіляких захворювань; ОБЛІК, ОБЛІКОВЕЦЬ, ПЕРЕОБЛІК, ОБЛІКУВАТИ, тобто переписувати.
1753. abhili (*ф. див.*) – 1) згинатися, гнутися; 2) линути, прилинути і притиснутися до...
1754. abhilīna – 1) хто прилинув і притулився до чогось; 2) хто облягає чи охоплює щось чи когось.
1755. abhilok (*ф. див.*) – оглядати, обдивлятися.
1756. abhivac (*ф. див.*) – розмовляти, говорити про...
1757. abhivad (*ф. див.*) – звертатися, витатися.
1758. abhivan (*ф. див.* I) – 1) бажати; 2) стихати; завмирати.
1759. abhivand (*ф. див.* – 1) виявляти честь; шанобливо витати.
1760. abhivandana *n.* – шанобливе витання, поклін. Пох.: з тих двох слів без суфіксів виникає ім'я ВАНДА, що в сс. Означає “шанована, поважна, привітна” (vanda).
1761. abhivam (*ф. див.*) – опльовувати.
1762. abhivardh (*ф. див.*) – 1) підростати, 2) робитися сильнішим.
1763. abhivarṣ (*ф. див.* – 1) змочувати дощем; 2) обсипати, обвивати чимось (*Instr.*); 3) благословляти. Пох.: без суфікса varṣ, varṣava – залишає назву ВАРШАВА – Богиня дощів. Нині це не тільки назва топоніму, але й численних прізвищ.
1764. abhivalg (*ф. див.*) – стрибати, скакати.
1765. abhivas (*ф. див.* II) – закутуватися, завиватися в... (Асс).
1766. abhivah (*ф. див.*) – приносити, спрямовувати у...
1767. abhivā (*ф. див.*) – дути куди-небудь (Асс.).
1768. abhivāñch (*ф. див.*) – хотіти, бажати чогось.
1768. abhivāda *m.* – привитання.
1770. abhivādana *n.* – привитання, поклін.
1771. abhivāc (*ф. див.*) – мукати, ревіти.
1772. abhivikhyā (*чит.* абівікія; *ф. див.*) – помічати.

1773.abhivij (ф.див.) – перекидати, перевертати (те, що робить Бог ВІТРУ – ВІЙ).

1774.abhivijnā (чит. абівійна; ф. див.) – 1) узнавати; довідатися; 2) сприймати. Пох.: ВІЙНА, ВОЇН.

1775. abhivinī (ф. див.) – навчати, повчати.

1776. abhivinī́tá – свідомий, досвідчений у...(Loc.).

1777.abhiviraṣ (ф. див.) – помічати, бачити. Пох.: польське (без преф.) pacyúse (чит. пачицьсе).

1778. Пох.: ШАМРАЙ, ШАМРЕЙ, ШАМРО, ШАМРИЛО, ШАМРАЙКО, ШАМРАЙЧИК і ШАМРАЙЧУК – сучасні українські прізвища, дієслово ШИМРАТИ, імен. ШИМРАНИНА; топ. ШАМРАЇВКА (на Київщині і на Полтавщині), с. ШАМРАЙКА (Запоріж. обл.) – є різної форми лексеми з прадавньої санскритської основи з первісним Божественним значенням синоніму ще праукраїнського дохристиянського, нині давньоіндійського вседержителя **Індру – бога**, великого державного царя – імператора і володаря добра, порядку і злагоди в родині та державі. Ім'я ІНДРА – живе нині і світиться в імені АНДРІЙ в багатьох похідних формах: Гандрій, Гиндрій, нім. Генріх, фр. Анрі, італ. Енріко та англ. Енді (Енд, Ен). Нині відомий в усьому світі знаменитий лемко ЕНДІ ВАРХОЛ, що прославився в Америці як митець широкого профілю. Його великий музей у рідних Межилабірцях, що в Східній Словаччині славиться на всю Європу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Віктор Ідзьо. Ранньослов'янське суспільство і ранньослов'янська державність. Зародження і становлення християнства на території України. Видання II доповне і перероблене. - Львів "Сполом", 2004. - 288с.
2. Віктор Ідзьо. Релігійна культура Європи і зародження, становлення та розвиток християнства в Україні". - Львів "Ліга - Прес", 2007. - 317 с.
3. Віктор Ідзьо. Basternae - Бастарнія згідно свідчень античних, римських джерел та карти Клавдія Птолемея (III ст. до н. е. - III ст. н. е.). - Івано-Франківськ "Сімик", 2010. - 132с.
4. Віктор Ідзьо. Українська мова. Давня українська література - призабута та малодосліджена спадщина українського народу. - Івано-Франківськ "Сімик", 2011р. - 100с.
5. Віктор Ідзьо. Carpiani-Карпи-Хорвати - V століття до нашої ери - X століття нашої ери. - Івано-Франківськ "Сімик", 2012р. - 192с
- Віктор Ідзьо. Етногенез Галичини. - Івано-Франківськ "Сімик", 2013р. - 472с.
6. Віктор Ідзьо. Будівничі Галицької держави. - Івано-Франківськ "Сімик", 2013р. - 204с.
7. Віктор Ідзьо. Господарсько-економічне та культурно-релігійне становлення Галичини в III-XIII століттях. - Івано-Франківськ "Сімик", 2013р. - 404с.
7. Віктор Ідзьо. Зародження та становлення християнства на території Подністров'я та Посяння в III-XIII століттях". - Івано-Франківськ "Сімик", 2014р. - 268с
8. Віктор Ідзьо. «Карпи-Бастарни - V століття до нашої ери - X століття нашої ери». Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 342с.
9. Віктор Ідзьо. Українська держава в IX-XIV століттях. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 754с
10. Василь Кобилюх. "167 синонімічних назв Землі у Санскриті". - Тернопіль "Мандрівець", 2009р.
11. Василь Кобилюх «Музика Праукраїни та її відлуння у Санскриті». - Тернопіль "Мандрівець", 2015р.
12. Василь Хитрук. Золота Булава. - Київ, 2014р.

Наукове видання

Василь Кобилюх

**САНСКРИТСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
ПОЯСНОВАЛЬНИЙ СЛОВНИК**

Методичний посібник

Подано до друку 2.09.15 р. Підписано до друку
22.09.15 р.

Формат видання 60/ 84 1/16. Папір офсетний.

Умовн.друк.арк.10,25

Зам.56. Тираж 300 екз.

**Львів,
Видавництво
Університету «Львівський Ставропігон»,
2015р.**